

Tijdschrift@ipr.be

Tijdschrift voor
Internationaal Privaatrecht

Revue de Droit International Privé

Revue@dipr.be

6de jaargang – nr. 4 – januari 2008

6ième année – n° 4 – janvier 2008

Redactie – Rédaction:

Frans Bouckaert (emerit. KU Leuven), Johan Erauw (U Gent), Marc Fallon (UC Louvain la Neuve), Erna Guldix (VU Brussel), Johan Meeusen (U Antwerpen), Marta Pertegás Sender (U Antwerpen), Paul Torremans (U Nottingham en U Gent), Hans van Houtte (KU Leuven), Herman Verbist (U Gent), Nadine Watté (UL Bruxelles), Patrick Wautelet (U Liège)

Samenstelling van dit nr. – Composition de ce n°:

Lotte Vanfraechem (UGent)

Uw bijdragen

Bijdragen om in het tijdschrift op te nemen zijn welkom, en kunnen via e-mail worden toegezonden op het adres: tijdschrift@ipr.be. Het tijdschrift werkt met "peer-review". Publicatie gebeurt alleen na controle door de redactieraad. Een weigering moet niet worden gemotiveerd.

Citeerwijze

Tijdschrift@ipr.be 2007, nr. 4, p. ...

Vos contributions

Nous sommes heureux de recevoir vos contributions. Celles-ci peuvent être envoyées par courrier électronique à l'adresse suivante: Revue@dipr.be

La revue fonctionne selon le système de "peer review". La publication est soumise à l'accord du comité de rédaction. Un éventuel refus ne doit pas être motivé.

Mode de citation

Revue@dipr.be 2007, n° 4, p. ...

RECHTSPRAAK/JURISPRUDENCE

Hof van Justitie, zaak C-463/06, arrest van 13 december 2007

Hof van Justitie, zaak C-98/06, arrest van 11 oktober 2007

Hof van Justitie, zaak C-386/05, arrest van 3 mei 2007

Hof van Justitie, zaak C-539/03, arrest van 13 juli 2006

Hof van Beroep te Gent, arrest van 14 december 2006

Hof van Beroep te Antwerpen, arrest van 27 maart 2006

Hof van Beroep te Gent, arrest van 13 oktober 2005

Rechtbank van koophandel te Antwerpen, vonnis van 21 december 2007

Voorzitter van de rechtbank van koophandel te Antwerpen, beschikking van 25 oktober 2006

Voorzitter van de rechtbank van koophandel te Leuven, beschikking van 11 mei 2006

RECHTSLEER/DOCTRINE

Stefaan Voet - Uniforme Europese small claims procedure op komst

ACTUALITEIT/ACTUALITÉ

Aankondigingen / Annonces

Regelgeving / Réglementation

INHOUDSOPGAVE/TABLE DES MATIÈRES

RECHTSPRAAK/JURISPRUDENCE..... 7

Hof van Justitie, zaak C-463/06, arrest van 13 december 2007..... 7

Verzekering en onrechtmatige daad – Rechtstreekse vordering van benadeelde tegen aansprakelijkheidsverzekeraar – Internationale bevoegdheid – Brussel I verordening – Uitlegging van de artikelen 11.2 iuncto 9.1.b – Forum actoris – Onafhankelijk van kwalificatie slachtoffer als begunstigde in de zin van artikel 9 – Artikel 11 verruimt categorie van eisers die op grond van artikel 9 over een forum actoris beschikken – Onafhankelijk van kwalificatie vordering als contractueel of extracontractueel – Doel van de regeling is bescherming van de zwakkere partij in verzekeringszaken . 7
Assurance et acte illicite – Action directe de la personne lésée contre l’assureur de la responsabilité – Compétence internationale – Règlement Bruxelles I – L’interprétation des articles 11.2 iuncto 9.1.b – Forum actoris – Indépendant de la qualification de la personne lésée en tant que bénéficiaire au sens de l’article 9 – Article 11 élargit la catégorie des demandeurs qui à base de l’article 9 disposent d’un forum actoris – Indépendant de la qualification de l’action en tant qu’action de responsabilité contractuelle ou délictuelle – Finalité de protection de la partie faible en matière d’assurances..... 7

Hof van Justitie, zaak C-98/06, arrest van 11 oktober 2007 14

Verbintenis aangegaan in concernrelatie – Pluraliteit van verweerders – Internationale bevoegdheid – Brussel I verordening – Uitlegging van artikel 6.1 – Samenhang vereist tussen de verschillende vorderingen – Geen zelfde rechtsgrondslag vereist voor de verschillende vorderingen – Geen bewijs vereist van het feit dat de vordering niet louter werd ingesteld om een van de verweerders aan diens forum domiciliï te onttrekken 14
Engagement souscrit dans le contexte d’un groupe industriel – Pluralité de défendeurs – Compétence internationale – Règlement Bruxelles I – L’interprétation de l’article 6.1 – Exigence de connexité entre les demandes – Pas d’exigence d’identité des fondements juridiques des demandes – Pas besoin d’établir que les demandes n’ont été formées qu’à la seule fin de soustraire l’un des défendeurs à son forum domiciliï..... 14

Hof van Justitie, zaak C-386/05, arrest van 3 mei 2007 24

Verkoopovereenkomst met verschillende leveringsplaatsen – Internationale bevoegdheid – Brussel I verordening – Forum executionis contractus – Toepasbaarheid eenheidsforum bij meerdere loci executionis contractus – Uitlegging artikel 5.1.b eerste streepje – Voorspelbaarheids- en nabijheidsdoelstelling van de regeling gerespecteerd als de verschillende leveringsplaatsen in éénzelfde lidstaat liggen – Plaats van hoofdlevering volgens economische criteria is relevant – Als hoofdlevering niet kan worden bepaald, één van de leveringsplaatsen naar keuze van de eiser 24
Vente de marchandises livrées en différents lieux – Compétence internationale – Règlement Bruxelles I – Forum executionis contractus – L’applicabilité du for unique en cas de plusieurs loci executionis contractus – L’interprétation de l’article 5.1.b premier tiret – Les objectifs de prévisibilité et de proximité sont respectés en cas de pluralité de lieux de livraison dans un même État membre – Le lieu de la

livraison principale selon des critères économiques est pertinent – À défaut de livraison principale, un des lieux de livraison à choix du demandeur	24
Hof van Justitie, zaak C-539/03, arrest van 13 juli 2006.....	31
Schendingen van Europees octrooirecht begaan in concernrelatie – Pluraliteit van verweerders – Internationale bevoegdheid – EEX-verdrag – Uitlegging van artikel 6.1 – Samenhang vereist tussen de verschillende vorderingen – Gevaar voor onverenigbare beslissingen is relevant – Noch concernrelatie noch gemeenschappelijk beleidsplan volstaan om een van de verweerders aan diens forum domiciliï te onttrekken.....	31
Actes de contrefaçon d'un brevet européen dans le contexte d'un groupe industriel – Pluralité de défendeurs – Compétence internationale – Convention de Bruxelles – L'interprétation de l'article 6.1 – Exigence de connexité entre les demandes – Le risque des décisions inconciliables est le critère pertinent – Ni appartenance à un même groupe, ni un plan de gestion commun suffisent à soustraire l'un des défendeurs à son forum domiciliï.....	31
Hof van Beroep te Gent, arrest van 14 december 2006	39
Verzekering en onrechtmatige daad – Internationale bevoegdheid – EEX-verdrag – Assurateur/gevolmachtigde van de verzekeraar is geen verzekeraar in de zin van artikel 8 – Geen forum actoris – Verzekeringsprestatie is in casu een haalschuld – Geen forum executionis contractus op grond van artikel 5.1.....	39
Assurance et acte illicite – Compétence internationale – Convention de Bruxelles – L'agent/procureur de l'assureur n'est pas un assureur au sens de l'article 8 – Pas de forum actoris – In casu la prestation d'assurance est une dette quérable – Pas de forum executionis contractus à base de l'article 5.1	39
Hof van Beroep te Antwerpen, arrest van 27 maart 2006.....	41
Dienstenovereenkomst tussen advocaten – Internationale bevoegdheid – EEX-verdrag – Artikel 5.1 – Forum executionis contractus – Plaats van uitvoering – Toepasselijk recht – EVO-verdrag – Artikel 4 – Lex contractus is in casu Belgisch recht – Betalingsverbintenis is een haalschuld op grond van artikel 1347 BW – Geen bewijs van overeenkomst over toepasselijkheid van een beweerd gebruikelijk beding van draagschuld in advocatenovereenkomsten – Geen bewijs van overeenkomst over plaats van uitvoering aan de hand van bankoverschrijvingen – Geen rechtsgebruik van draagschuld in de zin van artikel 1135 BW	41
Contrat de service entre avocats – Compétence internationale – Convention de Bruxelles – Article 5.1 – Forum executionis contractus – Lieu d'exécution – Droit applicable – Convention de Rome – Article 4 – Lex contractus est le droit belge in casu – L'obligation de paiement est une dette quérable conformément à l'article 1347 Cc – Pas de preuve d'un accord sur l'application d'une prétendue clause d'usage de paiement portable dans des conventions entre avocats et leurs clients – Pas de preuve d'un accord sur le lieu d'exécution à base des virements bancaires – Pas d'usage au sens de l'article 1135 Cc suivant lequel les dettes seraient portables	41
Hof van Beroep te Gent, arrest van 13 oktober 2005.....	47
Onrechtmatige daad – Aanvaring in Belgische territoriale wateren – Internationale bevoegdheid – EEX-verdrag – Artikel 5.3 – Forum delicti commissi.....	47

Acte illicite — Abordage dans les eaux territoriales belges – Compétence internationale – Convention de Bruxelles – Article 5.3 – Forum delicti commissi . 47	
Rechtbank van koophandel te Antwerpen, vonnis van 21 december 2007	52
Vervoersovereenkomst – Internationale bevoegdheid – Bevoegdheidsbeding – Raamovereenkomst bepaalt de wijze van vervoer niet – CMR-verdrag niet van toepassing – Brussel I verordening – Artikel 23 – Forum prorogati – Tegenstelbaar aan derde partij die zich op de overeenkomst beroept – Onduidelijke beslissing omtrent internationale bevoegdheid op grond van artikel 6.1	52
Contrat de transport – Compétence internationale – Clause attributive de juridiction – La convention cadre ne détermine pas la manière de transport – La convention C.M.R. n’est pas applicable – Règlement Bruxelles I – Article 23 – Forum prorogati – Opposable à un tiers qui se prévaut de la convention – Décision équivoque concernant la compétence internationale conformément à l’article 6.1	52
Voorzitter van de rechtbank van koophandel te Antwerpen, beschikking van 25 oktober 2006.....	57
Overeenkomst tot vervoer over zee – Schade aan goederen bij aankomst in Nederland – Aanstelling gerechtsdeskundige tot vaststelling van de schade – Bevoegdheidsbeding in cognossement – Internationale bevoegdheid – Brussel I verordening – Artikel 31 is een autonome rechtsgrond – Woonplaats verweerder op grondgebied lidstaat is geen toepassingsvoorwaarde razione territorii et personae – Voorlopige maatregel – Reële band met België wordt aanvaard op basis van plaats van hoofdbestuur of schijnbare plaats van hoofdbestuur van de verweerder – Forum acti	57
Contrat de transport par mer – Dommage aux biens à l’arrivée aux Pays-Bas – Désignation d’un expert chargé de constatation du dommage – Clause attributive de juridiction dans le connaissement – Compétence internationale – Règlement Bruxelles I – Article 31 est un fondement juridique autonome – Le domicile du défendeur sur le territoire d’un État membre n’est pas une condition d’application razione territorii et personae – Mesure provisoire – Lien réel avec la Belgique accepté à base du lieu de l’administration centrale ou d’un lieu apparent de l’administration centrale – Forum acti	57
Voorzitter van de rechtbank van koophandel te Leuven, beschikking van 11 mei 2006.....	63
Dienstverlening en onrechtmatige daad via het internet – Bevoegdheidsbeding – Oneerlijke handelspraktijken – Stakingsvordering – Internationale bevoegdheid – Brussel I verordening – Artikel 31 iuncto de nationale materiële en intern-territoriale bevoegdheidsregels – Voorlopige maatregel – Reële band met België wordt aanvaard op basis van plaats van beoogde uitwerking van de maatregel	63
Contrat de service et acte illicite sur Internet – Clause attributive de juridiction – Des pratiques du commerce déloyales – Action en cessation – Compétence internationale – Règlement Bruxelles I – Article 31 iuncto les règles nationales de compétence matérielle et territoriale-interne – Mesure provisoire – Lien réel avec la Belgique accepté à base du lieu de l’effet voulu de la mesure.....	63
OM DEZE REDENEN,.....	71

RECHTSLEER/DOCTRINE 72

Stefaan Voet - Uniforme Europese small claims procedure op komst	72
I. Inleiding	72
II. Doel en werkingssfeer (art. 1-3 EPGV-Vo)	74
§1. Doel en opzet.....	74
§2. Werkingssfeer.....	75
III. Procedure.....	76
§1. Toepasselijk procesrecht en laagdrempelig karakter (art. 10 en 19 EPGV-Vo)	76
§2. Rechtsingang (art. 4 EPGV-Vo).....	76
§3. Behandeling (art. 5, 8 en 13 EPGV-Vo)	77
§4. Beëindiging van de procedure (art. 7, 15 en 16 EPGV-Vo)	78
§5. Beroep – heroverweging (art. 17 en 18 EPGV-Vo).....	79
§6. Bijzondere procedurebepalingen (art. 6, 9, 11, 12 en 14 EPGV-Vo)	80
IV. Erkenning en tenuitvoerlegging (art. 20-23 EPGV-Vo)	81
V. Enkele slotbeschouwingen	82
 ACTUALITEIT/ACTUALITÉ.....	86
Aankondigingen / Annonces	86
Regelgeving / Réglementation	86
Verdrag van Lissabon / Traité de Lisbonne	86
Verordening Rome I / Règlement Rome I	86
Nieuw Haags verdrag inzake de internationale invordering van alimentatie / Nouvelle convention de La Haye sur le recouvrement international des aliments.....	87
Nieuwe verordening inzake de betekening en kennisgeving van stukken / Nouveau règlement relatif à la signification et à la notification des actes	87
Toetreding van Bulgarije en Roemenië tot het EVO / L'adhésion de la République de Bulgarie et de la Roumanie à la convention de Rome	88
Richtlijn betreffende betalingsdiensten / Directive concernant les services de paiement	88
Direct. PE et Conseil n° 2007/64/CE, 13 novembre 2007 concernant les services de paiement dans le marché intérieur, modifiant les directives 97/7/CE, 2002/65/CE, 2005/60/CE ainsi que 2006/48/CE et abrogeant la directive 97/5/CE, Pb. L. 5 décembre 2007, éd. 319, 1.	88

RECHTSPRAAK/JURISPRUDENCE

Hof van Justitie, zaak C-463/06, arrest van 13 december 2007

Verzekering en onrechtmatige daad – Rechtstreekse vordering van benadeelde tegen aansprakelijkheidsverzekeraar – Internationale bevoegdheid – Brussel I verordening – Uitlegging van de artikelen 11.2 iuncto 9.1.b – Forum actoris – Onafhankelijk van kwalificatie slachtoffer als begunstigde in de zin van artikel 9 – Artikel 11 verruimt categorie van eisers die op grond van artikel 9 over een forum actoris beschikken – Onafhankelijk van kwalificatie vordering als contractueel of extracontractueel – Doel van de regeling is bescherming van de zwakkere partij in verzekeringszaken

Assurance et acte illicite – Action directe de la personne lésée contre l’assureur de la responsabilité – Compétence internationale – Règlement Bruxelles I – L’interprétation des articles 11.2 iuncto 9.1.b – Forum actoris – Indépendant de la qualification de la personne lésée en tant que bénéficiaire au sens de l’article 9 – Article 11 élargit la catégorie des demandeurs qui à base de l’article 9 disposent d’un forum actoris – Indépendant de la qualification de l’action en tant qu’action de responsabilité contractuelle ou délictuelle – Finalité de protection de la partie faible en matière d’assurances

(procestaal Duits)

In zaak C-463/06,

betreffende een verzoek om een prejudiciële beslissing krachtens artikel 234 EG, ingediend door het Bundesgerichtshof (Duitsland) bij beslissing van 26 september 2006, ingekomen bij het Hof op 20 november 2006, in de procedure

FBTO Schadeverzekeringen NV

tegen

Jack Odenbreit,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Tweede kamer),

samengesteld als volgt: [...]

het navolgende

Arrest

1. Het verzoek om een prejudiciële beslissing betreft de uitlegging van de artikelen 9, lid 1, sub b, en 11, lid 2, van verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (PB 2001, L 12, blz. 1).

2. Deze vraag is gerezen in het kader van een geding tussen J. Odenbreit, die in Duitsland woont en in Nederland slachtoffer van een auto-ongeval is geworden, en de verzekeringsmaatschappij van de wettelijk aansprakelijke partij, de vennootschap met beperkte aansprakelijkheid FBTO Schadeverzekeringen NV (hierna: „FBTO”), die in deze lidstaat gevestigd is.

Toepasselijke bepalingen

Verordening nr. 44/2001

3. In punt 13 van de considerans van verordening nr. 44/2001 heet het dat „in het geval van verzekeringsovereenkomsten [...] de zwakke partij moet worden beschermd door bevoegdheidsregels die gunstiger zijn voor haar belangen dan de algemene regels”.

4. De regels betreffende de bevoegdheid in verzekeringszaken zijn neergelegd in afdeling 3 van hoofdstuk II van verordening nr. 44/2001; deze afdeling omvat de artikelen 8 tot en met 14.

5. Artikel 9, lid 1, sub a en b, van deze verordening bepaalt:

„1. De verzekeraar met woonplaats op het grondgebied van een lidstaat kan worden opgeroepen:

a) voor de gerechten van de lidstaat waar hij zijn woonplaats heeft, of

b) in een andere lidstaat, indien het een vordering van de verzekeringnemer, de verzekerde of een begunstigde betreft, voor het gerecht van de woonplaats van de eiser [...]”

6. Artikel 11 van deze verordening luidt:

„1. Ter zake van aansprakelijkheidsverzekering kan de verzekeraar ook in vrijwaring worden opgeroepen voor het gerecht waar de rechtsvordering van de getroffene tegen de verzekerde aanhangig is, indien de voor dit gerecht geldende wetgeving het toelaat.

2. De artikelen 8, 9 en 10 zijn van toepassing op de vordering die door de getroffene rechtstreeks tegen de verzekeraar wordt ingesteld, indien de rechtstreekse vordering mogelijk is.

3. Indien de wettelijke bepalingen betreffende deze rechtstreekse vordering het in het geding roepen van de verzekeringnemer of de verzekerde regelen, is hetzelfde gerecht ook te hunnen opzichte bevoegd.”

Richtlijn 2000/26/EG

7. Artikel 3, getiteld „Rechtstreekse vordering”, van richtlijn 2000/26/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 mei 2000 inzake de onderlinge aanpassing van de wetgevingen van de lidstaten betreffende de verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid waartoe deelneming aan het verkeer

van motorrijtuigen aanleiding kan geven en houdende wijziging van de richtlijnen 73/239/EEG en 88/357/EEG van de Raad (PB L 181, blz. 65), zoals gewijzigd bij richtlijn 2005/14/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2005 (PB L 149, blz. 14; hierna: „richtlijn 2000/26”), bepaalt:

„Iedere lidstaat draagt er zorg voor dat de in artikel 1 bedoelde benadeelde wiens materiële schade of lichamelijk letsel voortvloeit uit een ongeval in de zin van die bepaling, een rechtstreekse vordering kan instellen tegen de verzekeringsonderneming van de wettelijk aansprakelijke partij.”

8. Voorts luidt punt 16 bis van de considerans van richtlijn 2000/26:

„Overeenkomstig artikel 11, lid 2, juncto artikel 9, lid 1, sub b, van verordening [...] nr. 44/2001 [...] kan de benadeelde een rechtstreekse vordering instellen tegen de WA-verzekeraar in de lidstaat waar hij zijn verblijfplaats heeft.”

Hoofdeding en prejudiciële vraag

9. Op 28 december 2003 was Odenbreit in Nederland betrokken bij een auto-ongeval met een FBTO-verzekerde. Als getroffen heeft hij op grond van de artikelen 11, lid 2, en 9, lid 1, sub b, van verordening nr. 44/2001 tegen de verzekeraar een rechtstreekse vordering ingesteld bij het gerecht van zijn woonplaats, namelijk het Amtsgericht Aachen.

10. Bij uitspraak van 27 april 2005 heeft dat gerecht zijn vordering niet-ontvankelijk verklaard op grond dat de Duitse rechterlijke instanties onbevoegd waren om er kennis van te nemen. Odenbreit is van deze uitspraak in hoger beroep gekomen bij het Oberlandesgericht Köln. Bij tussenarrest van 12 september 2005 heeft de appèlrechter op basis van dezelfde bepalingen van verordening nr. 44/2001 geoordeeld dat de Duitse rechterlijke instanties wél bevoegd waren om uitspraak te doen over de aansprakelijkheidsvordering.

11. FBTO heeft tegen dit tussenarrest beroep tot „Revision” ingesteld bij het Bundesgerichtshof.

12. Zoals uit de verwijzingsbeslissing blijkt, bestaat er in de Duitse rechtsleer geen eensgezindheid over de uitlegging van de artikelen 11, lid 2, en 9, lid 1, sub b, van verordening nr. 44/2001, betreffende de rechterlijke bevoegdheid voor vorderingen die door het slachtoffer rechtstreeks tegen de verzekeraar worden ingesteld.

13. Zo vallen dergelijke rechtstreekse vorderingen volgens de heersende opvatting niet onder verzekeringszaken in de zin van de artikelen 8 en volgende van verordening nr. 44/2001, omdat het vorderingsrecht van het slachtoffer in het Duitse internationaal privaatrecht wordt opgevat als een recht in het kader van verbintenissen uit onrechtmatige daad en niet in dat van verzekeringsovereenkomsten. Volgens deze uitlegging heeft artikel 9, lid 1, sub b, van deze verordening alleen betrekking op verzekeringszaken *sensu stricto* en doelt het begrip „begunstigde” in deze bepaling niet op de getroffen, die op grond van artikel 11, lid 2, van de verordening geen partij ten principale in het geding kan worden. Tegenover deze opvatting in de rechtsleer staat de mening dat het gerecht van de woonplaats van de getroffen op grond van de verwijzing in artikel 11, lid 2, van verordening nr. 44/2001 naar artikel 9 daarvan bevoegd is om kennis te nemen van de vorderingen die de getroffen rechtstreeks tegen de WA-verzekeraar instelt.

14. Het Bundesgerichtshof sluit zich aan bij laatstbedoelde uitlegging. Volgens hem zijn er doorslaggevende redenen om aan te nemen dat de getroffen een rechtstreeks vorderingsrecht tegen de verzekeraar kan doen gelden bij het gerecht van zijn woonplaats.

15. Gelet op de verschillen van mening in de rechtsleer over de uitlegging van deze bepalingen van verordening nr. 44/2001, heeft het Bundesgerichtshof de behandeling van de zaak geschorst en het Hof de volgende prejudiciële vraag gesteld:

„Moet de verwijzing in artikel 11, lid 2, van verordening [...] nr. 44/2001 [...] naar artikel 9, lid 1, sub b, van deze verordening aldus worden begrepen dat de getroffene bij het gerecht van zijn woonplaats in een lidstaat rechtstreeks tegen de verzekeraar een vordering kan instellen, indien een dergelijke rechtstreekse vordering mogelijk is en de verzekeraar zijn woonplaats op het grondgebied van een lidstaat heeft?”

Beantwoording van de prejudiciële vraag

Bij het Hof ingediende opmerkingen

16. Verweerder in het hoofdgeding, alle lidstaten die bij het Hof opmerkingen hebben ingediend alsmede de Commissie van de Europese Gemeenschappen zijn van mening dat de verwijzing in artikel 11, lid 2, van verordening nr. 44/2001 naar artikel 9, lid 1, sub b, daarvan aldus moet worden uitgelegd dat de getroffene rechtstreeks tegen de verzekeraar een vordering kan instellen bij het gerecht van zijn woonplaats, wanneer een dergelijke rechtstreekse vordering mogelijk is en de verzekeraar zijn woonplaats op het grondgebied van een lidstaat heeft.

17. De Duitse regering en de Commissie betogen op basis van een letterlijke uitlegging van deze bepalingen van verordening nr. 44/2001 dat door de verwijzing in artikel 11, lid 2, van verordening nr. 44/2001 de volledige regeling van artikel 9 daarvan van toepassing wordt op vorderingen die door de getroffene worden ingesteld, zodat laatstbedoelde niet noodzakelijk uitdrukkelijk moet worden genoemd in het artikel waaraan wordt gerefereerd, omdat de verwijzing in artikel 11, lid 2, anders overbodig zou zijn. Deze woordelijke uitlegging is voor de Poolse regering daarentegen aanleiding om te stellen dat het slachtoffer als „begunstigde” in de zin van artikel 9, lid 1, sub b, van deze verordening moet worden gekwalificeerd. Bij de sluiting van de verzekeringsovereenkomst is het potentiële slachtoffer, aan wie schadevergoeding zal worden betaald wanneer de gebeurtenis met het oog waarop deze overeenkomst is gesloten, zich voordoet, immers niet bekend. Het kan daarin dus niet als begunstigde worden aangeduid.

18. Verweerder in het hoofdgeding, alle lidstaten die bij het Hof opmerkingen hebben ingediend alsmede de Commissie stellen dat de bepalingen van verordening nr. 44/2001 betreffende de bevoegdheid in verzekeringszaken zijn gebaseerd op de eis van bescherming van de partij die economisch gezien de zwakste is, een uitleggingsbeginsel dat in punt 13 van de considerans van deze verordening tot uitdrukking wordt gebracht en in de rechtspraak wordt bevestigd (zie arresten van 14 juli 1983, Gerling Konzern Speziale Kreditversicherung e.a., 201/82, Jurispr. blz. 2503; 13 juli 2000, Group Josi, C-412/98, Jurispr. blz. I-5925, punt 64, en 12 mei 2005, Société financière et industrielle du Peloux, C-112/03, Jurispr. blz. I-3707, punt 30). Artikel 11, lid 2, van deze verordening zou dus juist ertoe strekken de regeling waarin artikel 9, lid 1, sub b, voor de eiser voorziet, uit te breiden tot de getroffene.

19. In dit verband benadrukken de Duitse regering en de Commissie dat de invoeging van artikel 11, lid 2, in verordening nr. 44/2001 de wil van de gemeenschapswetgever weerspiegelt om overeenkomstig het voorstel van de Commissie inzake deze verordening personen die in procedures ter zake van verzekering in een zwakke positie verkeren een verder gaande bescherming te bieden dan die waarin was voorzien bij het Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (PB 1972, L 299, blz. 32; hierna: „Executieverdrag”).

20. Ten slotte wijzen verweerder in het hoofdgeding, alle lidstaten die bij het Hof opmerkingen hebben ingediend alsmede de Commissie erop dat deze uitlegging met name door punt 16 bis van de considerans van richtlijn 2000/26 wordt bevestigd. Met de invoering van dit punt in de considerans, nadat verordening nr. 44/2001 was vastgesteld, zou de gemeenschapswetgever geen bindende uitlegging van de bepalingen van deze verordening hebben gegeven, maar een belangrijk argument hebben geleverd voor de erkenning van de bevoegdheid van het gerecht van de plaats waar het slachtoffer woont.

Antwoord van het Hof

21. Vooraf zij eraan herinnerd dat afdeling 3, bestaande uit de artikelen 8 tot en met 14, van hoofdstuk II van verordening nr. 44/2001, voorziet in regels voor de bevoegdheid in verzekeringszaken naast die welke in de algemene bepalingen van afdeling 1 van hetzelfde hoofdstuk van de verordening zijn neergelegd.

22. Afdeling 3 bevat een aantal bevoegdheidsregels met betrekking tot vorderingen die tegen de verzekeraar worden ingesteld. Zij bepaalt met name dat de verzekeraar met woonplaats op het grondgebied van een lidstaat kan worden opgeroepen voor de gerechten van de lidstaat waar hij zijn woonplaats heeft (artikel 9, lid 1, sub a), voor het gerecht van de woonplaats van de eiser, indien het een vordering van de verzekeringnemer, de verzekerde of een begunstigde betreft (artikel 9, lid 1, sub b), en ten slotte voor het gerecht van de plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan, indien het geschil een aansprakelijkheidsverzekering of een verzekering van onroerend goed betreft (artikel 10).

23. Wat de aansprakelijkheidsverzekering betreft, verwijst artikel 11, lid 2, van verordening nr. 44/2001 naar deze bevoegdheidsregels voor vorderingen die door de getroffen rechtstreeks tegen de verzekeraar worden ingesteld.

24. Om de vraag van de nationale rechter te kunnen beantwoorden, moet bijgevolg worden nagegaan wat de strekking van de verwijzing in artikel 11, lid 2, van verordening nr. 44/2001 naar artikel 9, lid 1, sub b, daarvan is. Met name moet worden uitgemaakt of deze verwijzing aldus moet worden uitgelegd dat op grond daarvan alleen de gerechten die in laatstgenoemde bepaling worden vermeld, te weten die van de woonplaats van de verzekeringnemer, de verzekeraar of de begunstigde, bevoegd zijn om kennis te nemen van de rechtstreekse vordering van het slachtoffer tegen de verzekeraar, dan wel of uit hoofde van die verwijzing de in dit artikel 9, lid 1, sub b, van verordening nr. 44/2001 neergelegde regel van de bevoegdheid van het gerecht van de woonplaats van de eiser op deze rechtstreekse vordering kan worden toegepast.

25. In dit verband zij opgemerkt dat laatstgenoemde bepaling zich niet ertoe beperkt bevoegdheid toe te kennen aan de gerechten van de woonplaats van de daarin genoemde personen, maar integendeel de regel van de bevoegdheid van het gerecht van de woonplaats van de eiser vastlegt, waardoor die personen dus de mogelijkheid wordt geboden om de verzekeraar voor het gerecht van hun eigen woonplaats te dagen.

26. Werd de verwijzing in artikel 11, lid 2, van verordening nr. 44/2001 naar artikel 9, lid 1, sub b, aldus uitgelegd dat de getroffen op grond daarvan alleen een vordering mag instellen bij de gerechten die krachtens laatstgenoemde bepaling bevoegd zijn, dat wil zeggen de gerechten van de woonplaats van de verzekeringnemer, de verzekerde of de begunstigde, dan zou zulks bijgevolg rechtstreeks in strijd zijn met de bewoordingen zelf van artikel 11, lid 2. Deze verwijzing leidt ertoe dat de werkingssfeer van deze regel wordt uitgebreid tot andere categorieën eisers dan de verzekeringnemer, de verzekerde of de begunstigde van de verzekeringsovereenkomst, die een geding tegen de verzekeraar aanspannen. Deze verwijzing heeft dus tot doel de in artikel 9, lid 1, sub b, bedoelde opsomming van eisers aan te vullen met de personen die schade hebben geleden.

27. In dit verband kan de toepassing van deze bevoegdheidsregel op de rechtstreekse vordering van de getroffene niet afhankelijk worden gesteld van de kwalificatie van laatstbedoelde als „begunstigde” in de zin van artikel 9, lid 1, sub b, van verordening nr. 44/2001, omdat de verwijzing in artikel 11, lid 2, naar deze bepaling het mogelijk maakt de bevoegdheidsregel uit te breiden tot deze gedingen zonder dat de eiser tot een van de in deze bepaling genoemde categorieën moet behoren.

28. Deze redenering berust ook op de teleologische uitlegging van de bepalingen die in het hoofdgeding aan de orde zijn. Verordening nr. 44/2001 wil overeenkomstig punt 13 van de considerans ervan de zwakke partij namelijk een betere bescherming waarborgen dan op grond van de algemene bevoegdheidsregels mogelijk is (zie in die zin reeds aangehaalde arresten Group Josi, punt 64, en Société financière et industrielle du Peloux, punt 40, en arrest van 26 mei 2005, GIE Réunion européenne e.a., C-77/04, Jurispr. blz. I-4509, punt 17). Werd het slachtoffer het recht ontzegd om een vordering in te stellen bij het gerecht van zijn eigen woonplaats, dan zou het immers niet dezelfde bescherming worden geboden als die welke bij deze verordening wordt verleend aan andere partijen die in gedingen betreffende verzekeringen als zwakke partijen worden beschouwd, wat dus in strijd zou zijn met de geest van de verordening. Zoals de Commissie verder terecht opmerkt, heeft verordening nr. 44/2001 deze bescherming verhoogd ten opzichte van die welke voortvloeide uit de toepassing van het Executieverdrag.

29. Deze uitlegging wordt bevestigd door richtlijn 2000/26 inzake de verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid waartoe deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen aanleiding kan geven, zoals die na de inwerkingtreding van verordening nr. 44/2001 bij richtlijn 2005/14 is gewijzigd. In richtlijn 2000/26 heeft de gemeenschapswetgever in artikel 3 namelijk niet alleen bepaald dat het slachtoffer in de rechtsorde van de lidstaten een rechtstreeks vorderingsrecht tegen de verzekeringsmaatschappij moet worden toegekend, maar hij heeft in punt 16 bis van de considerans ook uitdrukkelijk gerefereerd aan de artikelen 9, lid 1, sub b, en 11, lid 2, van verordening nr. 44/2001, om te wijzen op het recht van de benadeelde om tegen de verzekeraar een rechtsvordering in te stellen bij het gerecht van zijn verblijfplaats.

30. Wat ten slotte de gevolgen betreft van de kwalificatie van de rechtstreekse vordering van de getroffene tegen de verzekeraar, waarover, zoals uit de verwijzingsbeslissing blijkt, in het Duitse recht geen eensgezindheid bestaat, zij opgemerkt dat de toepassing van de bevoegdheidsregel van artikel 9, lid 1, sub b, van verordening nr. 44/2001 op een dergelijke vordering niet wordt uitgesloten door het feit dat deze vordering in het nationale recht wordt gekwalificeerd als een vordering gebaseerd op aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad, waarbij het gaat om een recht dat niet onder de contractuele rechtsbetrekkingen valt. Voor de toepassing van de bepalingen van deze verordening is de aard van deze vordering naar nationaal recht namelijk irrelevant, daar de betrokken bevoegdheidsregels zijn opgenomen in een afdeling, te weten afdeling 3 van hoofdstuk II van deze verordening, die algemeen betrekking heeft op verzekeringszaken en niet dezelfde is als die inzake de bijzondere bevoegdheid ten aanzien van verbintenissen uit overeenkomst en verbintenissen uit onrechtmatige daad, namelijk afdeling 2 van hetzelfde hoofdstuk. Artikel 11, lid 2, van verordening nr. 44/2001 stelt voor de toepassing van deze bevoegdheidsregel als enige voorwaarde dat het nationale recht voorziet in de mogelijkheid om een rechtstreekse vordering in te stellen.

31. Gelet op een en ander, moet op de vraag worden geantwoord dat de verwijzing in artikel 11, lid 2, van verordening nr. 44/2001 naar artikel 9, lid 1, sub b, daarvan aldus moet worden uitgelegd dat de getroffene bij het gerecht van zijn woonplaats in een lidstaat rechtstreeks tegen de verzekeraar een vordering kan instellen, indien een dergelijke rechtstreekse vordering mogelijk is en de verzekeraar zijn woonplaats op het grondgebied van een lidstaat heeft.

Kosten

32. Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen. De door anderen wegens indiening van hun opmerkingen bij het Hof gemaakte kosten komen niet voor vergoeding in aanmerking.

Het Hof van Justitie (Tweede kamer) verklaart voor recht:

De verwijzing in artikel 11, lid 2, van verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, naar artikel 9, lid 1, sub b, daarvan moet aldus worden uitgelegd dat de getroffene bij het gerecht van zijn woonplaats in een lidstaat rechtstreeks tegen de verzekeraar een vordering kan instellen, indien een dergelijke rechtstreekse vordering mogelijk is en de verzekeraar zijn woonplaats op het grondgebied van een lidstaat heeft.

Hof van Justitie, zaak C-98/06, arrest van 11 oktober 2007

Verbintenis aangegaan in concernrelatie – Pluraliteit van verweerders – Internationale bevoegdheid – Brussel I verordening – Uitlegging van artikel 6.1 – Samenhang vereist tussen de verschillende vorderingen – Geen zelfde rechtsgrondslag vereist voor de verschillende vorderingen – Geen bewijs vereist van het feit dat de vordering niet louter werd ingesteld om een van de verweerders aan diens forum domicilii te onttrekken

Engagement souscrit dans le contexte d'un groupe industriel – Pluralité de défendeurs – Compétence internationale – Règlement Bruxelles I – L'interprétation de l'article 6.1 – Exigence de connexité entre les demandes – Pas d'exigence d'identité des fondements juridiques des demandes – Pas besoin d'établir que les demandes n'ont été formées qu'à la seule fin de soustraire l'un des défendeurs à son forum domicilii

(procestaal Zweeds)

In zaak C-98/06,

betreffende een verzoek om een prejudiciële beslissing krachtens de artikelen 68 EG en 234 EG, ingediend door de Högsta domstol (Zweden) bij beslissing van 8 februari 2006, ingekomen bij het Hof op 20 februari 2006, in de procedure

Freeport plc

tegen

Olle Arnoldsson,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Derde kamer),

samengesteld als volgt: [...]

het navolgende

Arrest

1. Het verzoek om een prejudiciële beslissing betreft de uitlegging van artikel 6, punt 1, van verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (PB 2001, L 12, blz. 1).

2. Deze vraag is gesteld in het kader van een geding tussen de vennootschap naar Brits recht Freeport plc (hierna: „Freeport”) en Arnoldsson, die deze vennootschap heeft opgeroepen voor een ander gerecht dan dat van de plaats waar de vennootschap haar zetel heeft.

Toepasselijke bepalingen

3. De punten 2, 11, 12 en 15 van de considerans van verordening nr. 44/2001 luiden:

„(2) Sommige verschillen in de nationale regels inzake de rechterlijke bevoegdheid en de erkenning van beslissingen bemoeilijken de goede werking van de interne markt. Bepalingen die de eenvormigheid van de regels inzake jurisdictiegeschillen in burgerlijke en handelszaken mogelijk maken alsook de vereenvoudiging van de formaliteiten met het oog op een snelle en eenvoudige erkenning en tenuitvoerlegging van de beslissingen van de lidstaten waarvoor deze verordening verbindend is, zijn onontbeerlijk.

[...]

(11) De bevoegdheidsregels moeten in hoge mate voorspelbaar zijn, waarbij als beginsel geldt dat de bevoegdheid in het algemeen gegrond wordt op de woonplaats van de verweerder; de bevoegdheid moet altijd op die grond kunnen worden gevestigd, behalve in een gering aantal duidelijk omschreven gevallen waarin het voorwerp van het geschil of de autonomie van de partijen een ander aanknopingspunt wettigt. [...]

(12) Naast de woonplaats van de verweerder moeten er alternatieve bevoegdheidsgronden mogelijk zijn, gebaseerd op de nauwe band tussen het gerecht en de vordering of de noodzaak een goede rechtsbedeling te vergemakkelijken.

[...]

(15) Met het oog op een harmonische rechtsbedeling in de Gemeenschap moeten parallel lopende processen zoveel mogelijk worden beperkt en moet worden voorkomen dat in twee lidstaten onverenigbare beslissingen worden gegeven. [...]

4. Artikel 2, lid 1, van genoemde verordening, dat zich bevindt in hoofdstuk II, deel 1, hiervan, onder de titel „Algemene bepalingen”, bepaalt:

„Onverminderd deze verordening worden zij die woonplaats hebben op het grondgebied van een lidstaat, ongeacht hun nationaliteit, opgeroepen voor de gerechten van die lidstaat.”

5. Artikel 3 van deze verordening, dat eveneens onderdeel is van bedoeld hoofdstuk II, deel 1, is als volgt verwoord:

„1. Degenen die op het grondgebied van een lidstaat woonplaats hebben, kunnen slechts voor het gerecht van een andere lidstaat worden opgeroepen krachtens de in de afdelingen 2 tot en met 7 van dit hoofdstuk gegeven regels.

2. Tegen hen kan in het bijzonder geen beroep worden gedaan op de in bijlage I opgenomen nationale bevoegdheidsregels.”

6. Artikel 5 van verordening nr. 44/2001, dat voorkomt in deel 2 van dit hoofdstuk II, getiteld „Bijzondere bevoegdheden”, bepaalt dat een persoon die zijn woonplaats heeft op het grondgebied van een lidstaat onder bepaalde voorwaarden voor het gerecht van een andere lidstaat kan worden opgeroepen.

7. Daarenboven bepaalt artikel 6, punten 1 en 2, van diezelfde verordening, dat ook in bedoeld deel 2 voorkomt:

„Deze persoon kan ook worden opgeroepen:

1) indien er meer dan één verweerder is: voor het gerecht van de woonplaats van een hunner, op voorwaarde dat er tussen de vorderingen een zo nauwe band bestaat dat een goede rechtsbedeling vraagt om hun gelijktijdige behandeling en berechting, teneinde te vermijden dat bij afzonderlijke berechting van de zaken onverenigbare beslissingen worden gegeven;

2) bij een vordering tot vrijwaring of bij een vordering tot voeging of tussenkomst: voor het gerecht waarvoor de oorspronkelijke vordering aanhangig is, tenzij de vordering slechts is ingesteld om de opgeroepene af te trekken van de rechter die deze verordening hem toekent”.

Het hoofdgeding en de prejudiciële vragen

8. Een onderneming waarmee Arnoldsson heeft samengewerkt, heeft sinds 1996 projecten voor de ontwikkeling van winkelcentra van het type „fabriekswinkels” opgezet in verschillende plaatsen in Europa. Freeport heeft van deze onderneming meerdere van dergelijke projecten overgenomen, meer bepaald het verst gevorderde ervan, dat te Kungsbacka (Zweden).

9. Tijdens een vergadering op 11 augustus 1999 tussen Arnoldsson en de algemeen directeur van Freeport is tussen hen een mondelinge overeenkomst gesloten op grond waarvan eerstgenoemde op persoonlijke titel een success fee van 500 000 GBP zou ontvangen bij de opening van de fabriekswinkel te Kungsbacka.

10. Bij schriftelijke verbintenis van 27 augustus 1999 heeft Freeport de mondelinge overeenkomst bevestigd, onder toevoeging van drie voorwaarden voor de betaling van de fee. Deze voorwaarden, waarvan er één luidde dat de betaling die Arnoldsson zou ontvangen, zou worden verricht door de vennootschap die eigenaar zou worden van de vestiging te Kungsbacka, zijn door Arnoldsson aanvaard. Na hernieuwde onderhandelingen heeft Freeport Arnoldsson op 13 september 1999 een schriftelijke bevestiging van de met hem gesloten overeenkomst (hierna: „overeenkomst”) gezonden.

11. De op 15 november 2001 ingehuldigde fabriekswinkel te Kungsbacka is eigendom van de vennootschap naar Zweeds recht Freeport Leisure (Sweden) AB (hierna: „Freeport AB”), die er de directie over voert. Deze vennootschap is in handen van een dochteronderneming van Freeport, die Freeport AB volledig controleert.

12. Arnoldsson heeft zowel Freeport AB als Freeport verzocht om betaling van de fee waarover hij met laatstgenoemde vennootschap overeenstemming had bereikt. Freeport AB heeft dit verzoek afgewezen met het argument dat zij geen partij was bij de overeenkomst en zij bovendien nog niet was opgericht op de dag waarop deze werd gesloten.

13. Aangezien hij geen genoegdoening kreeg, heeft Arnoldsson op 5 februari 2003 bij het tingsrätt te Göteborg een vordering ingesteld strekkende tot hoofdelijke veroordeling van beide vennootschappen

tot betaling van het bedrag van 500 000 GBP, of de tegenwaarde ervan in Zweedse deviezen, vermeerderd met rente.

14. Arnoldsson betoogde dat dit gerecht bevoegd was voor zover het Freeport betrof, gelet op het bepaalde in artikel 6, punt 1, van verordening nr. 44/2001.

15. Freeport heeft opgeworpen dat zij niet in Zweden was gevestigd en er tussen de vorderingen een onvoldoende nauwe band bestond om de bevoegdheid van het tingsrätt te Göteborg in de zin van die bepaling te rechtvaardigen. Freeport heeft er in dit verband op gewezen dat de tegen haar gerichte vordering een vordering uit overeenkomst was, terwijl die tegen Freeport AB haar grondslag vond in aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad, aangezien er geen contractuele betrekking tussen Arnoldsson en deze vennootschap bestond. Door dit verschil in rechtsgrondslag tussen de vordering tegen Freeport AB en die tegen Freeport kon artikel 6, punt 1, van verordening nr. 44/2001 geen toepassing vinden aangezien er geen samenhang tussen de twee vorderingen kon worden aangetoond.

16. Het tingsrätt te Göteborg heeft de exceptie van onbevoegdheid verworpen.

17. Freeport heeft hoger beroep ingesteld bij het Hovrätt för Västra Sverige, dat dit beroep heeft verworpen.

18. Deze vennootschap heeft zich daarop gewend tot de Högsta domstol, die in zijn verwijzingsbeslissing heeft aangegeven dat het Hof in zijn arrest van 27 september 1988, Kalfelis (189/87, Jurispr. blz. 5565), heeft geoordeeld dat een rechter die op grond van artikel 5, punt 3, van het Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (PB 1972, L 299, blz. 32; hierna: „Executieverdrag”), bevoegd is om kennis te nemen van het onderdeel van een vordering dat op onrechtmatige daad is gebaseerd, niet bevoegd is om kennis te nemen van de andere onderdelen van de vordering, die een andere grondslag hebben dan onrechtmatige daad. Volgens de verwijzende rechter heeft het Hof in punt 50 van het arrest van 27 oktober 1998, Réunion européenne e.a. (C-51/97, Jurispr. blz. I-6511), geoordeeld dat twee in het kader van eenzelfde schadevergoedingsactie tegen verschillende verweerders gerichte vorderingen, waarvan de ene is gebaseerd op een verbintenis uit overeenkomst en de andere op aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad, niet als samenhangend kunnen worden aangemerkt. De verwijzende rechter wil derhalve nagaan of de vordering tegen Freeport AB van contractuele aard is, ook al is noch de wettelijk vertegenwoordiger, noch de gevolmachtigde van die vennootschap voor haar een verbintenis aangegaan.

19. Dit gerecht wijst er overigens op dat het Hof in de punten 8 en 9 van het reeds aangehaalde arrest Kalfelis heeft geoordeeld dat de in artikel 6, punt 1, van het Executieverdrag opgenomen uitzondering, houdende afwijking van het beginsel van bevoegdheid van de rechter van de staat van de woonplaats van de verweerder, aldus moet worden uitgelegd dat het bestaan van het beginsel zelf niet in het gedrang komt. Meer bepaald moet worden voorkomen dat de verzoeker een vordering tegen meerdere verweerders kan instellen met het enkele doel om één van hen te onttrekken aan de bevoegdheid van de rechter van de staat waar hij zijn woonplaats heeft. De verwijzende rechter merkt evenwel op dat artikel 6, punt 2, van verordening nr. 44/2001 weliswaar uitdrukkelijk melding maakt van een dergelijke situatie, maar dat dit niet het geval is in punt 1 van dit artikel. Hij vraagt op welke wijze punt 1 in dit verband moet worden uitgelegd.

20. De verwijzende rechter stelt zich bovendien de vraag of de kans op toewijzing van de vordering die tegen de verweerder is ingesteld bij de rechter van de staat van zijn woonplaats, anders moet worden beoordeeld in het kader van het onderzoek van de vraag naar het gevaar voor onverenigbare beslissingen bedoeld in artikel 6, punt 1, van verordening nr. 44/2001. Freeport heeft er zich ten overstaan van deze rechter op beroepen dat er geen gevaar voor onverenigbare beslissingen bestond. Volgens haar hebben naar Zweeds recht overeenkomsten geen derdenwerking en kunnen zij in casu

Freeport AB niet verplichten tot betaling. Freeport leidt hieruit af dat de vordering tegen Freeport AB geen rechtsgrondslag heeft en slechts is ingesteld om Freeport voor een Zweedse rechter te kunnen dagen.

21. In die omstandigheden heeft de Högsta domstol besloten de behandeling van de zaak te schorsen en het Hof de volgende prejudiciële vragen te stellen:

„1) Is een vordering die is gebaseerd op een gestelde verplichting tot betaling van een naamloze vennootschap uit hoofde van een verbintenis, voor de toepassing van artikel 6, punt 1, van verordening nr. 44/2001 te beschouwen als een vordering ten aanzien van een verbintenis uit overeenkomst, zelfs indien de persoon die de verbintenis is aangegaan op dat moment noch de wettige vertegenwoordiger, noch de gevolmachtigde van die vennootschap was?

2) Indien de eerste vraag bevestigend wordt beantwoord: geldt dan voor de rechterlijke bevoegdheid in de zin van artikel 6, punt 1, naast de in dat artikel uitdrukkelijk genoemde voorwaarden, tevens de voorwaarde dat een vordering tegen een verweerder die zijn woonplaats heeft in de staat van het gerecht, niet enkel wordt ingesteld om een vordering tegen een andere verweerder voor een ander gerecht te brengen dan het gerecht dat anders bevoegd zou zijn geweest?

3) Indien de tweede vraag ontkennend wordt beantwoord: dient de kans op toewijzing van de vordering tegen een verweerder die woonachtig is in de staat van het gerecht, anderszins te worden meegewogen bij de beoordeling of er sprake is van een risico van onverenigbare beslissingen als bedoeld in artikel 6, punt 1?”

Beantwoording van de prejudiciële vragen

De eerste vraag

22. Met zijn eerste vraag wenst de verwijzende rechter te vernemen of een vordering die is gebaseerd op een beweerde betalingsverplichting van een naamloze vennootschap uit hoofde van een verbintenis, met het oog op de toepassing van artikel 6, punt 1, van verordening nr. 44/2001 een vordering uit overeenkomst is, ook al was de persoon die de verbintenis is aangegaan noch de wettelijke vertegenwoordiger van deze vennootschap, noch haar gevolmachtigde.

Bij het Hof ingediende opmerkingen

23. Zowel partijen in het hoofdgeding als de Commissie van de Europese Gemeenschappen herinneren eraan dat het begrip „verbintenis uit overeenkomst” niet kan worden opgevat als verwijzend naar een situatie waarin in het geheel geen sprake is van een door een partij jegens een andere vrijwillig aangegane verbintenis. Zij verwijzen op dit punt naar de rechtspraak van het Hof over artikel 5, punt 1, Executieverdrag, waarvan de bepalingen in de kern identiek zijn aan die van verordening nr. 44/2001 (zie met name arrest van 17 juni 1992, Handte, C-26/91, Jurispr. blz. I-3967, punt 15; arrest Réunion européenne e.a., reeds aangehaald, punt 17, en 17 september 2002, Tacconi, C-334/00, Jurispr. blz. I-7357, punt 23).

24. Op basis van deze herinnering komt Freeport tot de conclusie dat een contractuele betrekking tussen Freeport AB en Arnoldsson ontbreekt, daar de eerste geen verbintenis is aangegaan ten aanzien van de tweede. Zij betoogt dat geen enkele wettelijke vertegenwoordiger of gevolmachtigde van Freeport AB enige verbintenis jegens deze persoon is aangegaan en dat deze vennootschap zich evenmin nadien tot betaling van het verschuldigde bedrag heeft verbonden.

25. Arnoldsson erkent dat op de datum van sluiting van de overeenkomst geen enkele vennootschap eigenaar was van de fabriekswinkel te Kungsbacka, die nog niet open was. Op die datum kon er geen wettelijke vertegenwoordiger of gevolmachtigde zijn die Freeport AB zou kunnen hebben vertegenwoordigd. Hij betoogt evenwel dat Freeport de overeenkomst zowel voor eigen rekening als voor rekening van de toekomstige eigenaar van bedoelde winkel is aangegaan en dat op grond van een dergelijke overeenkomst Freeport aan de toekomstige vennootschap, namelijk Freeport AB, de opdracht heeft gegeven om Arnoldsson het verschuldigde bedrag te betalen. Bovendien heeft Freeport AB, door deel te gaan uitmaken van de groep Freeport, aanvaard dat op haar een betalingsverplichting rust.

26. Dientengevolge is Arnoldsson van mening dat de in de overeenkomst vervatte verplichting, die Freeport AB vrijelijk heeft aanvaard, stellig geen niet-contractuele verbintenis is, maar onderdeel uitmaakt van een contractuele betrekking. Bijgevolg concludeert hij dat met het oog op de toepassing van artikel 6, punt 1, van verordening nr. 44/2001 de tegen zowel Freeport AB als Freeport ingestelde vordering een vordering uit overeenkomst is.

27. De Commissie meent dat het aan de nationale rechter is, de bestaande rechtsbetrekking tussen Freeport AB en Arnoldsson te beoordelen om te bepalen of deze betrekking geacht kan worden van contractuele aard te zijn. Deze rechter kan zich op alle omstandigheden feitelijk en rechtens van het geval baseren om vast te stellen of Freeport ten tijde van het sluiten van de overeenkomst wettelijk vertegenwoordiger of gevolmachtigde van Freeport AB was.

28. Volgens de Commissie is de eerste gestelde vraag echter niet relevant voor de uitlegging van artikel 6, punt 1, van verordening nr. 44/2001, zodat een antwoord op deze vraag overbodig is.

29. Volgens haar wenst de verwijzende rechter met deze vraag te vernemen of artikel 6, punt 1, van verordening nr. 44/2001 kan worden uitgelegd in het licht van de overwegingen in punt 50 van het arrest *Réunion européenne e.a.*, reeds aangehaald. De feitelijke en juridische context van het hoofdgeding is echter totaal verschillend van die in dat arrest. Immers, anders dan in deze laatste zaak, waarin het hoofdgeding aanhangig was gemaakt bij een rechter van een lidstaat waar geen enkele verweerder zijn woonplaats had, ziet het onderhavige hoofdgeding op de toepassing van artikel 6, punt 1, van verordening nr. 44/2001, aangezien Arnoldsson zijn vordering heeft ingesteld bij een Zweeds gerecht in het ressort waarvan Freeport AB haar zetel heeft. Volgens de Commissie houdt punt 50 van het arrest *Réunion européenne e.a.*, reeds aangehaald, niet meer in dan een herinnering aan de algemene regel dat een uitzondering op het beginsel dat het gerecht van de woonplaats van de verweerder bevoegd is, eng moet worden uitgelegd.

30. Ingeval het Hof het noodzakelijk mocht achten om de eerste gestelde vraag te beantwoorden, betoogt de Commissie dat het verschil tussen een vordering die haar grondslag vindt in een overeenkomst en een vordering uit onrechtmatige daad, niet de toepassing van artikel 6, punt 1, van verordening nr. 44/2001 uitsluit, maar door de nationale rechter in overweging kan worden genomen in het kader van de beoordeling van de voorwaarde, dat er tussen de vorderingen een zo nauwe band bestaat dat gelijktijdige behandeling en berechting gerechtvaardigd is teneinde te vermijden dat bij afzonderlijke berechting onverenigbare beslissingen worden gegeven.

Beantwoording door het Hof

31. Volgens vaste rechtspraak is het in het kader van de bij artikel 234 EG van het Verdrag ingestelde procedure van samenwerking met de nationale rechterlijke instanties, de taak van het Hof om de verwijzende rechter een nuttig antwoord te geven aan de hand waarvan deze het bij hem aanhangige geding kan oplossen. Met het oog hierop moet het Hof eventueel de hem voorgelegde vragen herformuleren (arrest van 23 maart 2006, *FCE Bank*, C-210/04, Jurispr. blz. I-2803, punt 21 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

32. In dit verband moet eraan worden herinnerd dat de verwijzende rechter vraagt of een vordering als die welke Arnoldsson tegen Freeport AB heeft ingesteld een vordering uit overeenkomst is. Deze rechter gaat namelijk uit van de premisse dat artikel 6, punt 1, van verordening nr. 44/2001 enkel toepassing vindt indien de vorderingen die jegens meerdere verweerders voor de rechter van de woonplaats van één van hen zijn ingesteld, dezelfde rechtsgrondslag hebben.

33. Bijgevolg moet worden onderzocht of deze premisse in overeenstemming is met verordening nr. 44/2001. Daartoe moet in essentie worden nagegaan of artikel 6, punt 1, van deze verordening toepassing vindt indien de vorderingen die tegen meerdere verweerders voor de rechter van de woonplaats van één van hen zijn ingesteld, verschillende rechtsgrondslagen hebben.

34. De bevoegdheid waarin artikel 2 van verordening nr. 44/2001 voorziet, namelijk de bevoegdheid van de rechter van de lidstaat op het grondgebied waarvan de verweerder zijn woonplaats heeft, is het algemene beginsel, en slechts bij wijze van uitzondering op dit beginsel voorziet de verordening in bijzonderebevoegdheidsregels voor limitatief opgesomde gevallen waarin de verweerder, al naar gelang het geval, kan of moet worden opgeroepen voor de rechter van een andere lidstaat (zie arrest van 13 juli 2006, Reisch Montage, C-103/05, Jurispr. blz. I-6827, punt 22 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

35. Bovendien moet volgens vaste rechtspraak aan deze bijzonderebevoegdheidsregels een strikte uitlegging worden gegeven, die niet verder mag gaan dan de door verordening nr. 44/2001 uitdrukkelijk voorziene gevallen (arrest Reisch Montage, reeds aangehaald, punt 23 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

36. Zoals immers uit punt 11 van de considerans van verordening nr. 44/2001 volgt, moeten de bevoegdheidsregels een hoge mate van voorspelbaarheid vertonen, met als uitgangspunt de bevoegdheid van de rechter van de woonplaats van de verweerder. Deze laatste moet altijd een bevoegdheidsgrond zijn, behalve in enkele duidelijk omschreven gevallen waarin het voorwerp van het geding of de autonomie van partijen een ander aanknopingspunt wettigt.

37. Artikel 6, punt 1, van verordening nr. 44/2001 voorziet in een bijzondere bevoegdheid door te bepalen dat indien er meerdere verweerders zijn, de verweerder kan worden opgeroepen voor het gerecht van de woonplaats van één van hen op voorwaarde dat „er tussen de vorderingen een zo nauwe band bestaat dat een goede rechtsbedeling vraagt om hun gelijktijdige behandeling en berechting, teneinde te vermijden dat bij afzonderlijke berechting van de zaken onverenigbare beslissingen worden gegeven”.

38. Uit de bewoordingen van artikel 6, punt 1, van verordening nr. 44/2001 blijkt niet dat voor de toepassing van deze bepaling mede de voorwaarde geldt dat de tegen de verschillende verweerders ingestelde vorderingen dezelfde rechtsgrondslag hebben.

39. Zoals reeds is geoordeeld voor de toepassing van artikel 6, punt 1, Executieverdrag, moet worden nagegaan of er tussen de verschillende vorderingen die door dezelfde eiser tegen meerdere verweerders zijn ingesteld, zodanige samenhang bestaat dat een goede rechtsbedeling vraagt om gelijktijdige berechting, teneinde te vermijden dat bij afzonderlijke berechting onverenigbare beslissingen worden gegeven (zie arrest Kalfelis, reeds aangehaald, punt 13).

40. Het Hof heeft reeds verduidelijkt dat beslissingen niet reeds tegenstrijdig kunnen worden geacht op grond van een divergentie in de beslechting van het geschil. Voor tegenstrijdigheid is bovendien vereist dat deze divergentie zich voordoet in het kader van eenzelfde situatie, feitelijk en rechtens (arrest van 13 juli 2006, Roche Nederland e.a., C-539/03, Jurispr. blz. I-6535, punt 26).

41. Het is aan de nationale rechter om te beoordelen of de verschillende bij hem ingestelde vorderingen samenhangend zijn en dus of er in geval van afzonderlijke berechting gevaar voor onverenigbare beslissingen bestaat. Daarbij dient hij rekening te houden met alle noodzakelijke elementen van het dossier, waartoe hij in voorkomend geval, ook al is dit voor de beoordeling niet noodzakelijk, de rechtsgrondslagen van de bij hem ingestelde vorderingen in de beschouwing zal moeten betrekken.

42. Aan deze uitlegging kan geen afbreuk worden gedaan door lezing van punt 50 van het reeds aangehaalde arrest Réunion européenne e.a.

43. Zoals de Commissie terecht heeft opgemerkt, heeft dit arrest een andere feitelijke en juridische context dan het hoofdgeding. In de eerste plaats was in dat arrest de toepassing van artikel 5, punten 1 en 3, Executieverdrag in het geding en niet artikel 6, punt 1, van dat Verdrag.

44. In de tweede plaats betrof dat arrest, anders dan de onderhavige zaak, de samenloop van een bijzondere bevoegdheid op basis van artikel 5, punt 3, Executieverdrag om kennis te nemen van een vordering uit onrechtmatige daad, en een andere bijzondere bevoegdheid om kennis te nemen van een vordering uit overeenkomst, op grond van samenhang tussen de twee vorderingen. Anders gezegd, het arrest Réunion européenne e.a., reeds aangehaald, had betrekking op een procedure die aanhangig was gemaakt bij de rechter van een lidstaat waar geen van de verweerders in het hoofdgeding zijn woonplaats had, terwijl in het hoofdgeding de procedure op basis van artikel 6, punt 1, van verordening nr. 44/2001 aanhangig is gemaakt bij de rechter van een plaats waar één van de verweerders in het hoofdgeding zijn zetel heeft.

45. Het Hof heeft in het kader van artikel 5, punt 3, Executieverdrag geconcludeerd dat twee in eenzelfde procedure tegen meerdere verweerders gerichte vorderingen, waarvan de ene is gebaseerd op een verbintenis uit overeenkomst en de andere op een verbintenis uit onrechtmatige daad, niet kunnen worden geacht samenhangend te zijn (arrest Réunion européenne e.a., reeds aangehaald, punt 50).

46. Indien een op artikel 5 van verordening nr. 44/2001 gebaseerde bevoegdheid, dat wil zeggen een bijzondere bevoegdheid waarin enkel is voorzien voor limitatief opgesomde gevallen, ook kon worden ingeroepen voor andere vorderingen, zou afbreuk worden gedaan aan de opzet van deze verordening. Daarentegen wordt, wanneer de bevoegdheid van de rechter wordt gebaseerd op artikel 2 van bedoelde verordening, zoals het geval is in het hoofdgeding, de eventuele toepassing van artikel 6, punt 1, van die verordening mogelijk wanneer is voldaan aan de in die bepaling vermelde, in de punten 39 en 40 van het onderhavige arrest besproken voorwaarden, zonder dat de ingestelde vorderingen dezelfde rechtsgrondslag hoeven te hebben.

47. Gelet op het voorgaande moet op de eerste vraag worden geantwoord dat artikel 6, punt 1, van verordening nr. 44/2001 aldus moet worden uitgelegd dat het feit dat tegen meerdere verweerders gerichte vorderingen een verschillende rechtsgrondslag hebben, aan de toepassing van die bepaling niet in de weg staat.

Tweede vraag

48. Met zijn tweede vraag wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen of de toepassing van artikel 6, punt 1, van verordening nr. 44/2001 veronderstelt dat de vordering tegen meerdere verweerders niet enkel is ingesteld met het doel om één van hen te onttrekken aan de bevoegdheid van de rechter van de lidstaat waar hij zijn woonplaats heeft.

Bij het Hof ingediende opmerkingen

49. Arnoldsson en de Commissie betogen dat voor de in artikel 6, punt 1, van verordening nr. 44/2001 voorziene bijzondere bevoegdheid, anders dan voor die voorzien in punt 2 van dat artikel, niet de voorwaarde geldt dat de vordering niet enkel moet zijn ingesteld met het doel om de verweerder te onttrekken aan de bevoegdheid van de rechter van zijn woonplaats. Zij zijn, zakelijk samengevat, van oordeel dat de voorwaarde bedoeld in artikel 6, punt 1, van verordening nr. 44/2001 met betrekking tot het bestaan van samenhang tussen de vorderingen, voldoende strikt is om het gevaar voor omzeiling van de bevoegdheidsregels te voorkomen.

50. Freeport betoogt daarentegen dat het op grond van dit gevaar gerechtvaardigd is dat aan toepassing van artikel 6, punt 1, van verordening nr. 44/2001 dezelfde voorwaarde wordt verbonden als die genoemd in punt 2 van dat artikel. Deze laatste voorwaarde, volgens welke het verboden is om de regels inzake rechterlijke bevoegdheid van deze verordening te misbruiken, is een algemeen beginsel, dat ook moet worden geëerbiedigd bij de toepassing van artikel 6, punt 1, van bedoelde verordening. Daarnaast zou de toepassing van bedoelde voorwaarde met name gerechtvaardigd zijn op grond van het beginsel van rechtszekerheid en het vereiste dat geen afbreuk mag worden gedaan aan het beginsel dat een verweerder enkel kan worden opgeroepen voor de rechter van zijn woonplaats.

Beantwoording door het Hof

51. Zoals de verwijzende rechter terecht heeft opgemerkt, maakt artikel 6, punt 1, van verordening nr. 44/2001, anders dan punt 2 van datzelfde artikel, niet uitdrukkelijk melding van de situatie waarin een vordering enkel wordt ingesteld om de verweerder te onttrekken aan de bevoegdheid van de hem toegekende rechter. De Commissie heeft op dit punt te kennen gegeven dat de lidstaten bij gelegenheid van een wijziging van het Executieverdrag hadden geweigerd om deze in punt 2 opgenomen vermelding ook in artikel 6, punt 1, op te nemen, omdat naar hun oordeel de algemene voorwaarde van het bestaan van samenhang objectiever was.

52. In het reeds aangehaalde arrest Kalfelis heeft het Hof, na te hebben gewezen op de kans dat een eiser een tegen meerdere verweerders gerichte vordering zou kunnen instellen met het enkele doel om één van hen te onttrekken aan de bevoegdheid van de rechter van de staat waar hij zijn woonplaats heeft, geoordeeld dat om dit risico uit te sluiten, moet worden geëist dat er een verband bestaat tussen de tegen elk van de verweerders ingestelde vorderingen. Het Hof heeft voor recht verklaard dat de in artikel 6, punt 1, Executieverdrag opgenomen regel van toepassing is wanneer de tegen meerdere verweerders gerichte vorderingen samenhangend zijn op het moment waarop zij worden ingesteld, dat wil zeggen wanneer een goede rechtsbedeling vraagt om gelijktijdige behandeling en berechting, teneinde te voorkomen dat bij afzonderlijke berechting onverenigbare beslissingen worden gegeven.

53. Dit vereiste van samenhang blijkt derhalve niet uit de bewoordingen van artikel 6, punt 1, Executieverdrag, maar is door het Hof uit deze bepaling afgeleid teneinde te voorkomen dat door de in deze bepaling neergelegde uitzondering op het beginsel dat de rechter van de staat van de woonplaats van de verweerder bevoegd is, dat beginsel zelf op losse schroeven komt te staan (arrest Kalfelis, reeds aangehaald, punt 8). Dit vereiste is nadien bevestigd in het arrest Réunion européenne e.a. (reeds aangehaald, punt 48), en is uitdrukkelijk bevestigd bij de redactie van artikel 6, punt 1, van verordening nr. 44/2001, die op het Executieverdrag is gevolgd (arrest Roche Nederland e.a., reeds aangehaald, punt 21).

54. In die omstandigheden moet op de gestelde vraag worden geantwoord dat artikel 6, punt 1, van verordening nr. 44/2001 toepassing vindt wanneer de tegen de verschillende verweerders gerichte vorderingen samenhangend zijn op het moment waarop zij worden ingesteld, dat wil zeggen wanneer een goede rechtsbedeling vraagt om gelijktijdige behandeling en berechting, teneinde te voorkomen dat bij afzonderlijke berechting onverenigbare beslissingen worden gegeven. Voor toepassing van

voormelde bepaling hoeft niet bovendien vast te staan dat de vorderingen niet enkel zijn ingesteld om één van de verweerders te onttrekken aan de bevoegdheid van de rechter van de lidstaat waar hij zijn woonplaats heeft.

Derde vraag

55. Met zijn derde vraag wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen of de kans op toewijzing van de vordering tegen de verweerder die woonachtig is in de forumstaat, relevant is bij het onderzoek naar het gevaar voor onverenigbare beslissingen bedoeld in artikel 6, punt 1, van verordening nr. 44/2001.

56. Uit de uiteenzetting van de verwijzende rechter volgt evenwel dat deze vraag is gesteld uitgaand van de premisse dat van samenhangende vorderingen slechts sprake is wanneer zij dezelfde rechtsgrondslag hebben. Freeport heeft immers in die context betoogd dat er geen gevaar voor onverenigbare beslissingen is, aangezien naar Zweeds recht overeenkomsten geen betalingsverplichting voor derden in het leven kunnen roepen, zodat de tegen Freeport AB gerichte vordering geen rechtsgrondslag heeft.

57. Zoals is geantwoord op de eerste vraag, kan artikel 6, punt 1, van verordening nr. 44/2001 worden toegepast ingeval de tegen de verschillende verweerders gerichte vorderingen verschillende rechtsgrondslagen hebben.

58. Gelet op dit antwoord, hoeft de derde vraag geen beantwoording.

Kosten

59. Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen. De door anderen wegens indiening van hun opmerkingen bij het Hof gemaakte kosten komen niet voor vergoeding in aanmerking.

Het Hof van Justitie (Derde kamer) verklaart voor recht:

1) Artikel 6, punt 1, van verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, moet aldus worden uitgelegd dat het feit dat de tegen meerdere verweerders gerichte vorderingen een verschillende rechtsgrondslag hebben, niet aan toepassing van deze bepaling in de weg staat.

2) Artikel 6, punt 1, van verordening nr. 44/2001 vindt toepassing wanneer de tegen de verschillende verweerders gerichte vorderingen samenhangend zijn op het moment waarop zij worden ingesteld, dat wil zeggen wanneer een goede rechtsbedeling vraagt om gelijktijdige behandeling en berechting, teneinde te voorkomen dat bij afzonderlijke berechting onverenigbare beslissingen worden gegeven. Voor toepassing van voormelde bepaling hoeft niet bovendien vast te staan dat de vorderingen niet enkel zijn ingesteld om één van de verweerders te onttrekken aan de bevoegdheid van de rechter van de lidstaat waar hij zijn woonplaats heeft.

Hof van Justitie, zaak C-386/05, arrest van 3 mei 2007

Verkoopovereenkomst met verschillende leveringsplaatsen – Internationale bevoegdheid – Brussel I verordening – Forum executionis contractus – Toepasbaarheid eenheidsforum bij meerdere loci executionis contractus – Uitlegging artikel 5.1.b eerste streepje – Voorspelbaarheids- en nabijheidsdoelstelling van de regeling gerespecteerd als de verschillende leveringsplaatsen in éénzelfde lidstaat liggen – Plaats van hoofdlevering volgens economische criteria is relevant – Als hoofdlevering niet kan worden bepaald, één van de leveringsplaatsen naar keuze van de eiser

Vente de marchandises livrées en différents lieux – Compétence internationale – Règlement Bruxelles I – Forum executionis contractus – L'applicabilité du for unique en cas de plusieurs loci executionis contractus – L'interprétation de l'article 5.1.b premier tiret – Les objectifs de prévisibilité et de proximité sont respectés en cas de pluralité de lieux de livraison dans un même État membre – Le lieu de la livraison principale selon des critères économiques est pertinent – À défaut de livraison principale, un des lieux de livraison à choix du demandeur

(procestaal Duits)

In zaak C-386/05,

betreffende een verzoek om een prejudiciële beslissing krachtens de artikelen 68 EG en 234 EG, ingediend door het Oberste Gerichtshof (Oostenrijk) bij beslissing van 28 september 2005, ingekomen bij het Hof op 24 oktober 2005, in de procedure

Color Drack GmbH

tegen

Lexx International Vertriebs GmbH,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Vierde kamer),

samengesteld als volgt: [...]

het navolgende

Arrest

1. Het verzoek om een prejudiciële beslissing betreft de uitlegging van artikel 5, punt 1, sub b, eerste streepje, van verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (PB 2001, L 12, blz. 1).

Verordening nr. 44/2001

2. Volgens punt 2 van de considerans van verordening nr. 44/2001 „[zijn] bepalingen die de eenvormigheid van de regels inzake jurisdictiegeschillen in burgerlijke en handelszaken mogelijk maken alsook de vereenvoudiging van de formaliteiten met het oog op een snelle en eenvoudige erkenning en tenuitvoerlegging van de beslissingen van de lidstaten waarvoor deze verordening verbindend is, onontbeerlijk”.

3. Blijkens punt 11 van de considerans van verordening nr. 44/2001 „moeten de bevoegdheidsregels in hoge mate voorspelbaar zijn, waarbij als beginsel geldt dat de bevoegdheid in het algemeen gegrond wordt op de woonplaats van de verweerder; de bevoegdheid moet altijd op die grond kunnen worden gevestigd, behalve in een gering aantal duidelijk omschreven gevallen waarin het voorwerp van het geschil of de autonomie van de partijen een ander aanknopingspunt wettigt”.

4. De bevoegdheidsregels van verordening nr. 44/2001 zijn neergelegd in hoofdstuk II daarvan, dat de artikelen 2 tot en met 31 omvat.

5. Artikel 2, lid 1, van verordening nr. 44/2001, dat deel uitmaakt van hoofdstuk II, afdeling 1, daarvan, met het opschrift „Algemene bepalingen”, luidt als volgt:

„Onverminderd deze verordening worden zij die woonplaats hebben op het grondgebied van een lidstaat, ongeacht hun nationaliteit, opgeroepen voor de rechten van die lidstaat.”

6. Artikel 3, lid 1, van verordening nr. 44/2001, dat tot dezelfde afdeling 1 behoort, bepaalt:

„Degenen die op het grondgebied van een lidstaat woonplaats hebben, kunnen slechts voor het gerecht van een andere lidstaat worden opgeroepen krachtens de in de afdelingen 2 tot en met 7 van dit hoofdstuk gegeven regels.”

7. Artikel 5 van verordening nr. 44/2001, opgenomen in hoofdstuk II, afdeling 2, „Bijzondere bevoegdheid”, bepaalt:

„Een persoon die woonplaats heeft op het grondgebied van een lidstaat, kan in een andere lidstaat voor de volgende rechten worden opgeroepen:

1.

a) ten aanzien van verbintenissen uit overeenkomst: voor het gerecht van de plaats waar de verbintenis die aan de eis ten grondslag ligt, is uitgevoerd of moet worden uitgevoerd;

b) voor de toepassing van deze bepaling en tenzij anders is overeengekomen, is de plaats van uitvoering van de verbintenis die aan de eis ten grondslag ligt:

- voor de koop en verkoop van roerende lichamelijke zaken, de plaats in een lidstaat waar de zaken volgens de overeenkomst geleverd werden of geleverd hadden moeten worden;
- voor de verstrekking van diensten, de plaats in een lidstaat waar de diensten volgens de overeenkomst verstrekt werden of verstrekt hadden moeten worden;

c) punt a is van toepassing indien punt b niet van toepassing is;

[...]"

Hoofdgeding en prejudiciële vraag

8. Het verzoek om een prejudiciële beslissing is ingediend in het kader van een geding tussen Color Drack GmbH (hierna: „Color Drack”), een te Schwarzach (Oostenrijk) gevestigde vennootschap, en Lexx International Vertriebs GmbH (hierna: „Lexx”), een te Neurenberg (Duitsland) gevestigde vennootschap, over de uitvoering van een overeenkomst voor de koop en verkoop van roerende lichamelijke zaken, uit hoofde waarvan Lexx zich ertoe heeft verbonden zaken aan verschillende wederverkopers van Color Drack in Oostenrijk te leveren, met name in de plaats waar Color Drack haar zetel heeft, terwijl laatstgenoemde zich ertoe heeft verbonden de prijs van die zaken te betalen.

9. Het hoofdgeding betreft in het bijzonder de niet-nakoming van de krachtens de overeenkomst op Lexx rustende verplichting om de onverkochte zaken terug te nemen en de prijs daarvan terug te betalen aan Color Drack.

10. Wegens deze niet-uitvoering heeft Color Drack op 10 mei 2004 tegen Lexx een vordering tot betaling ingesteld bij het Bezirksgericht St. Johann im Pongau (Oostenrijk), in het rechtsgebied waarvan haar zetel ligt. Deze rechter heeft zich op basis van artikel 5, punt 1, sub b, eerste streepje, van verordening nr. 44/2001 relatief bevoegd verklaard.

11. In het door Lexx ingestelde hoger beroep heeft het Landesgericht Salzburg (Oostenrijk) dit vonnis vernietigd op grond dat de rechter in eerste aanleg geen relatieve bevoegdheid had. Deze appelrechter was van oordeel dat één enkel aanknopingspunt voor alle aanspraken uit een overeenkomst inzake de koop en verkoop van roerende lichamelijke zaken, zoals bedoeld in artikel 5, punt 1, sub b, eerste streepje, van verordening nr. 44/2001, in het geval van een verscheidenheid van leveringsplaatsen niet kon worden bepaald.

12. In het cassatieberoep van Color Drack tegen de uitspraak van het Landesgericht Salzburg, overweegt het Oberste Gerichtshof dat voor de beantwoording van de vraag of de Oostenrijkse rechter bij wie de zaak in eerste aanleg aanhangig is gemaakt, relatief bevoegd was, de uitlegging van artikel 5, punt 1, sub b, eerste streepje, van verordening nr. 44/2001 noodzakelijk is.

13. Het Oberste Gerichtshof merkt op dat deze bepaling één enkel aanknopingspunt geeft voor alle aanspraken uit een overeenkomst voor de koop en verkoop van roerende lichamelijke zaken, te weten de plaats van levering, en dat deze bepaling, die een bijzondere bevoegdheid regelt, in beginsel eng moet worden uitgelegd. Het Oberste Gerichtshof vraagt zich derhalve af of de rechter bij wie de zaak in eerste aanleg op basis van deze bepaling aanhangig is gemaakt wel bevoegd is, aangezien de zaken in casu niet enkel in het rechtsgebied van deze rechter zijn geleverd, maar op verschillende plaatsen in de lidstaat waartoe deze rechter behoort.

14. Het Oberste Gerichtshof heeft derhalve besloten de behandeling van de zaak te schorsen en het Hof te verzoeken om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag:

„Moet artikel 5, punt 1, sub b, van verordening (EG) nr. 44/2001 [...] aldus worden uitgelegd dat de op het grondgebied van een lidstaat gevestigde verkoper van roerende lichamelijke zaken, die, zoals contractueel overeengekomen, de zaken aan de in een andere lidstaat gevestigde koper op verschillende plaatsen in deze andere lidstaat heeft geleverd, door de koper met betrekking tot een alle (deel-)leveringen betreffende vordering uit de overeenkomst – eventueel naar keuze van de eiser – voor het gerecht van een van deze plaatsen (van uitvoering) kan worden opgeroepen?”

Beantwoording van de prejudiciële vraag

15. Met zijn vraag wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen of artikel 5, punt 1, sub b, eerste streepje, van verordening nr. 44/2001 van toepassing is in het geval van verkoop van roerende lichamelijke zaken die op een verscheidenheid van plaatsen binnen eenzelfde lidstaat moeten worden geleverd, en zo ja of de eiser, wanneer de vordering betrekking heeft op alle leveringen, de verweerder voor het gerecht van de leveringsplaats van zijn keuze kan oproepen.

16. Vooropgesteld dient te worden dat de hierna volgende overwegingen enkel betrekking hebben op het geval van een verscheidenheid van leveringsplaatsen binnen één lidstaat, en niet vooruitlopen op het antwoord dat moet worden gegeven in het geval van een verscheidenheid van leveringsplaatsen in verschillende lidstaten.

17. Om te beginnen moet worden vastgesteld dat de gestelde vraag niet enkel op basis van de bewoordingen van artikel 5, punt 1, sub b, eerste streepje, van verordening nr. 44/2001 kan worden beantwoord, aangezien deze bewoordingen niet uitdrukkelijk naar de in die vraag bedoelde situatie verwijzen.

18. Bijgevolg dient artikel 5, punt 1, sub b, eerste streepje, van verordening nr. 44/2001 te worden uitgelegd in het licht van de ontstaansgeschiedenis, de doelstellingen en het systeem van die verordening (zie in die zin arresten van 13 juli 2006, Reisch Montage, C-103/05, Jurispr. blz. I-6827, punt 29, en 14 december 2006, ASML, C-283/05, nog niet gepubliceerd in de Jurisprudentie, punt 22).

19. Verordening nr. 44/2001 is blijkens de punten 2 en 11 van de considerans gericht op het creëren van eenvormigheid van de regels inzake jurisdictiegeschillen in burgerlijke en handelszaken middels bevoegdheidsregels die in hoge mate voorspelbaar zijn.

20. In dit kader beoogt deze verordening de rechtsbescherming van de in de Gemeenschap gevestigde personen te vergroten, door te verzekeren dat de eiser gemakkelijk kan bepalen welk gerecht hij kan aanzoeken en de verweerder redelijkerwijs kan voorzien voor welk gerecht hij kan worden opgeroepen (zie arrest Reisch Montage, reeds aangehaald, punten 24 en 25).

21. Daartoe hebben de bevoegdheidsregels van verordening nr. 44/2001 als uitgangspunt de in artikel 2 daarvan neergelegde regel dat het gerecht van de woonplaats van de verweerder in beginsel bevoegd is, waarop de bijzondere bevoegdheid een aanvulling vormt (zie arrest Reisch Montage, reeds aangehaald, punt 22).

22. Zo wordt de regel dat het gerecht van de woonplaats van de verweerder bevoegd is, in artikel 5, punt 1, van verordening nr. 44/2001 aangevuld door een bijzonderebevoegdheidsregel voor verbintenissen uit overeenkomst. Deze laatste regel, die aan een nabijheidsdoelstelling beantwoordt, is ingegeven door de wenselijkheid dat er een nauwe band bestaat tussen de overeenkomst en het gerecht dat daarvan kennis moet nemen.

23. Volgens deze regel kan de verweerder tevens worden opgeroepen voor het gerecht van de plaats waar de verbintenis die aan de eis ten grondslag ligt, is uitgevoerd of moet worden uitgevoerd, omdat dat gerecht wordt verondersteld een nauwe band met de overeenkomst te hebben.

24. Ter bevordering van het primaire doel van eenvormigheid van de regels inzake rechterlijke bevoegdheid om redenen van voorspelbaarheid, definieert verordening nr. 44/2001 dit aanknopingspunt op autonome wijze voor de koop en verkoop van roerende lichamelijke zaken.

25. Krachtens artikel 5, punt 1, sub b, eerste streepje, van de verordening is de plaats van uitvoering van de verbintenis die aan de eis ten grondslag ligt, immers de plaats in een lidstaat waar de zaken volgens de overeenkomst geleverd werden of geleverd hadden moeten worden.

26. In het kader van verordening nr. 44/2001 hanteert deze bijzonderebevoegdheidsregel voor verbintenissen uit overeenkomst, anders dan Lexx heeft betoogd, de plaats van levering als zelfstandig aanknopingspunt, bestemd om te worden toegepast op alle vorderingen uit één overeenkomst voor de koop en verkoop van roerende lichamelijke zaken, en niet alleen op vorderingen die zijn gebaseerd op de leveringsverplichting zelf.

27. In het licht van deze overwegingen moet worden vastgesteld of artikel 5, punt 1, sub b, eerste streepje, van verordening nr. 44/2001 van toepassing is wanneer op verscheidene plaatsen binnen één lidstaat moet worden geleverd, en zo ja, of de eiser, wanneer de vordering betrekking heeft op alle leveringen, de verweerder voor het gerecht van de leveringsplaats van zijn keuze kan oproepen.

28. In de eerste plaats geldt artikel 5, punt 1, sub b, eerste streepje, van verordening nr. 44/2001 zowel wanneer op één plaats als wanneer op verscheidene plaatsen wordt geleverd.

29. Met de keuze van zowel één bevoegd gerecht als één aanknopingspunt, heeft de gemeenschapswetgever immers niet op algemene wijze de situatie willen uitsluiten waarin verschillende gerechten bevoegd kunnen zijn en evenmin de situatie waarin dat aanknopingspunt op verschillende plaatsen kan worden vastgesteld.

30. Artikel 5, punt 1, sub b, eerste streepje, van verordening nr. 44/2001 bepaalt zowel de internationale als de relatieve bevoegdheid en heeft tot doel om eenheid te brengen in de regels inzake jurisdictiegeschillen en bijgevolg om rechtstreeks het bevoegde gerecht aan te wijzen zonder naar de interne regels van de lidstaten te verwijzen.

31. Een bevestigend antwoord op de vraag of de onderzochte bepaling van toepassing is wanneer op verscheidene plaatsen binnen één lidstaat wordt geleverd, doet niet af aan de doelstellingen die worden nagestreefd met de in verordening nr. 44/2001 opgenomen regels inzake de internationale bevoegdheid van de gerechten van de lidstaten.

32. Enerzijds is de toepasbaarheid van artikel 5, punt 1, sub b, eerste streepje, van verordening nr. 44/2001 in het geval van een verscheidenheid van leveringsplaatsen binnen één lidstaat in overeenstemming met het met de verordening nagestreefde doel van voorspelbaarheid.

33. In dat geval kunnen de contractpartijen immers gemakkelijk en redelijkerwijze voorzien aan de gerechten van welke lidstaat zij hun geschil kunnen voorleggen.

34. Anderzijds is de toepasbaarheid van artikel 5, punt 1, sub b, eerste streepje, van verordening nr. 44/2001 in het geval van een verscheidenheid van leveringsplaatsen binnen één lidstaat, ook in overeenstemming met de nabijheidsdoelstelling die ten grondslag ligt aan de bijzondere bevoegdheidsregels voor verbintenissen uit overeenkomst.

35. In het geval van een verscheidenheid van leveringsplaatsen binnen één lidstaat wordt deze nabijheidsdoelstelling immers verzekerd omdat ingevolge de onderzochte bepaling hoe dan ook de gerechten van deze lidstaat bevoegd zullen zijn om van het geschil kennis te nemen.

36. Bijgevolg is artikel 5, punt 1, sub b, eerste streepje, van verordening nr. 44/2001 van toepassing in het geval van een verscheidenheid van leveringsplaatsen binnen één lidstaat.

37. Uit de toepasbaarheid van artikel 5, punt 1, sub b, eerste streepje, van verordening nr. 44/2001 in omstandigheden als die van het hoofdgeding, kan echter niet worden afgeleid dat deze bepaling noodzakelijkerwijs een concurrente bevoegdheid verleent aan elk gerecht binnen het rechtsgebied waarvan de zaken geleverd werden of geleverd hadden moeten worden.

38. Aangaande in de tweede plaats de vraag of de eiser, wanneer op verscheidene plaatsen binnen één lidstaat moet worden geleverd en de vordering betrekking heeft op alle leveringen, de verweerder op basis van artikel 5, punt 1, sub b, eerste streepje, van verordening nr. 44/2001 voor het gerecht van de leveringsplaats van zijn keuze kan oproepen, dient te worden beklemtoond dat één gerecht bevoegd moet zijn om kennis te nemen van alle vorderingen uit de overeenkomst.

39. Hierbij moet rekening worden gehouden met de ontstaansgeschiedenis van de onderzochte bepaling. Met deze bepaling heeft de gemeenschapswetgever voor overeenkomsten inzake de koop en verkoop van roerende lichamelijke zaken uitdrukkelijk willen afwijken van de eerdere oplossing, volgens welke de plaats van uitvoering voor elk van de litigieuze verbintenissen werd bepaald volgens het internationaal privaatrecht van het gerecht waar het geschil aanhangig was gemaakt. Door als „plaats van uitvoering” autonoom aan te wijzen de plaats waar de verbintenis die de overeenkomst karakteriseert moet worden uitgevoerd, heeft de gemeenschapswetgever de rechterlijke bevoegdheid voor de geschillen betreffende alle verbintenissen uit die overeenkomst willen centraliseren op de plaats van uitvoering en één bevoegde rechter voor alle vorderingen uit de overeenkomst willen bepalen.

40. Uit dien hoofde moet rekening worden gehouden met het feit dat de bijzondere bevoegdheid van artikel 5, punt 1, sub b, eerste streepje, van verordening nr. 44/2001, met het oog op de nuttige procesinrichting, in beginsel haar rechtvaardiging vindt in de wenselijkheid dat er een bijzonder nauwe band bestaat tussen de overeenkomst en het gerecht dat daarvan kennis moet nemen. Daaruit volgt dat in het geval van verscheidenheid van plaatsen van levering van de zaken, voor de toepassing van de onderzochte bepaling onder plaats van uitvoering in beginsel moet worden verstaan de plaats die de nauwste band tussen de overeenkomst en het bevoegde gerecht verzekert. In een dergelijk geval blijkt de nauwste band meestal aanwezig te zijn op de plaats van de hoofdlevering, welke levering op basis van economische criteria moet worden bepaald.

41. In dit verband staat het aan de aangezochte nationale rechter om gelet op de aan hem voorgelegde bewijsmiddelen zijn bevoegdheid te bepalen.

42. Indien niet kan worden bepaald wat de plaats van de hoofdlevering is, heeft elk van de leveringsplaatsen een toereikende band van nabijheid met de feiten van het geding en, bijgevolg, een duidelijk aanknopingspunt voor de rechterlijke bevoegdheid. In een dergelijk geval kan de eiser de verweerder op basis van artikel 5, punt 1, sub b, eerste streepje, van verordening nr. 44/2001 voor het gerecht van de leveringsplaats van zijn keuze oproepen.

43. Een dergelijke aan de eiser toegestane keuze stelt zowel deze eiser in staat om gemakkelijk te bepalen welke gerechten hij kan aanzoeken, als de verweerder om redelijkerwijs te voorzien voor welke gerechten hij kan worden opgeroepen.

44. Hieraan wordt niet afgedaan door het feit dat de verweerder niet kan voorzien voor welk gerecht van deze lidstaat hij kan worden opgeroepen. Hij wordt immers voldoende beschermd doordat hij volgens de onderzochte bepaling in het geval van een verscheidenheid van plaatsen van uitvoering binnen één lidstaat, enkel kan worden opgeroepen voor de gerechten van deze lidstaat binnen het rechtsgebied waarvan een levering heeft plaatsgevonden.

45. Gelet op een en ander moet op de gestelde vraag worden geantwoord dat artikel 5, punt 1, sub b, eerste streepje, van verordening nr. 44/2001 aldus moet worden uitgelegd dat deze bepaling van toepassing is in het geval van een verscheidenheid van leveringsplaatsen binnen één lidstaat. In een dergelijk geval is het gerecht dat bevoegd is om kennis te nemen van alle vorderingen uit de overeenkomst inzake de koop en verkoop van roerende lichamelijke zaken, het gerecht binnen het rechtsgebied waarvan de hoofdlevering heeft plaatsgevonden, welke levering op basis van economische criteria moet worden bepaald. Bij gebreke van doorslaggevende factoren om de plaats van de hoofdlevering te bepalen, kan de eiser de verweerder voor het gerecht van de leveringsplaats van zijn keuze oproepen.

Kosten

46. Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen. De door anderen wegens indiening van hun opmerkingen bij het Hof gemaakte kosten komen niet voor vergoeding in aanmerking.

Het Hof van Justitie (Vierde kamer) verklaart voor recht:

Artikel 5, punt 1, sub b, eerste streepje, van verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, moet aldus worden uitgelegd dat deze bepaling van toepassing is in het geval van een verscheidenheid van leveringsplaatsen binnen één lidstaat. In een dergelijk geval is het gerecht dat bevoegd is om kennis te nemen van alle vorderingen uit de overeenkomst inzake de koop en verkoop van roerende lichamelijke zaken, het gerecht binnen het rechtsgebied waarvan de hoofdlevering heeft plaatsgevonden, welke levering op basis van economische criteria moet worden bepaald. Bij gebreke van doorslaggevende factoren om de plaats van de hoofdlevering te bepalen, kan de eiser de verweerder voor het gerecht van de leveringsplaats van zijn keuze oproepen.

Hof van Justitie, zaak C-539/03, arrest van 13 juli 2006

Schendingen van Europees octrooirecht begaan in concernrelatie – Pluraliteit van verweerders – Internationale bevoegdheid – EEX-verdrag – Uitlegging van artikel 6.1 – Samenhang vereist tussen de verschillende vorderingen – Gevaar voor onverenigbare beslissingen is relevant – Noch concernrelatie noch gemeenschappelijk beleidsplan volstaan om een van de verweerders aan diens forum domiciliï te onttrekken

Actes de contrefaçon d'un brevet européen dans le contexte d'un groupe industriel – Pluralité de défendeurs – Compétence internationale – Convention de Bruxelles – L'interprétation de l'article 6.1 – Exigence de connexité entre les demandes – Le risque des décisions inconciliables est le critère pertinent – Ni appartenance à un même groupe, ni un plan de gestion commun suffisent à soustraire l'un des défendeurs à son forum domiciliï

(Procestaal: Nederlands)

In zaak C-539/03,

betreffende een verzoek om een prejudiciële beslissing krachtens het protocol van 3 juni 1971 betreffende de uitlegging door het Hof van Justitie van het Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, ingediend door de Hoge Raad der Nederlanden bij arrest van 19 december 2003, ingekomen bij het Hof op 22 december 2003, in de procedure

Roche Nederland BV e.a.

tegen

Frederick Primus,

Milton Goldenberg,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Eerste kamer),

samengesteld als volgt: [...]

het navolgende

Arrest

1. Het verzoek om een prejudiciële beslissing betreft de uitlegging van artikel 6, punt 1, van het Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (PB 1972, L 299, blz. 32), zoals gewijzigd bij het Verdrag van 9 oktober 1978 inzake de toetreding van het Koninkrijk Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland (PB L 304, blz. 1, en – gewijzigde tekst – blz. 77), het Verdrag van 25 oktober 1982 inzake de toetreding van de Helleense Republiek (PB L 388, blz. 1), het Verdrag van 26 mei 1989 inzake de toetreding van het Koninkrijk Spanje en de Portugese Republiek (PB L 285, blz. 1), en het Verdrag van 29 november 1996 inzake de toetreding van de Republiek Oostenrijk, de Republiek Finland en het Koninkrijk Zweden (PB 1997, C 15, blz. 1; hierna: „Executieverdrag”).

2. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen enerzijds Roche Nederland BV en acht andere vennootschappen van het Roche-concern en anderzijds F. Primus et M. Goldenberg ter zake van de door deze laatsten aangevoerde schending van de rechten die zij ontleen aan een Europees octrooi waarvan zij houders zijn.

Rechtskader

Het Executieverdrag

3. Artikel 2, eerste alinea, Executieverdrag, dat is opgenomen in afdeling 1 („Algemene bepalingen”) van titel II („Bevoegdheid”), bepaalt het volgende:

„Onverminderd de bepalingen van dit verdrag worden zij die woonplaats hebben op het grondgebied van een verdragsluitende staat, ongeacht hun nationaliteit, opgeroepen voor de gerechten van die staat.”

4. Artikel 3, eerste alinea, Executieverdrag bepaalt het volgende:

„Degenen die op het grondgebied van een verdragsluitende staat woonplaats hebben, kunnen niet voor de rechter van een andere verdragsluitende staat worden opgeroepen dan krachtens de in de afdelingen 2 tot en met 6 van deze titel gegeven regels.”

5. Artikel 6 Executieverdrag, dat is opgenomen in afdeling 2 („Bijzondere bevoegdheid”) van voormelde titel II, luidt als volgt:

„[De op het grondgebied van een verdragsluitende staat woonachtige] verweerder kan ook worden opgeroepen:

1) indien er meer dan één verweerder is: voor het gerecht van de woonplaats van een hunner;

[...]”

6. Artikel 16 Executieverdrag, dat afdeling 5 („Exclusieve bevoegdheid”) van titel II van dit verdrag vormt, bepaalt het volgende:

„Ongeacht de woonplaats zijn bij uitsluiting bevoegd:

[...]

4) ten aanzien van de registratie of de geldigheid van octrooien, merken, tekeningen en modellen van nijverheid, en andere soortgelijke rechten welke aanleiding geven tot deponering of registratie: de rechten van de verdragsluitende staat, op het grondgebied waarvan de deponering of registratie is verzocht, heeft plaatsgehad of geacht wordt te hebben plaatsgehad in de zin van een internationale overeenkomst;

[...]”

7. Artikel V quinquies van het protocol bij het Executieverdrag, dat krachtens artikel 65 Executieverdrag een wezenlijk onderdeel van dit verdrag uitmaakt, bepaalt het volgende:

„Onverminderd de bevoegdheid van het Europees Octrooibureau volgens het op 5 oktober 1973 te München ondertekende Europees Octrooiverdrag, zijn de rechten van elke verdragsluitende staat, zonder acht te slaan op de woonplaats, bij uitsluiting bevoegd ter zake van inschrijving of geldigheid van een Europees octrooi dat voor die staat is verleend en dat geen gemeenschapsoctrooi is krachtens artikel 86 van het op 15 december 1975 te Luxemburg ondertekende Verdrag betreffende het Europees octrooi voor de gemeenschappelijke markt.”

8. Artikel 22 Executieverdrag, dat is opgenomen in afdeling 8 („Aanhangigheid en samenhang”) van titel II van dit verdrag, bepaalt dat wanneer samenhangende vorderingen bij gerechten van verschillende verdragsluitende staten zijn aangebracht en in eerste aanleg aanhangig zijn, het gerecht bij hetwelk de zaak het laatst is aangebracht, zijn uitspraak kan aanhouden of, onder bepaalde voorwaarden, ook tot verwijzing kan overgaan. De derde alinea van deze bepaling luidt als volgt:

„Samenhangend in de zin van dit artikel zijn vorderingen waartussen een zodanig nauwe band bestaat dat een goede rechtsbedeling vraagt om hun gelijktijdige behandeling en berechting, teneinde te vermijden dat bij afzonderlijke berechting van de zaken onverenigbare uitspraken worden gegeven.”

9. Luidens artikel 27, punt 3, van dit verdrag, dat is opgenomen in afdeling 1 („Erkenning”) van titel III, welke de regels ter zake van erkenning en tenuitvoerlegging bevat, worden beslissingen niet erkend indien „de beslissing onverenigbaar is met een tussen dezelfde partijen in de aangezochte staat gegeven beslissing”.

Het Europees Octrooiverdrag

10. Het op 5 oktober 1973 te München ondertekende Verdrag inzake de verlening van Europese octrooien (hierna: „Europees Octrooiverdrag”) roept, zoals in artikel 1 daarvan vermeld, „een voor de verdragsluitende staten gemeenschappelijk recht inzake de verlening van octrooien voor uitvindingen” in het leven.

11. Naast de gemeenschappelijke regels voor verlening blijft voor een Europees octrooi de nationale regeling gelden van elk van de verdragsluitende staten waarvoor het is verleend. Artikel 2, lid 2, van het Europees Octrooiverdrag bepaalt dienaangaande het volgende:

„Het Europese octrooi heeft in elk der verdragsluitende staten, waarvoor het is verleend, dezelfde rechtsgevolgen en is onderworpen aan dezelfde bepalingen als een nationaal octrooi, dat in die staat is verleend [...]”

12. Artikel 64, leden 1 en 3, van genoemd verdrag bepaalt het volgende met betrekking tot de aan de houder van een Europees octrooi verleende rechten:

„1. [...] de houder van het Europees octrooi, [heeft] vanaf de dag waarop de vermelding van de verlening daarvan is gepubliceerd, in elk van de verdragsluitende staten, waarvoor het is verleend, dezelfde rechten als die hij zou ontlene n aan een in die staat verleend nationaal octrooi.

[...]

3. Elke inbreuk op het Europees octrooi wordt beoordeeld overeenkomstig het nationale recht.”

Het hoofdgeding en de prejudiciële vragen

13. Primus en Goldenberg, woonachtig in de Verenigde Staten van Amerika, zijn houders van Europees octrooi nr. 131 627.

14. Op 24 maart 1997 hebben zij de in Nederland gevestigde vennootschap Roche Nederland BV, alsmede acht andere, respectievelijk in de Verenigde Staten van Amerika, België, Duitsland, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, Zwitserland, Oostenrijk en Zweden gevestigde vennootschappen van het Roche-concern (hierna: „Roche e.a”), gedagvaard voor de Rechtbank te 's-Gravenhage. Zij verweten deze vennootschappen eenzelfde inbreuk op de rechten die zij ontlene n aan het octrooi waarvan zij houders zijn. De beweerde schending bestond in het in de handel brengen van immuno-assay kit's in de landen waar de verwerende vennootschappen zijn gevestigd.

15. De niet in Nederland gevestigde vennootschappen van het Roche-concern hebben de bevoegdheid van de Nederlandse rechter bestreden. Ten gronde hebben zij aangevoerd dat er geen inbreuk heeft plaatsgevonden en dat het betrokken octrooi nietig is.

16. Bij vonnis van 1 oktober heeft de Rechtbank te 's-Gravenhage zich bevoegd verklaard en de vorderingen van Primus en Goldenberg afgewezen. Op hoger beroep heeft het Gerechtshof te 's-Gravenhage bij arrest van 27 juni 2002 dit vonnis vernietigd en Roche e.a. onder meer verboden de aan het betrokken octrooi verbonden rechten te schenden in alle landen die in dit octrooi zijn gedesigneerd.

17. In cassatie heeft de Hoge Raad besloten de behandeling van de zaak te schorsen en het Hof de volgende prejudiciële vragen voor te leggen:

„1) Bestaat tussen de rechtsvorderingen ter zake van octrooi-inbreuk die een houder van een Europees octrooi heeft ingesteld tegen een in de staat van de aangezochte rechter gevestigde verweerder enerzijds en tegen verschillende, in andere verdragstaten dan die van de aangezochte rechter gevestigde verweerders anderzijds, van wie de octrooihouder stelt dat zij inbreuk maken op dat octrooi in een of meer andere verdragstaten, een verband als is vereist voor de toepasselijkheid van artikel 6, aanhef en onder 1 [Executieverdrag]?

2) Indien het antwoord op [de eerste] vraag [...] niet of niet zonder meer bevestigend luidt, onder welke omstandigheden is van zodanig verband dan sprake, en is daarbij bijvoorbeeld van belang

– of de verweerders behoren tot één en hetzelfde concern?

– of bij de verweerders sprake is van een gezamenlijk handelen waaraan een gemeenschappelijk beleidsplan ten grondslag ligt en zo ja, of de plaats van waar dat beleidsplan is uitgegaan, van belang is?

– of de beweerdelijk inbreukmakende handelingen van de verschillende verweerders dezelfde of nagenoeg dezelfde zijn?”

Beantwoording van de prejudiciële vragen

18. Met deze vragen, die tezamen moeten worden onderzocht, wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen of artikel 6, punt 1, Executieverdrag aldus moet worden uitgelegd dat het van toepassing is in het kader van rechtsvorderingen ter zake van inbreuken op een Europees octrooi, waarbij een aantal in verschillende verdragsluitende staten gevestigde vennootschappen zijn gedagvaard voor feiten die zij zouden hebben begaan op het grondgebied van een of meer van deze staten, inzonderheid wanneer deze vennootschappen, die tot eenzelfde concern behoren, op dezelfde of nagenoeg dezelfde wijze hebben gehandeld overeenkomstig een gemeenschappelijk beleidsplan dat is uitgegaan van slechts een van hen.

19. In afwijking van het in artikel 2 Executieverdrag neergelegde beginsel dat de verweerder die zijn woonplaats heeft in een verdragsluitende staat, wordt opgeroepen voor de gerechten van die staat, kan krachtens artikel 6, punt 1, van dit verdrag in geval van pluraliteit van verweerders een in een verdragsluitende staat woonachtige verweerder worden opgeroepen voor het gerecht van een andere verdragsluitende staat waar een van de verweerders woonachtig is.

20. In het arrest van 27 september 1988, Kalfelis (189/87, Jurispr. blz. 5565, punt 12), heeft het Hof voor recht verklaard, dat voor de toepassing van artikel 6, punt 1, Executieverdrag tussen de verschillende vorderingen die door eenzelfde eiser tegen verschillende verweerders zijn ingesteld een zodanige samenhang moet bestaan, dat het van belang is ze tezamen te behandelen en te berechten, teneinde te vermijden dat bij afzonderlijke berechting van de zaken onverenigbare uitspraken worden gedaan.

21. Het vereiste van samenhang blijkt niet uit de bewoordingen van artikel 6, punt 1, Executieverdrag. Het is door het Hof uit deze bepaling afgeleid teneinde te voorkomen dat door de in deze bepaling neergelegde uitzondering op het beginsel dat de gerechten van de staat van de woonplaats van de verweerder bevoegd zijn, dat beginsel zelf op losse schroeven komt te staan (arrest Kalfelis, reeds aangehaald, punt 8). Dit vereiste is naderhand bevestigd in het arrest van 27 oktober 1998, Réunion européenne e.a. (C-51/97, Jurispr. blz. I-6511, punt 48), en is uitdrukkelijk bevestigd bij de opstelling van artikel 6, lid 1, van verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (PB 2001, L 12, blz. 1), die op het Executieverdrag is gevolgd.

22. De door het Hof in het reeds aangehaalde arrest Kalfelis gebruikte formulering neemt de bewoordingen over van artikel 22 Executieverdrag, volgens hetwelk samenhangend zijn vorderingen waartussen een zodanig nauwe band bestaat dat een goede rechtsbedeling vraagt om hun gelijktijdige behandeling en berechting, teneinde te vermijden dat bij afzonderlijke berechting van de zaken onverenigbare uitspraken worden gegeven. Dit artikel 22 is in het arrest van 6 december 1994, Tatry (C-406/92, Jurispr. blz. I-5439, punt 58), aldus uitgelegd dat tussen twee vorderingen reeds samenhang bestaat wanneer de afzonderlijke behandeling en berechting van die vorderingen een gevaar voor tegenstrijdige beslissingen oplevert, zonder dat het gevaar hoeft te bestaan van rechtsgevolgen die elkaar uitsluiten.

23. In het reeds aangehaalde arrest Tatry is het begrip „onverenigbare” beslissingen in de context van artikel 22 Executieverdrag derhalve veel ruimer uitgelegd dan in het arrest van 4 februari 1988, Hoffmann (145/86, Jurispr. blz. 645, punt 22), in de context van artikel 27, punt 3, van dit verdrag, dat bepaalt dat een in een verdragsluitende staat gegeven beslissing niet wordt erkend wanneer zij

onverenigbaar is met een tussen dezelfde partijen in de aangezochte staat gegeven beslissing. Het Hof had in het reeds aangehaalde arrest Hoffmann immers geoordeeld dat om vast te stellen of twee beslissingen onverenigbaar zijn in de zin van deze laatste bepaling, moet worden nagegaan of de betrokken beslissingen rechtsgevolgen hebben die elkaar uitsluiten.

24. Primus en Goldenberg en de Nederlandse regering betogen dat de ruime uitlegging die in het reeds aangehaalde arrest Tatry in de context van artikel 22 Executieverdrag aan het bijvoeglijk naamwoord „onverenigbaar” is gegeven in de zin van tegenstrijdig, ook moet gelden in de context van artikel 6, punt 1, van dit verdrag. Roche e.a. alsmede de regering van het Verenigd Koninkrijk betogen daarentegen, daarin gevolgd door de advocaat-generaal in de punten 79 en volgende van zijn conclusie, dat deze transponering niet toelaatbaar is, gelet op de verschillen in doelstelling tussen beide betrokken bepalingen en hun verschillende plaats in het systeem van het Executieverdrag, en dat een engere uitlegging de voorkeur verdient.

25. In het kader van de onderhavige zaak hoeft echter geen uitspraak over deze vraag te worden gedaan. Het volstaat immers om vast te stellen dat, gesteld al dat het begrip „onverenigbare” beslissingen met het oog op de toepassing van artikel 6, punt 1, Executieverdrag moet worden opgevat in de ruime betekenis van tegenstrijdige beslissingen, er geen gevaar bestaat dat dergelijke beslissingen worden gegeven naar aanleiding van in verschillende verdragsluitende staten ingestelde rechtsvorderingen ter zake van inbreuk op een Europees octrooi waarbij verscheidene op het grondgebied van deze staten woonachtige verweerders zijn gedagvaard voor feiten die zij zouden hebben begaan op hun grondgebied.

26. Zoals de advocaat-generaal in punt 113 van zijn conclusie heeft opgemerkt, kunnen beslissingen niet reeds tegenstrijdig worden geacht op grond dat er sprake is van een divergentie in de beslechting van het geschil. Voor tegenstrijdigheid is bovendien vereist dat deze divergentie zich voordoet in het kader van eenzelfde situatie, feitelijk en rechtens.

27. In het door de verwijzende rechter in zijn eerste prejudiciële vraag beoogde geval, te weten het geval van rechtsvorderingen ter zake van inbreuken op een Europees octrooi waarbij verscheidene in verschillende verdragsluitende staten gevestigde vennootschappen zijn gedagvaard voor feiten die zij zouden hebben begaan op het grondgebied van een of meer van deze staten, kan echter niet worden geconcludeerd dat er sprake is van eenzelfde feitelijke situatie, aangezien de verweerders verschillen en de hun ten laste gelegde, in verschillende verdragsluitende staten gepleegde octrooi-inbreuken niet dezelfde zijn.

28. Eventuele divergenties tussen de beslissingen van de betrokken nationale gerechten zullen zich dus niet voordoen in het kader van eenzelfde feitelijke situatie.

29. Bovendien blijkt duidelijk uit de artikelen 2, lid 2, en 64, lid 1, van het Europees Octrooiverdrag dat, ook al bevat dit verdrag gemeenschappelijke regels voor de verlening van een Europees octrooi, een dergelijk octrooi onderworpen blijft aan de nationale regeling van elk van de verdragsluitende staten waarvoor het is verleend.

30. Inzonderheid volgt uit artikel 64, lid 3, van het Europees Octrooiverdrag dat elke rechtsvordering ter zake van een inbreuk op een Europees octrooi moet worden beoordeeld in het licht van de nationale regeling die ter zake geldt in elk van de staten waarvoor het is verleend.

31. Hieruit volgt dat wanneer bij verschillende gerechten van onderscheiden verdragsluitende staten rechtsvorderingen wegens inbreuk op een in elk van deze staten verleend octrooi tegen in deze staten woonachtige verweerders aanhangig zijn gemaakt voor feiten die beweerdelijk op hun grondgebied zijn begaan, eventuele divergenties tussen de beslissingen van de betrokken gerechten zich niet zullen voordoen in het kader van eenzelfde situatie rechtens.

32. Eventuele divergerende beslissingen zullen derhalve niet als tegenstrijdig kunnen worden aangemerkt.

33. Ook wanneer de meest ruime uitlegging van het begrip „onverenigbare” beslissingen in de zin van tegenstrijdig zou worden gehanteerd als criterium voor het bestaan van de voor toepassing van artikel 6, punt 1, Executieverdrag vereiste samenhang, moet derhalve worden vastgesteld dat die samenhang niet zou kunnen worden aangetoond tussen vorderingen wegens inbreuk op een Europees octrooi die elk zouden zijn gericht tegen een in een verschillende verdragsluitende staat gevestigde vennootschap voor feiten die deze vennootschap zou hebben gepleegd op het grondgebied van die staat.

34. Deze conclusie zou zelfs niet anders luiden in het door de verwijzende rechter in zijn tweede prejudiciële vraag beoogde geval, te weten het geval waarin de verwerende vennootschappen tot eenzelfde concern behoren en op dezelfde of nagenoeg dezelfde wijze hebben gehandeld overeenkomstig een gemeenschappelijk beleidsplan dat is uitgegaan van slechts een van hen, zodat er sprake is van eenzelfde feitelijke situatie.

35. In dat geval zou immers onverlet blijven dat er geen sprake is van eenzelfde situatie rechtens (zie punten 29 en 30 van onderhavig arrest) en dat er dus zelfs in een dergelijk geval geen gevaar voor tegenstrijdige beslissingen bestaat.

36. Bovendien moet worden vastgesteld – ook al lijken op het eerste gezicht proceseconomische overwegingen wellicht ervoor te pleiten om dergelijke vorderingen te concentreren bij één enkele rechter – dat de voordelen die een dergelijke concentratie zou hebben voor een goede rechtsbedeling niet alleen beperkt, maar ook een bron van nieuwe gevaren zouden zijn.

37. Een enkel op de door de verwijzende rechter aangevoerde feitelijke criteria gebaseerde bevoegdheid zou leiden tot een vermeerdering van de mogelijke aanknopingspunten voor de bevoegdheid en zou aldus de voorzienbaarheid van de door het verdrag gestelde bevoegdheidsregels aantasten, waardoor bijgevolg inbreuk zou worden gemaakt op het rechtszekerheidsbeginsel, als grondslag van dit verdrag (zie arresten van 19 februari 2002, Besix, C-256/00, Jurispr. blz. I-1699, punten 24-26, en 1 maart 2005, Owusu, C-281/02, Jurispr. blz. I-1383, punt 41, en arrest van heden, GAT, C-4/03, nog niet gepubliceerd in de Jurisprudentie, punt 28).

38. Deze inbreuk zou des te zwaarder zijn waar de toepassing van de betrokken criteria de eiser een ruime keuze zou geven en dus een praktijk van „forum-shopping” zou aanmoedigen die het verdrag wil vermijden en die het Hof in zijn arrest Kalfelis juist heeft willen tegengaan (zie punt 9 van dit laatste arrest).

39. Om na te gaan of aan de betrokken criteria is voldaan, hetgeen de eiser dient te bewijzen, zou het aangezochte gerecht kennis moeten nemen van de zaak ten gronde alvorens te kunnen vaststellen of het bevoegd is. Dit onderzoek vooraf zou tot extra kosten en verlenging van de procestermijnen kunnen leiden wanneer dit gerecht zou moeten concluderen dat het onbevoegd is omdat het niet kan vaststellen dat er sprake is van eenzelfde feitelijke situatie en dus van voldoende samenhang tussen de vorderingen, en een nieuw beroep zou moeten worden ingesteld bij een gerecht van een andere staat.

40. Tot slot kan, gesteld dat het door de eiser aangezochte gerecht zich op basis van de door de verwijzende rechter aangevoerde criteria bevoegd kan verklaren, de concentratie van de rechtsvorderingen wegens octrooi-inbreuk bij dit gerecht niet voorkomen dat het octrooigeschil zich – althans gedeeltelijk – voor verschillende gerechten afspeelt, wanneer bij wege van tussenvordering de kwestie van de geldigheid van het betrokken octrooi wordt opgeworpen, zoals in de praktijk vaak gebeurt en ook in het hoofdgeding het geval is. Deze vraag behoort immers, of zij nu bij wege van een vordering of bij wege van exceptie wordt opgeworpen, tot de in artikel 16, punt 4, Executieverdrag

neergelegde uitsluitende bevoegdheid van de gerechten van de verdragsluitende staat op het grondgebied waarvan het depot of de registratie heeft plaatsgevonden of geacht wordt te hebben plaatsgevonden (arrest GAT, reeds aangehaald, punt 31). Deze uitsluitende bevoegdheid van de gerechten van de staat waar het octrooi is verleend, is ter zake van het Europees octrooi bevestigd in artikel V quinquies van het protocol bij het Executieverdrag.

41. Gelet op de voorgaande overwegingen moet op de prejudiciële vragen worden geantwoord dat artikel 6, punt 1, Executieverdrag aldus moet worden uitgelegd dat het niet van toepassing is in het kader van een geschil ter zake van inbreuk op een Europees octrooi waarbij onderscheiden, in verschillende verdragsluitende staten gevestigde vennootschappen zijn gedagvaard voor feiten die zij zouden hebben begaan op het grondgebied van een of meer van deze staten, zelfs niet wanneer deze vennootschappen tot eenzelfde concern behoren en op dezelfde of nagenoeg dezelfde wijze hebben gehandeld overeenkomstig een gemeenschappelijk beleidsplan dat is uitgegaan van slechts een van hen.

Kosten

42. Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen. De door anderen wegens indiening van hun opmerkingen bij het Hof gemaakte kosten komen niet voor vergoeding in aanmerking.

Het Hof van Justitie (Eerste kamer) verklaart voor recht:

Artikel 6, punt 1, van het Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, zoals laatstelijk gewijzigd bij het Verdrag van 29 november 1996 inzake de toetreding van de Republiek Oostenrijk, de Republiek Finland en het Koninkrijk Zweden, moet aldus worden uitgelegd dat het niet van toepassing is in het kader van een geschil ter zake van inbreuk op een Europees octrooi waarbij onderscheiden, in verschillende verdragsluitende staten gevestigde vennootschappen zijn gedagvaard voor feiten die zij zouden hebben begaan op het grondgebied van een of meer van deze staten, zelfs niet wanneer deze vennootschappen tot eenzelfde concern behoren en op dezelfde of nagenoeg dezelfde wijze hebben gehandeld overeenkomstig een gemeenschappelijk beleidsplan dat is uitgegaan van slechts een van hen.

Hof van Beroep te Gent, arrest van 14 december 2006

Verzekering en onrechtmatige daad – Internationale bevoegdheid – EEX-verdrag – Assuradeur/gevolmachtigde van de verzekeraar is geen verzekeraar in de zin van artikel 8 – Geen forum actoris – Verzekeringsprestatie is in casu een haalschuld – Geen forum executionis contractus op grond van artikel 5.1

Assurance et acte illicite – Compétence internationale – Convention de Bruxelles – L’agent/procureur de l’assureur n’est pas un assureur au sens de l’article 8 – Pas de forum actoris – In casu la prestation d’assurance est une dette quérable – Pas de forum executionis contractus à base de l’article 5.1

2005/AR/1250

In de zaak van:

(N.S.), (...),

Appellant, hebbende als raadsman, mr. Schroeyers Raymond, advocaat te 2000 Antwerpen, Louizastraat 32 bus 1

Tegen:

1. **(KSAV)**, (...)

2. **(HJR)**, (...)

Geïntimeerden, hebbende als raadsman mr. Den Haerynck Wouter, advocaat te 2018 Antwerpen, Brusselstraat 59

Velt het Hof het volgende arrest:

1. Bij het tussenarrest van 8 juni 2001 werden de debatten heropend teneinde partijen toe te laten nader te besluiten omtrent de bevoegdheid en aanvullende inlichtingen te verstrekken met betrekking tot diverse punten.

Partijen hebben er zich voornamelijk toe beperkt synthese- en samenvattende besluiten neer te leggen.

2. Appellant steunt zijn vordering op de polis 178002/2A. De bijzonder polisvoorwaarden vermelden bovenaan R.B.W. Risico Beheer Wegvervoer N.V. en werden door deze firma op 24 november 1992 ondertekend “namens de betrokken verzekeraars”. Verder bepalen de bijzondere voorwaarden: “In deze polis participeren onderstaande Verzekeraars/Assuradeuren/Gevolmachtigden: 100% BEKOUW MENDES/AMSTERDAMSE VERZEKERINGSBEURS”.

De B.V. BEKOUW MENDES, thans ALEXANDER & ALEXANDER, heeft voor dit risico de polis 503.330.102 opgesteld op 25 november 1992/2 december 1992. De bijzondere voorwaarden van deze polis vermelden geïntimeerden bij “Aandeel Assuradeur/gevolmachtigde” elke voor 50%. Tevens werd gestipuleerd dat de gevolmachtigde agenten verklaarden te hebben getekend voor aandelen van maatschappijen als gedeponereerd bij de Coöperatieve Vereniging Nederlandse Assurantie Beurs B.A.

ten kantore van Amsterdam/Rotterdam voor zover zij op deze verzekering betrokken zijn en geen maatschappijenverdeling is vermeld.

Waar R.B.W. het risico plaatste bij BEKOUW MENDES en geïntimeerden pas in de polis 503.330.102 werden betrokken als “assurateur/gevolmachtigde”, wordt de rechtsverhouding tussen partijen beheerst door deze polis en niet door de polis 178002/2A. De reeds aan appelland gedane uitbetaling gebeurde trouwens op basis van de polis 50.3330.102 en niet de polis 178002/2A.

Uit de polis 503.330.102 blijkt dat geïntimeerden geen verzekeraars zijn. Er werd in de bijzondere voorwaarden uitdrukkelijk verwezen naar de maatschappijen als gedeponeerd bij de Coöperatieve Vereniging Nederlandse Assurantie Beurs B.A. Een volledige maatschappijenverdeling kon trouwens opgevraagd worden. Geïntimeerden worden enkel aangeduid als “Assurateur/Gevolmachtigde”, hetgeen er eveneens op wijst dat zij niet zelf de verzekeraars zijn. Ook uit de maatschappijenverdeling (stuk 5a geïntimeerden) blijkt dat geïntimeerden geen verzekeraars zijn.

In de brief van 16 februari 1995 van de raadsman van appelland werd weliswaar gevraagd naar de identiteit van de verzekeraars. ALEXANDER & ALEXANDER heeft hierop verwezen naar geïntimeerden als “assurateurs”. Uit de samenlezing met de polis kon appelland afleiden dat geïntimeerden enkel “assurateurs/gevolmachtigden” en geen verzekeraars waren. Appelland heeft geïntimeerden in gebreke gesteld om te betalen, waartoe zij echter niet gehouden waren. Appelland heeft aan geïntimeerden geen vraag gericht om de identiteit van de verzekeraars te kennen.

Waar geïntimeerden geen verzekeraars zijn, kan artikel 8 E.E.X.-Verdrag, noch artikel 12 Controlewet toepassing vinden. Hierbij is op te merken dat de identiteit van de verzekeraars wel gekend is, nu deze blijkt uit de maatschappijenverdeling.

Artikel 3§3 Controlewet is evenmin van toepassing, nu deze bepaling betrekking heeft op de verzekeringsovereenkomst bedoeld in artikel 3§1 Controlewet en de toepassing van deze laatste bepaling op grond van artikel 63 §2 Controlewet niet van toepassing is op de verzekeringsondernemingen die onder het recht van een andere Lidstaat van de Europese Gemeenschap ressorteren, hetgeen in hoofde van geïntimeerden het geval is.

Appelland kan zich verder niet beroepen op artikel 5.1 van het E.E.X.-Verdrag, nu de verbintenis die aan de eis ten grondslag ligt, moet uitgevoerd worden in Nederland. De beweerde vordering van appelland is immers gesteund op een verzekeringsovereenkomst waarbij de van geïntimeerden geëiste verzekeringprestatie een haalschuld betreft.

In de gegeven omstandigheden dient vastgesteld te worden dat de Belgische rechtbanken niet bevoegd zijn om kennis te nemen van het geschil.

OP DEZE GRONDEN,

Het Hof, rechtdoende op tegenspraak;

Gelet op art. 24 van 15 juni 1935 van de wet op het gebruik der talen in gerechtszaken;

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk doch ongegrond;

Verklaart het incidenteel beroep ontvankelijk en gegrond;

Doet het bestreden vonnis teniet en opnieuw wijzende:

Verklaart zich onbevoegd om kennis te nemen van het geschil.

Veroordeelt appelland tot de kosten van beide aanleggen.

[...]

Hof van Beroep te Antwerpen, arrest van 27 maart 2006

Dienstenovereenkomst tussen advocaten – Internationale bevoegdheid – EEX-verdrag – Artikel 5.1 – Forum executionis contractus – Plaats van uitvoering – Toepasselijk recht – EVO-verdrag – Artikel 4 – Lex contractus is in casu Belgisch recht – Betalingsverbintenis is een haalschuld op grond van artikel 1347 BW – Geen bewijs van overeenkomst over toepasselijkheid van een beweerd gebruikelijk beding van draagschuld in advocatenovereenkomsten – Geen bewijs van overeenkomst over plaats van uitvoering aan de hand van bankoverschrijvingen – Geen rechtsgebruik van draagschuld in de zin van artikel 1135 BW

Contrat de service entre avocats – Compétence internationale – Convention de Bruxelles – Article 5.1 – Forum executionis contractus – Lieu d'exécution – Droit applicable – Convention de Rome – Article 4 – Lex contractus est le droit belge in casu – L'obligation de paiement est une dette quérable conformément à l'article 1347 Cc – Pas de preuve d'un accord sur l'application d'une prétendue clause d'usage de paiement portable dans des conventions entre avocats et leurs clients – Pas de preuve d'un accord sur le lieu d'exécution à base des virements bancaires – Pas d'usage au sens de l'article 1135 Cc suivant lequel les dettes seraient portables

1. Wat voorafgaat

1.1. Bij exploit van 19.6.2001 dagvaardt de burgerlijke vennootschap onder de vorm van een (...) (appellante) de advocatenmaatschap (...), alsook (...) (geïntimeerden), teneinde de geïntimeerden te doen veroordelen tot betaling aan de appellante van de som van 14.753,56 EUR (595.157 BEF), te vermeerderen met de verwijlintrest, met de gerechtelijke intrest en met de gedingkosten, dit alles bij vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande alle verhaal, zonder borgstelling en met uitsluiting van het recht tot kantonement.

1.2. Bij toepassing van het reglement van 2.10.2000 van de Orde van Advocaten te Antwerpen op de invordering van erelonen, gaat tussen de partijen een verzoeningsprocedure door, die aanleiding geeft tot een proces-verbaal van niet-verzoening van 25.1.2002.

1.3. Op 11.10.2001 is de eerste geïntimeerde inmiddels overgegaan tot gedeeltelijke betaling aan de appellante van het bedrag van 2.978,61 EUR (120.156 BEF). Bij haar op 9.7.2004 ter griffie neergelegde conclusie herleidt de appellante haar vordering dientengevolge tot de toekenning van een bedrag in hoofdsom van 11.772,47 EUR, vermeerderd met

– de moratoire intrest aan de wettelijke rentevoet op 14.753,56 EUR te rekenen vanaf 24.7.2000;

– de gerechtelijke intrest op 14.753,56 EUR, te rekenen vanaf 19.6.2001 tot en met 11.10.2001;

– de gerechtelijke intrest op 11.774,95 EUR te rekenen vanaf 11.10.2001 tot de dag der algehele betaling. Tevens vraagt de appellante haar akte te verlenen van haar verklaring “dat zij op eerste

verzoek van verweerders en van de rechtbank bereid is alle delen van het dossier in kwestie over te leggen”.

1.4. Bij hun op 2.6.2005 ter griffie neergelegde syntheseconclusie vragen de geïntimeerden

– dat de rechtbank zich zonder rechtsmacht, minstens territoriaal en internationaal onbevoegd verklaart om van de vordering van de appellante kennis te nemen;

– minstens de vordering van de appellante onontvankelijk te verklaren voor zover gericht tegen de eerste geïntimeerde en ontoelaatbaar voor zover gericht tegen de tweede geïntimeerde;

– uiterst ondergeschikt, de vordering van de appellante als ongegrond af te wijzen; minstens, alvorens recht te doen, de appellante te bevelen het volledige dossier, met inbegrip van alle briefwisseling, over te leggen teneinde een controle van de werkelijke prestaties en kosten mogelijk te maken;

– ondergeschikt (in de mate dat wordt geoordeeld dat de eerste geïntimeerde rechtsgeldig partij is in de procedure én rechtstreeks schuldenaar is tegenover de appellante), op tegeneis, de appellante te veroordelen tot betaling aan de geïntimeerden, uit hoofde van achterstallige ereloonnota's, van het bedrag van 3.513,79 EUR, vermeerderd met de intrest aan 7% te rekenen vanaf de respectieve vervaldagen van de deelbedragen die deze hoofdsom samenstellen tot de dag der algehele betaling;

– tenslotte de appellante te veroordelen tot de gedingkosten. 1.5. Bij het bestreden vonnis op 23.6.2005 op tegenspraak verleend door de 8ste B kamer van de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen, verklaart de rechtbank

– dat zij geen rechtsmacht heeft om kennis te nemen van de vordering van de appellante;

– dat de tegenvordering van de geïntimeerden zonder voorwerp is.

1.6. Bij op 3.8.2005 ter griffie neergelegd verzoekschrift tot hoger beroep tekent de (...) hoger beroep aan tegen het hierboven bedoelde vonnis van 23.6.2005. 1.7. De zaak werd vastgesteld ingevolge akkoord tussen de partijen tot vrijwillige regeling der conclusietermijnen en, na kennisgeving van de wijziging van de rechtsdag, behandeld op de terechtzitting van 27.2.2006.

2. De vorderingen in hoger beroep

2.1. Naar luid van haar op 30.11.2005 ter griffie neergelegde beroepsbesluiten streeft de appellante de hervorming na van het bestreden vonnis en vraagt zij meer bepaald

– dat de rechtbank zich internationaal en territoriaal bevoegd verklaart om kennis te nemen van haar initiele vorderingen;

– dat haar oorspronkelijke vorderingen worden toegekend, met dien verstande dat zij thans tevens vordert de geïntimeerden “*solidair, in solidum, de ene bij gebreke aan de andere*” te veroordelen tot betaling van de initieel in hoofdstom en intrest gevorderde bedragen;

Tevens breidt zij haar oorspronkelijke vorderingen uit in die zin dat zij thans ook vraagt dat de geïntimeerden op dezelfde wijze worden veroordeeld tot betaling van een provisionele schadevergoeding ten bedrage van 1,00 EUR uit hoofde van advocatenkosten.

Wat de tegenvordering van de geïntimeerden betreft, vraagt de appellante deze als niet ontvankelijk, minstens als niet toelaatbaar, allerminst als ongegrond af te wijzen. Dit alles met veroordeling van de geïntimeerden tot de gedingkosten.

2.2. Bij hun op 4.1.2006 ter griffie neergelegde “aanvullende conclusie in beroep” vragen de geïntimeerden het hoger beroep van de appellante ontvankelijk, maar ongegrond te verklaren en zodoende het bestreden vonnis te bevestigen. Tevens hernemen de geïntimeerden hun oorspronkelijk in ondergeschikte en in uiterst ondergeschikte orde geformuleerd verweer, alsook hun in ondergeschikte orde ingestelde tegeneis. Tenslotte vragen de geïntimeerden de appellante te verwijzen in de gedingkosten.

3. Aangaande de tijdigheid, de regelmatigheid en de ontvankelijkheid van het hoger beroep

3.1. Het Hof heeft kennis genomen van de door de wet vereiste processtukken, in behoorlijke vorm overgelegd, waaronder het bestreden vonnis, waarvan geen akte van betekening wordt voorgelegd, en stelt vast dat tegen dat vonnis tijdig, regelmatig naar vorm en op ontvankelijke wijze, door de appellante hoger beroep werd aangetekend bij het op 3.8.2005 ter griffie neergelegd verzoekschrift tot hoger beroep.

4. De feiten

4.1. De feitelijke gegevens die aan de onderscheiden vorderingen ten grondslag liggen, kunnen worden samengevat als volgt:

– sinds 15.2.1991 (datum van oprichting) maken de appellante en de eerste geïntimeerde deel uit van het burgerlijk Europees Economisch Samenwerkingsverband (...), zijnde een internationaal netwerk van Europese advocatenkantoren, met zetel te Parijs en met maatschappelijk doel de professionele en economische activiteit van haar leden te vergemakkelijken en te ontwikkelen, onder meer met het oog op de onderlinge doorverwijzing van cliënten met grensoverschrijdende juridische problemen en het georganiseerd optreden als correspondenten voor elkaar (in 1999 is dat samenwerkingsverband ontbonden);

– in het kader van dat internationaal samenwerkingsverband krijgt de appellante in 1994 van de eerste geïntimeerde de opdracht tot het verlenen van een advies met betrekking tot het inleiden van een procedure tot stopzetting van het gebruik van een merknaam en van een handelsbenaming in België ten behoeve van één van haar cliënten; binnen de eerste geïntimeerde wordt het dossier op dat ogenblik behandeld door mr. (...);

– de appellante verleent het gevraagde advies, waarna ze op verzoek van de eerste geïntimeerde in België diverse procedures voert (een procedure in kort geding voor de Voorzitter van de rechtbank van koophandel te Antwerpen, een procedure zoals in kort geding en een ten gronde voor de rechtbank van koophandel te Antwerpen, twee procedures voor het Hof van Beroep en uiteindelijk twee procedures voor het Hof van Cassatie);

– uit dien hoofde betaalt de eerste geïntimeerde in de loop van de jaren onderscheiden ereloonstaten van de appellante;

– de voorzieningen in cassatie geven uiteindelijk aanleiding tot een arrest van verbreking dat de cliënte van de eerste geïntimeerde evenwel nalaat te vervolgen met de gepaste procedure;

- bij gebrek aan instructies en omdat een tussentijdse ereloonnota (van 14.4.1998 ten bedrage van 11.774,94 EUR of 475.000 BEF) niet wordt vereffend, sluit de appellante op 14.1.2000 haar dossier af en verzoekt zij geïntimeerden om betaling van het definitieve saldo van haar staat van onkosten en ereloon dat 14.753,56 EUR (595.157 BEF) bedraagt;
- inmiddels heeft mr. (...) zijn praktijk als advocaat stopgezet en heeft, binnen de eerste geïntimeerde, de tweede geïntimeerde de behandeling van het betrokken dossier overgenomen;
- betaling van het bedrag van 14.753,56 EUR blijft uit, zodat de appellante, bij exploit van 19.6.2001, laat overgaan tot dagvaarding.

5. Beoordeling

5.1. Aangaande de rechtsmacht

5.1.1. De partijen zijn het erover eens dat de vraag naar de rechtsmacht moet worden beoordeeld bij toepassing van de bepalingen van het Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (aangezien de inleidende dagvaarding dateert van vóór 1.3.2002, zijnde de datum van inwerkingtreding van de EEX-Verordening (Brussel I Vo) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken), meer bepaald rekening houdende met:

– art. 2: *“Onverminderd de bepalingen van dit Verdrag worden zij, die woonplaats hebben op het grondgebied van een verdragsluitende Staat, ongeacht hun nationaliteit, opgeroepen voor de gerechten van die Staat”*;

– art. 5.1: *“De verweerder die woonplaats heeft op het grondgebied van een verdragsluitende Staat, kan in een andere verdragsluitende Staat voor de navolgende gerechten worden geroepen:*

1. ten aanzien van verbintenissen uit overeenkomst: voor het gerecht van de plaats waar de verbintenis die aan de eis ten grondslag ligt, is uitgevoerd of moet worden uitgevoerd ...”.

Het is immers zo

- dat de geïntimeerden woonplaats hebben op het grondgebied van de verdragsluitende staat, aangezien de eerste geïntimeerde een burgerlijke vennootschap naar Nederlands recht is met maatschappelijke zetel in Nederland (...), en de tweede geïntimeerde een Nederlander is die woont in Nederland (...);
- dat de geïntimeerden door de appellante zijn gedagvaard voor de gerechten van een andere verdragsluitende staat, meer bepaald de Belgische gerechten;
- dat de rechtsmacht moet worden beoordeeld op 19.6.2001 aan de hand van hetgeen door de appellante wordt aangevoerd in het inleidend exploit;
- dat uit dat inleidend exploit blijkt dat het onderhavige geschil betrekking heeft op verbintenissen uit overeenkomst, meer bepaald op verbintenissen voortvloeiende uit de tussen partijen of sommigen onder hen aangegane overeenkomst die tot voorwerp heeft, het verstrekken door de appellante van advocatendiensten in België.

5.1.2. De partijen gaan er verder over akkoord

- dat de verbintenis die aan de vorderingen van de appellante ten grondslag ligt, de betalingsverbintenis is die voor de geïntimeerden voortvloeit uit de hierboven bedoelde overeenkomst;
- dat voor de toepassing van art. 5.1. van het EEX-Verdrag eerst moet worden nagegaan waar, volgens de wet die de overeenkomst beheerst, de betaling moet gebeuren;
- dat de plaats van uitvoering van een verbintenis dient bepaald overeenkomstig het recht dat, volgens de collisieregels van de aangezochte rechter, de betrokken verbintenis beheerst;
- dat, bij toepassing van de bepalingen van de art. 4.1 en 4.2. van het Verdrag van Rome van 19 juni 1980 inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst, de overeenkomst beheerst wordt door het Belgische recht (de meest kenmerkende prestatie van de aangegane overeenkomst bestaat in de te verlenen diensten als advocaat, welke diensten te presteren waren door de appellante, die ten tijde van de totstandkoming van de overeenkomst haar maatschappelijke zetel had in België);
- dat terzake bijgevolg toepassing moet worden gemaakt van art. 1247 B.W. gesteld als volgt:

“De betaling moet gedaan worden op de plaats die door de overeenkomst is aangewezen. Indien geen plaats is aangewezen, moet, wanneer het een zekere en bepaalde zaak betreft, de betaling gedaan worden op de plaats waar de zaak die het voorwerp ervan is, zich bevond ten tijde van het aangaan der verbintenis. Buiten deze twee gevallen moet de betaling gedaan worden ter woonplaats van de schuldenaar”.

5.1.3. De geïntimeerden laten gelden dat, bij toepassing van de hierboven geciteerde wetsbepaling, gelet op de afwezigheid van een beding en omdat het hier niet gaat om de levering van een zekere en bepaalde zaak, de geldschuld, voorwerp van de vordering van de appellante, haalbaar was, meer bepaald betaalbaar te Rotterdam, zodat art. 5.1 van het EEX-Verdrag de Belgische gerechten geen rechtsmacht geeft.

Van haar kant is de appellante van oordeel dat het, naar intern Belgisch recht, *“de gewoonte is dat de betaling van erelonen en kosten van de advocaat te zijner kantore dient te geschieden, een gewoonte die sedert lange tijd bevestigd is in vaste rechtspraak en rechtsleer, die ondermeer gebaseerd is op de eer en de waardigheid van het beroep van advocaat en van de balie in het algemeen. Dat deze gewoonte zelfs geïncorporeerd is in de overeenkomst tussen advocaat en cliënt”* (op 30.11.2005 ter griffie neergelegde beroepsbesluiten, bladzijde 11). Een dergelijke schuld zou dan ook niet haalbaar, doch wel draagbaar zijn, zodat art. 5.1 van het EEX-Verdrag terzake wel degelijk een rechtsgrond biedt voor rechtsmacht van de Belgische rechter.

5.1.4. De hierboven geciteerde bepaling van art. 1247 B.W. is klaar en duidelijk. Schulden zijn haalbaar, behalve ingeval van een afwijkend beding of wanneer het gaat om de levering van een zekere en bepaalde zaak. Geen van beide uitzonderingsgevallen is hier aan de orde. Het gaat hier niet om de levering van een zekere en bepaalde zaak. De appellante, die terzake de bewijslast draagt, blijft verder in gebreke te bewijzen dat, bij de betrokken overeenkomst, zou bedongen zijn dat de betaling van de erelonen en de kosten van de appellante op haar kantoor moest gebeuren.

De omstandigheid dat een dergelijk beding een gebruikelijk beding (dit is een beding dat partijen in een bepaalde soort overeenkomst plegen op te nemen) in de overeenkomst tussen de advocaat en zijn cliënt zou uitmaken (art. 1160 B.W.), ontslaat de appellante niet van haar bewijslast in dit verband. Gebruikelijke bedingen ontnemen hun verbindende kracht immers aan de wil van de contracterende partijen (art. 1134 B.W.). Opdat een gebruikelijk beding deel zou uitmaken van een overeenkomst,

moet derhalve het bewijs geleverd worden dat de partijen zodanig beding werkelijk hebben gewild. Dat bewijs wordt niet geleverd.

Ook de vaststelling dat meerdere betalingen door de eerste geïntimeerde aan de appellante zijn gebeurd door middel van een grensoverschrijdende bankoverschrijving, verandert niets aan wat voorafgaat. Weliswaar vindt de voltooiing van de betaling in de regel slechts plaats na de creditering van de rekening van de begunstigde, terzake de rekening van de appellante bij een Belgische bank. Maar, dat zegt alleen iets over het tijdstip van de betaling, niets over de plaats waar de betaling is gebeurd of moet gebeuren. Het bewijst in ieder geval niet dat tussen de partijen het akkoord bestond dat de schulden draagbaar waren. Al evenmin blijkt dat er een rechtsgebruik in de zin van art. 1135 B.W. (dit is een gebruik dat in een bepaalde streek of in een bepaalde tak van handel of nijverheid het karakter vertoont van een regel die door allen erkend wordt als zijnde van toepassing op dergelijke overeenkomsten en dat een autonome rechtbron in het contractenrecht is) zou bestaan dat kosten en erelonen van een advocaat draagbaar zijn. Dergelijk rechtsgebruik zou ten andere in strijd zijn met art. 1247 B.W., aangezien, naar luid van het tweede lid van deze wetsbepaling, de betaling alleen niet moet gebeuren ter woonplaats van de schuldenaar in de twee hierboven bedoelde uitzonderingsgevallen. Het bepaalde in art. 1247 B.W. is een gevolg dat de wet aan de betalingsverbintenis toekent (art. 1135 B.W.) en maakt dus deel uit van de overeenkomst waarvan sprake. Deze overeenkomst heeft derhalve, minstens impliciet, het hierboven bedoelde rechtsgebruik (voor zover het al mocht bestaan) als aanvullende bron van verbintenissen geweerd.

Weliswaar is het zo dat de advocaat, naar intern Belgisch recht, zijn cliënt meestal kan dagvaarden voor de rechter van de plaats waar zijn kantoor gelegen is. Maar, dat is het geval omdat de overeenkomst tussen de advocaat en zijn cliënt in de regel tot stand komt op het kantoor van de advocaat, en, bij toepassing van art. 624, 2° Ger. W., ook territoriaal bevoegd is, de rechter van de plaats waar de verbintenis, waarover het geschil loopt, ontstaan is. Krachtens art. 5.1 van het EEX-Verdrag wordt de rechtsmacht evenwel bepaald, niet naar de plaats waar de verbintenis tot betaling is ontstaan, doch wel en uitsluitend naar de plaats waar die verbintenis is uitgevoerd of moet worden uitgevoerd.

Terecht laten de geïntimeerden in dit verband ook gelden dat de overeenkomst hier aan de orde geen overeenkomst is tussen de advocaat en zijn cliënt, doch wel een overeenkomst tussen twee advocaten. Het gebruik waarvan de appellante gewaagt, voor zover al voorhanden, kan derhalve hoe dan ook niet spelen in laatstbedoelde relatie. De andersluidende bewering van de appellante wordt niet bijgetreden.

In de gegeven omstandigheden sluit het Hof zich aan bij de zienswijze van de geïntimeerden, daarin reeds gevolgd door de eerste rechter, dat de schuld waarvan de appellante terzake de betaling vordert, te vereffenen was ter woonplaats van de geïntimeerden, derhalve in (...), Nederland, zodat art. 5.1 van het EEX-Verdrag aan de Belgische rechtscolleges geen rechtsmacht geeft om kennis te nemen van het onderhavige geschil.

**OM DIE REDENEN,
HET HOF,**
beslissend op tegenspraak,

Gelet op artikel 24 van de Wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken,
Verklaart het hoger beroep van de appellante ontvankelijk,
maar ongegrond;
Bevestigt bijgevolg het bestreden vonnis;
(...)

Hof van Beroep te Gent, arrest van 13 oktober 2005

Onrechtmatige daad – Aanvaring in Belgische territoriale wateren – Internationale bevoegdheid – EEX-verdrag – Artikel 5.3 – Forum delicti commissi

Acte illicite – Abordage dans les eaux territoriales belges – Compétence internationale – Convention de Bruxelles – Article 5.3 – Forum delicti commissi

1e Kamer

in de zaak van:

eerste, tweede, derde, vierde en vijfde appellant, hebbende als raadsman mr. VERBEKE Lino, advocaat te 8200 SINT-ANDRIES, Diksmuidse Heerweg 126

tegen:

eerste en tweede geïntimeerde, hebbende als raadslieden mr. VALKE Philip & mr. VANDERVENNET Dirk, advocaten te 8000 BRUGGE, Gulden Vlieslaan 16,

velt het Hof het volgend arrest:

Het Hof nam kennis van het vonnis op tegenspraak gewezen op 03 april 2002 door de rechtbank van eerste aanleg te Brugge, eerste kamer, waartegen appellanten tijdig en regelmatig hoger beroep hebben aangetekend.

De partijen werden ter openbare terechtzitting gehoord in hun middelen en conclusies; de neergelegde conclusies en de overgelegde stukken werden ingezien.

I. VOORGAANDEN

Aanleiding tot onderhavig geschil is een aanvaring tussen de twee catamarans van eerste appellant en eerste geïntimeerde tijdens een snelheidswedstrijd voor de Belgisch-Nederlandse kust (Heist – Breskens - Heist), de "10th Euro Cats Cup", op 31/08/1996 omstreeks 14.45 uur, ter hoogte van boei C. Onmiddellijk na de aanvaring waarbij de catamaran van tweede geïntimeerde onrechtstreeks eveneens betrokken raakte, doordat deze tegen de boei aanvoer, werden door de drie betrokken deelnemers vier protesten wederzijds geformuleerd, waarop het protestcomité conform het internationaal zeilwedstrijdreglement, een oordeel velde en de catamarans van eerste geïntimeerde en tweede geïntimeerde diskwalificeerde wegens inbreuk op het artikel 42.2 (a) van voormeld reglement.

Ingevolge de aanvaring liep de boot van eerste appellant schade op, welke werd begroot op 5.250,04 EUR (211.786 BEF). Deze ontving vanwege zijn verzekeraars eigen schade (tweede t/m vijfde appellante) via tussenkomst van hun wettelijk vertegenwoordiger en agent de N.V. B.D.M. (thans niet meer in het geding) het bedrag van 5.128,57 EUR (206.886 BEF).

Met onderhavige procedure beogen appellanten de terugbetaling van voormeld bedrag alsook de betaling van de vrijstelling in hoofde van eerste appellant zelf.

De oorspronkelijke vordering zoals geformuleerd in de inleidende dagvaarding dd. 20/05/1997 strekt ertoe eerste geïntimeerde te veroordelen tot betaling van de som van 121,47 EUR (4.900 BEF) aan eerste appellant en van de som van 5.128,57 EUR (206.886 BEF) aan diens verzekeraars nl. tweede appellant, derde appellant, vierde appellant en (...)bedragen te vermeerderen met de vergoedende rente vanaf 31/08/1996 en de gerechtelijke rente alsook de gedingkosten.

Bij conclusie neergelegd op 06/09/1999 hervatte de vijfde appellant het geding voor haar rechtsvoorganger.

Bij exploit dd. 29/11/1999 ging eerste geïntimeerde over tot dagvaarding van tweede geïntimeerde in tussenkomst en vrijwaring; minstens tot rechtstreekse veroordeling van deze laatste tot betaling van de som van 5.250,04 EUR (21 1.786 BEF) méér de vergoedende intresten vanaf datum van het schadegeval en de gerechtelijke intresten.

Dit gaf aanleiding tot een ondergeschikte vordering vanwege de oorspronkelijke eisers lastens de verweerder in tussenkomst en vrijwaring in betaling van dezelfde bedragen als in de oorspronkelijke dagvaarding gevorderd, meer bepaald ingeval eerste geïntimeerde niet aansprakelijk zou worden geacht. De betwistingen voor de eerste rechter betroffen zowel de bevoegdheid, de ontvankelijkheid als de gegrondheid van de hoofdvordering.

De eerste rechter verklaarde zich uiteindelijk onbevoegd bij gebrek aan rechtsmachten veroordeelde de oorspronkelijke eisers tot de gedingkosten alsook tot de kosten van de tussenkomst- en vrijwaringsprocedure.

Met hun hoger beroep beogen appellanten te zeggen voor recht dat de Belgische rechtbanken en hoven rechtsmacht bezitten om over huidig geschil uitspraak te doen en dienvolgens:

- in hoofdde eerste geïntimeerde te veroordelen tot betaling aan eerste appellant van het bedrag van 121,47 EUR (4.900 BEF) te vermeerderen met de vergoedende intresten aan 7% op een bedrag van 5.250,04 EUR van 31/08/1996 tot en met 04/03/1997, en met de intresten op 121,49 EUR vanaf 05/03/1997 tot op datum van de dagvaarding en vanaf de dagvaarding tot de datum van algehele betaling, en aan tweede t/m vijfde appellanten de som van 5.250,04 EUR méér de vergoedende intresten vanaf datum betaling (04/03/1997) tot op dagvaarding en de gerechtelijke intresten vanaf datum dagvaarding tot en met de dag der volledige betaling.
- ondergeschikt, en voor zover de eis opzichtens eerste geïntimeerde wordt afgewezen, tweede geïntimeerde te veroordelen tot dezelfde bedragen aan de respectievelijke appellanten,
- eerste geïntimeerde, ondergeschikt tweede geïntimeerde te veroordelen tot de gedingkosten der beide aanleggen.

Eerste geïntimeerde besluit tot de ongegrondheid van het hoger beroep en de bevestiging van het bestreden vonnis. Ondergeschikt herneemt hij zijn oorspronkelijke vrijwaringsvordering en rechtstreekse vordering ten aanzien van tweede geïntimeerde, hetgeen als een subsidiair incidenteel beroep te aanzien is.

Tweede geïntimeerde besluit tot de ontoelaatbaarheid, minstens de ongegrondheid van het hoger beroep, en tot de bevestiging van het bestreden vonnis. Minstens vordert hij de voorlegging van het officiële wedstrijdplan wat betreft het af te leggen parcours, de ligging en de aanduiding van de boeien en de afstand van de boeien tot de kust, alsook de terugverwijzing van de zaak naar de eerste rechter, en ondergeschikt de verwijzing van de zaak naar de Politierechtbank te Brugge, zetelend in burgerlijke zaken, ingevolge toepassing van artikel 601bis Ger. W..

Voor het overige hernemen de gedingpartijen hun argumenten zoals in besluiten voor de eerste rechter uiteengezet.

II. BEOORDELING

De discussies tussen de partijen hebben betrekking op zowel de door de eerste rechter weerhouden bevoegdheid, als op de ontvankelijkheid en de gegrondheid van de oorspronkelijke hoofdvordering en tussenvorderingen

1. toelaatbaarheid hoger beroep:

In zijn beroepsconclusies betwist tweede geïntimeerde eveneens de toelaatbaarheid van het hoger beroep, weliswaar op enigszins onduidelijke gronden.

Kennelijk koppelt hij deze exceptie aan de vaststelling dat de N.V. BDM géén hoger beroep heeft aangetekend noch in de beroepsprocedure werd mede betrokken. Het is evenwel niet omdat een gedingpartij géén rechtsmiddel aanwendt tegen een vonnis dat hem in het ongelijk stelt, dat het hoger beroep van de andere partijen ontoelaatbaar zou zijn. Het betreft immers géén onsplitsbaar geschil, zodat het ook niet noodzakelijk was om deze partij in het hoger beroep te betrekken. Het hoger beroep van appellanten is bijgevolg terdege ontvankelijk en toelaatbaar.

2. rechtsmacht en bevoegdheid van de eerste rechter:

2.1. De eerste rechter verklaarde zich onbevoegd "bij gebrek aan rechtsmacht". Waar kan aangenomen worden dat deze passage uit het dispositief van het bestreden vonnis enigszins verwarrend overkomt, zoals door appellanten in hun beroepsakte opgemerkt, nu bevoegdheid en rechtsmacht onderscheiden rechtsbegrippen zijn die verschillende ladingen dekken, stelt het Hof hoe dan ook vast dat, nog afgezien van de vraag zo de door de geïntimeerden in limine litis opgeworpen exceptie dient geplaatst onder de noemer van de exceptie van onbevoegdheid dan wel van de exceptie van rechtsmacht, beide geïntimeerden zich van bij de aanvang van de procedure hebben gesteund op artikel 2 van het EEX-Verdrag van 27 september 1968 en op grond hiervan in limine litis hebben besloten tot de "onbevoegdheid", van de Belgische rechter in dit geschil, hiermede de bewoordingen van het verdrag zelf overnemende. De grief van appellanten dat geïntimeerden door de exceptie van "rechtsmacht" in limine litis niet te hebben opgeworpen, hieraan dan ook (stilzwijgend) hebben verzaakt derwijze dat de exceptie van onbevoegdheid nog énkél de bevoegdheid van de Belgische rechter kon betreffen, kan dan ook niet bijgetreden worden. De inhoud van de exceptie en de rechtsgrond waarop zij gesteund is primeert op de naam die de partijen een door hen ingeroepen exceptie toemeten.

2.2. Aangezien de vordering werd ingesteld vóór 01/03/2002 en één van de oorspronkelijke verwerende partijen (huidige eerste geïntimeerde) zijn woonplaats heeft op het grondgebied van een andere verdragsluitende Staat als de oorspronkelijke eisers, moet inderdaad toepassing worden gemaakt van het EEX-Verdrag van 27 september 1968.

Geïntimeerden beroepen zich evenwel ten onrechte uitsluitend op artikel 2 van dit Verdrag, dat énkél een algemene bepaling inhoudt, daar waar artikel 5 van dit Verdrag bijzondere bevoegdheden voorziet in welbepaalde omschreven situaties. Zo voorziet artikel 5.3 EEX-verdrag dat de verweerder die woonplaats heeft op het grondgebied van een verdragsluitende Staat, in een andere verdragsluitende Staat kan opgeroepen worden "*3. ten aanzien van verbintenissen uit onrechtmatige daad :voor het gerecht van de plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan*". In tegenstelling tot de visie van geïntimeerden verleent artikel 5.3, inzonderheid door het gebruik van het woord "kan" bijzondere bevoegdheid aan de rechter van de plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan. Het algemeen beginsel verwoord in artikel 2, eerste lid EEX-Verdrag nl. dat zij die woonplaats hebben op het grondgebied van een verdragsluitende Staat, ongeacht hun nationaliteit, opgeroepen worden voor de gerechten van die Staat, doet bijgevolg geen afbreuk aan de bijzondere

bevoegdheid vervat in artikel 5.3 EEX-Verdrag en dit wordt in de aanhef van artikel 2, eerste lid ook in niet mis te verstane bewoordingen bevestigd nl. "Onverminderd de bepalingen van dit verdrag ..."

2.3. In het licht van artikel 5.3 EEX-Verdrag dienen appellanten als oorspronkelijke eisers te bewijzen dat het ongeval zich heeft voorgedaan op Belgisch grondgebied. Dat het schadegeval plaats had in de territoriale wateren wordt niet betwist. Het wordt evenmin betwist dat de aanvaring gebeurde ter hoogte van boei C. Wel wordt de exacte plaats van deze boei C betwist. Volgens appellanten lag deze vóór de kust van Duinbergen-Heist daar waar volgens geïntimeerde deze zich vóór de kust van Groede (NL) bevond. Uit het geheel van de voorliggende stukken kan thans met zekerheid worden aangenomen dat boei C wel degelijk vóór de Belgische kust lag ter hoogte van de VWW Heist Zeilclub. Vroegere onduidelijkheden zijn thans opgeheven door o.m. de ondertekende verklaring dd. 15/04/2002 van dhr. Ewald Deloof, Secretaris van de zeilclub WW Heist, (mede-) organisator van de bewuste zeilrace (immers tevens start- als eindpunt van de race), waarin hij op grond van de hem voorgelegde documenten en zijn betrokkenheid bij de organisatie stelt dat het ongeval tussen de catamaran van eerste appellant en de catamaran van de eerste geïntimeerde plaatsvond bij boei C en dat deze boei C zich bevond *"ten tijde van de Eurocats wedstrijd '96 in de Belgische territoriale wateren, aan- gezien zij zich vóór Heist-Duinbergen bevond schuin over het clublokaal iets oostelijker maar in de territoriale wateren"*. Op een bijgevoegd plannetje duidde dhr. Deloof trouwens exact de plaats van de boei C aan (zie stukken 28 bundel appellanten). Er is geen enkele gegronde reden om te twifelen aan de juistheid van deze verklaring noch om de geloofwaardigheid van dhr. Deloof in vraag te stellen.

Het kan overigens niet worden genegeerd dat blijkens de beslissing van het protestcomité dd. 31/08/1996 (dag van de race: st. 1 appellanten) de protestvlag die door de drie betrokkenen onmiddellijk na de aanvaring werd gehesen, is opgemerkt door het finishschip, wat erop wijst dat de aanvaring zich bij het einde van de wedstrijd voordeed en niet halverwege zoals geïntimeerden willen laten geloven. Groede bevindt zich immers halfweg de wedstrijd.

Het Hof acht zich bij deze voldoende voorgelicht en acht de overlegging van bijkomende stukken zoals door tweede geïntimeerde gesuggereerd, overbodig.

De Belgische rechter heeft zodoende rechtsmacht om te oordelen over de aansprakelijkheid voortvloeiende uit het schadegeval dat zich voordeed in de territoriale wateren vóór de kust van Heist-Duinbergen ter hoogte van de zeilclub WW Heist.

2.4. Verkeerdelijk wijst tweede geïntimeerde de Politierechtbank aan als de bevoegde rechtbank op grond van artikel 601 bis Ger. W.. Hoewel het begrip "verkeersongeval" waarvan sprake in voormeld wetsartikel ruim mag worden geïnterpreteerd, heeft het hoe dan ook slechts betrekking op een wegverkeersongeval waarbij voetgangers en dieren of middelen van vervoer te land betrokken zijn. Het verkeer in de lucht of op het water (zoals in casu) wordt dan ook uitgesloten. De uitsluitende bevoegdheid van de Politierechter is hier zodoende niet aan de orde.

2.5. De eerste rechter was derhalve zowel materieel als territoriaal bevoegd om van het geschil kennis te nemen en heeft zich derhalve ten onrechte onbevoegd verklaard.

Als bevoegde rechter in hoger beroep dient het Hof het geschil derhalve te beoordelen.

Op de vraag van tweede geïntimeerde tot terugwijzing van de zaak naar de eerste rechter, zoals geformuleerd in zijn beroepsconclusie neergelegd op 19/11/2002 (blz. 4 in fine punt 5), kan bijgevolg niet ingegaan worden.

[...]

OP DEZE GRONDEN,

HET HOF,

recht doende op tegenspraak,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken,

Ontvangt het hoger beroep en verklaart het gegrond als volgt.

Verklaart het subsidiair incidenteel beroep van eerste geïntimeerde ontvankelijk doch ongegrond.

Doet het bestreden vonnis teniet en opnieuw wijzende:

Zegt voor recht dat de eerste rechter zich ten onrechte onbevoegd heeft verklaard en verder recht doende:

Verklaart de oorspronkelijke hoofdvorderingen ontvankelijk en gegrond in de hierna bepaalde mate en wijst het meergevorderde af als ongegrond.

(...)

Aldus gewezen en uitgesproken in openbare terechtzitting van het Hof van beroep te Gent, EERSTE KAMER, zitting houdende in burgerlijke zaken, van DERTIEN OKTOBER TWEEDUIZEND EN VIJF. Aanwezig :

Rechtbank van koophandel te Antwerpen, vonnis van 21 december 2007

Vervoersovereenkomst – Internationale bevoegdheid – Bevoegdheidsbeding – Raamovereenkomst bepaalt de wijze van vervoer niet – CMR-verdrag niet van toepassing – Brussel I verordening – Artikel 23 – Forum prorogati – Tegenstelbaar aan derde partij die zich op de overeenkomst beroept – Onduidelijke beslissing omtrent internationale bevoegdheid op grond van artikel 6.1

Contrat de transport – Compétence internationale – Clause attributive de juridiction – La convention cadre ne détermine pas la manière de transport – La convention C.M.R. n'est pas applicable – Règlement Bruxelles I – Article 23 – Forum prorogati – Opposable à un tiers qui se prévaut de la convention – Décision équivoque concernant la compétence internationale conformément à l'article 6.1

A/07/00225
21.12.2007
zevende kamer

(...)

1. **NV N.** (verzekeraar)
2. **NV M.** (koper)
3. **MSC** (verkoper; vennootschap naar Duits recht)

eisende partijen: vertegenwoordigd door Mr. F. Van Mechelen Ioco Mr. B.Insel, advocaat te 2018 Antwerpen, Mechelsesteenweg 136, waar eisende partijen keuze van woonplaats doen.

TEGEN:

1. **NV U.** (vervoerder)
 2. **U. INC.** (vervoerder; vennootschap naar Duits recht)
- verwerende partij: vertegenwoordigd door Mr. J. Van Doninck, advocaat te 1000 Brussel, Leksumstraat 25.

I. PROCEDUREVOORGAANDEN

[...]

De inleidende dagvaarding werd uitgebracht door de [NV N.] [hierna aangeduid als "N."], de [NV M.] [...] en de vennootschap naar vreemd recht [MSC] op 15 en 22 december 2006 ten laste van respectievelijk de [NV U.] en de vennootschap naar vreemd recht [U. INC.].

[...]

II. DE FEITEN

Tussen partijen bestaat geen betwisting omtrent het gegeven dat (NV M.) 183.000 chips aankocht bij (MSC) [zie factuur MSC dd. 15 augustus 2006 met nr. 873796] en dat de goederen (NV M.) nooit hebben bereikt.

Omtrent de verdere feitelijke achtergrond houden eisende en verwerende partijen er tegenstrijdige meningen op na:

Volgens eisende partijen zou de opdracht tot vervoer van de desbetreffende goederen zijn gegeven door (NV M.) op 15 augustus 2006 aan (NV U.). Dit zou blijken enerzijds uit het gegeven dat in het kader van de koop/verkoop geen bepalingen bestonden omtrent de verzending/transport en anderzijds uit het gegeven dat (NV U.) uit eigen beweging (NV M.) op 31 augustus 2006 op de hoogte bracht het verlies van de goederen. Van belang aan te geven is dat (NV M.) in het verleden beroep deed op de diensten van (NV U.).

Volgens verwerende partijen zou de opdracht tot vervoer van de desbetreffende goederen zijn gegeven door (MSC) op 15 augustus 2006 aan (U. Inc.). Dit zou blijken uit de overeenkomst dd. 25 oktober 2005 tussen vermelde partijen voor de periode tussen 30 oktober 2005 en 29 oktober 2006 en hiermee samengaande uit de geconsolideerde factuur van 22 augustus 2006 [met weergave van de vervoersopdracht].

Het verlies van de goederen belooft volgens eisende partijen USD 32.508 bedrag dat door de (NV N.) [goederenverzekeraar van (NV M.)] werd vergoed door betaling van dit bedrag aan haar verzekerde [cfr. subrogatieakte dd. 8 december 2006].

III. VORDERINGEN

De vordering van eisende partijen strekt in hoofdzaak tot:

- de betaling door (NV U.) en (U. Inc.) [solidair, minstens in solidum, minstens de ene bij gebreke aan de andere en ieder voor het geheel] aan eisende partijen van een bedrag van *USD 32.508* om te rekenen in C aan de hoogste koers van de dag van algehele betaling, met dien verstande dat de koers van 15 augustus 2006 een minimum is, te vermeerderen met de vergoedende intresten vanaf 1 september 2006 tot de datum van dagvaarding en de gerechtelijke intresten vanaf de datum van dagvaarding tot de datum van algehele betaling.
- De betaling door (NV U.) en (U. Inc.) [solidair, minstens in solidum, minstens de ene bij gebreke aan de andere en ieder voor het geheel] aan eisende partijen van de *kosten van het geding*.
- De *uitvoerbaarheid bij voorraad* van her tussen te komen vonnis [niettegenstaande elk verhaal, zonder borgstelling en met uitsluiting van het recht tot kantonnement].

De bovenvermelde vorderingen worden ingesteld op contractuele basis.

IV. RECHTSMACHT

IV.A. Contractuele verhouding tussen partijen

Een essentieel element in de beoordeling van bovenstaande [contractuele] vorderingen en in eerste instantie in de beoordeling omtrent de rechtsmacht betreft de contractuele verhouding tussen partijen. De rechtbank oordeelt op basis van onderstaande elementen dat ((MSC)) de vervoersopdracht aan (NV U.) toevertrouwde:

- Eisende partijen laten na aan te geven aan wie (NV M.) de opdracht zou hebben toevertrouwd. (NV U.) en (U. Inc.) zijn twee afzonderlijke juridische entiteiten en de stelling dat aan "(U.)" de opdracht werd gegeven staat de redelijkheid van een dergelijke stelling in de weg.
- Uit de codering van de opdracht [met aanduiding van het klantnr, van (MSC)] blijkt dat de opdracht werd gegeven door (MSC) aan (U Inc.). Dit blijkt voldoende naar recht uit de geconsolideerde factuur van (U. Inc.) aan (MSC) waarin de vervoersopdracht van 15 augustus 2006 met aanduiding van het shipmentnummer wordt weergegeven. De rechtbank neemt aan dat de nultarifiering aangeeft dat (NV M.) zou instaan voor de betaling.
- Het schrijven vanwege (de heer D.) van (NV M.) geeft aan dat deze laatste (MSC) [in tweede instantie] aansprakelijk stelde voor het verlies van zending. Indien de opdracht zou zijn gegeven door (NV M.) lijkt de aansprakelijkheid van (MSC) niet in het gedrang te komen. Het ingebreke stellen van (MSC) door (NV M.) kan enkel verklaard worden indien (MSC) de opdracht gaf tot vervoer.
- Het loutere gegeven dat (NV U.) contact opnam met (NV M.) aangaande de verloren zending acht de rechtbank onvoldoende om de rechtstreekse contractuele band tussen beiden te weerhouden. Allereerst wijst de rechtbank naar het gegeven dat de betalingsverplichting bestaat in hoofde van (NV M.) en vervolgens lijkt de contactname eerder te situeren in het kader van de [vroegere] commerciële relaties tussen deze beide partijen alsmede in een internationaal geëigende vorm van commerciële contacten waar de nationale Belgische vestiging van een multinational contact opneemt met de in België gevestigde geadresseerde van de zending.

Gezien het bovenstaande oordeelt de rechtbank dat de vervoersopdracht kadert in de kaderovereenkomst tussen vermelde partijen dd. 25 oktober 2005. De contractuele verhouding is dan ook de volgende:

- (MSC) fungeert als opdrachtgever [contractant]
- (U. Inc.) fungeert als vervoerder [contractant]
- (NV M.) fungeert als bestemming

IV.B. Verdrag van 19 mei 1956 betreffende de overeenkomst tot internationaal vervoer van goederen over de weg [hierna aangeduid als CMR-verdrag]

In het licht van de verstrekkende cumulatieve mogelijkheden die aan partijen wordt geboden in artikel 31.1 CMR-Verdrag [cfr. Gent, 14 september 2005, *T.B.H.*, 2006, 731 en HANNES, P., "Over artikel 31.1 CMR, rechtsmacht en bevoegdheidsbedingen in ongeprotesteerde geschriften" noot onder Cass. 8 december 2006, *Eur. Vervoerr.* 2007, aft. 3, 409-418], is van uitermate belang na te gaan of het CMR-Verdrag dient te worden toegepast op onderhavige probleemstelling.

Conform artikel 1,1 CMR-Verdrag, is dit Verdrag van toepassing op iedere overeenkomst onder bezwarende titel voor het vervoer van goederen over de weg door middel van voertuigen, wanneer de plaats van inontvangstneming der goederen en de plaats bestemd voor de aflevering, zoals deze zijn aangegeven in de overeenkomst, gelegen zijn in twee verschillende landen waarvan ten minste één een bij het Verdrag partij zijnde land is, ongeacht de woonplaats en de nationaliteit van partijen.

De toepassing van het CMR-verdrag vereist het bestaan van een overeenkomst die het vervoer van goederen over de weg tot voorwerp heeft. Deze voorwaarde is niet vervuld indien de overeenkomst de wijze van vervoer niet nader bepaalt en evenmin uit de omstandigheden van de zaak blijkt dat de partijen een vervoer over de weg voor ogen hadden [cfr. Cass. 8 november 2004, *T.B.H.* 2005, 512]. De door verwerende partijen aangedragen elementen betreffen vaststellingen post-factum [d.i. nadat de vervoersopdracht werd gegeven en aanvaardt] en geven allerminst aan dat de kaderovereenkomst voor elke opdracht of de specifieke vervoersopdracht een vervoer over de weg voor ogen had. Zodoende bewijzen verwerende partijen onvoldoende naar recht dat bij het geven van de vervoersopdracht partijen een vervoer over de weg voor ogen hadden.

De rechtbank oordeelt dat het CMR-Verdrag, conform de Belgische interpretatie en invulling van de toepassingsvoorwaarden van vermeld verdrag, niet van toepassing is op onderhavige procedure.

IV.C. Verordening I nr. 44/2001 [hierna aangeduid als de "EEX-Vo."]

Gezien de bijzonder wetgeving van het CMR-Verdrag niet wordt weerhouden, dient de rechtsmacht beoordeeld te worden in het licht van de EEX-Vo.

De EEX-Vo. gaat ervan uit dat de internationale rechtsmacht in beginsel toekomt aan de gerechten van de lidstaat waar de verweerder zijn woonplaats heeft [art. 2 EEX-Vo.]. Een afwijzing van de regel kan enkel worden verantwoord in een gering aantal duidelijk omschreven gevallen waarin het voorwerp van het geschil of de autonomie van de partijen een ander aanknopingspunt wettigt. Artikel 23 EEX-Vo., waarin de regeling wordt voorzien omtrent door partijen aangewezen bevoegde gerecht (d.i. het bevoegdheidsbeding), voorziet een exclusieve bevoegdheid [tenzij partijen anders zouden zijn overeengekomen] voor de aangewezen rechtbank.

Artikel 14 van de overeenkomst dd. 25 oktober 2005 stelt uitdrukkelijk dat elke vordering m.b.t. de vervoersopdracht dient te worden gebracht voor de Duitse rechtbanken van de plaats waar (MSC) haar maatschappelijke zetel heeft.

Opdat het bevoegdheidsbeding kan worden tegengesteld dienen deze voorwaarden, en meer specifiek deze m.b.t. het bevoegdheidsbeding, te voldoen aan de grond- en vormvereisten weergegeven in artikel 23 EEX-Vo. Aangezien het bevoegdheidsbeding deel uitmaakt van een schriftelijke overeenkomst [art. 23.1.a. EEX-Vo.] dient het in casu te worden weerhouden en is tegenstelbaar aan (MSC).

Met betrekking tot de tegenstelbaarheid aan (NV M.) [en (NV N.) als vermeend gesubrogeerde partij in de rechten van (NV M.)] stelt de rechtbank vast dat deze haar vorderingen baseert op contractuele grondslag. Er werd echter reeds a priori geoordeeld dat er geen contractuele band bestaat tussen (NV M.) en (U. Inc.) alsmede dat er geen contractuele verhouding bestaat tussen (NV M.) en (NV U.). De contractuele vordering zoals ingesteld door (NV M.) kan dan ook enkel begrepen worden in de zin dat deze zich als partij bij de vervoersovereenkomst tussen (MSC) en (U. Inc.) manifesteert, minstens dat zij hieruit rechten tracht te putten. Dit houdt in dat (NV M.) de rechten en plichten ondergaat overeengekomen tussen (MSC) en (U. Inc.) en zodoende eveneens het forumbeding dient te respecteren.

Verwerende partijen roepen verder de toepassing van de nevenschikte bevoegdheidsgrond als weergegeven in artikel 6.1. EEX-Vo. in. Dit artikel laat toe medeverweerders te dagen voor de rechtbank van de woonplaats van één van hen [in casu België]. Gezien België gelegen is binnen het EEX- grondgebied dient voor de toepassing van vermeld artikel beoordeeld te worden of de vorderingen ingesteld tegen (U. Inc.) en (NV U.) samenhangend zijn. Strikt beschouwd dienen de ingestelde contractuele eisen tegen (U. Inc.) en (NV U.) [de dagvaarding stelt uitdrukkelijk "*dat de hierna gedaagden contractueel voor dit verlies aansprakelijk zijn*"] als samenhangend beschouwd te worden. Opdat "*forum shopping*" wordt vermeden door het doelbewust omzeilen van de *rechtsmachtsregels*, acht de rechtbank het opportuun om de *a priori* beoordeling m.b.t. contractuele verhouding tussen partijen waartoe de rechtbank zich genoodzaakt zag in het licht van haar beoordeling m.b.t. de rechtsmacht door te trekken m.b.t. de contractuele vorderingen ingesteld lastens (NV U.) [cfr. de problematiek omtrent "*ratione summae*" m.b.t. de bevoegdheidsregels en de beoordeling van de rechter (LAENENS, J, "Overzicht van rechtspraak: De bevoegdheid (1993-2000)", *TPR* 2002, p. 1502 (De waarde van de eis)]. Zoals aangegeven oordeelde de rechtbank dat (MSC) en (U. Inc.) dienen beschouwd te worden als rechtstreekse contractspartijen en dat (NV U.) geen rechtstreekse contractuele band heeft hetzij met (MSC) hetzij met (NV M.) m.b.t. de vervoersopdracht. Verder geven verwerende partijen niet aan op welke wijze bij gebreke aan contractuele band met (NV U.) en bij gebreke aan enige bewijs dat (NV U.) optrad als onder-vervoerder, zij haar contractuele vordering baseert tegen (NV U.) . Op grond van deze beoordeling oordeelt de rechtbank dat artikel 6.1. EEX-Vo. niet kan worden weerhouden.

Op grond van het bovenstaande oordeelt de rechtbank dat de vervoersopdracht van 15 augustus 2006 wordt beheerst door de overeenkomst dd. 25 oktober 2005 gesloten tussen (MSC) en (U. Inc.). Overeenkomstig artikel 14 van vermelde overeenkomst zijn de Duitse rechtbanken bevoegd om kennis te nemen van het geschil m.b.t. de vervoersopdracht van 15 augustus 2006.

De rechtbank verklaart zich dan ook zonder rechtsmacht.

V. UITSPRAAK

De rechtbank, op tegenspraak.

Verklaart zich zonder rechtsmacht.

Veroordeelt eisende partijen tot betaling aan verwerende partijen van de kosten van het geding begroot door de rechtbank op E 371,84 [rechtsplegingsvergoeding].

Voorzitter van de rechtbank van koophandel te Antwerpen, beschikking van 25 oktober 2006

Overeenkomst tot vervoer over zee – Schade aan goederen bij aankomst in Nederland – Aanstelling gerechtsdeskundige tot vaststelling van de schade – Bevoegdheidsbeding in cognossement – Internationale bevoegdheid – Brussel I verordening – Artikel 31 is een autonome rechtsgrond – Woonplaats verweerder op grondgebied lidstaat is geen toepassingsvoorwaarde razione territorii et personae – Voorlopige maatregel – Reële band met België wordt aanvaard op basis van plaats van hoofdbestuur of schijnbare plaats van hoofdbestuur van de verweerder – Forum acti

Contrat de transport par mer – Dommage aux biens à l'arrivée aux Pays-Bas – Désignation d'un expert chargé de constatation du dommage – Clause attributive de juridiction dans le connaissement – Compétence internationale – Règlement Bruxelles I – Article 31 est un fondement juridique autonome – Le domicile du défendeur sur le territoire d'un État membre n'est pas une condition d'application razione territorii et personae – Mesure provisoire – Lien réel avec la Belgique accepté à base du lieu de l'administration centrale ou d'un lieu apparent de l'administration centrale – Forum acti

In de zaak van:
C/06/025

(S. NV), (...)

Eisende partij in derdenverzet: (...)

TEGEN:

(H), (...)

Verwerende partij in derdenverzet: (...)

Gelet op het eenzijdig verzoekschrift neergelegd ter Griffie van deze Rechtbank op 3 januari 2006;

Gelet op de Beschikking van Mevrouw de Voorzitter van deze Rechtbank van dezelfde datum, waarbij Kapitein H. Vereecken werd aangesteld als gerechtsdeskundige, met de zending zoals in het verzoekschrift vermeld;

Gelet op de dagvaarding in derdenverzet, betekend op 12 januari 2006;

Gezien de besluiten van partijen en gehoord hun uiteenzetting in openbare terechtzitting van 18 oktober 2006;

I. Voorwerp van het verzet:

Het verzet strekt ertoe vast te stellen dat de Voorzitter van deze Rechtbank onbevoegd was om de beslissing waartegen verzet te vellen, minstens dat de vordering tot aanstelling van een deskundige ongegrond was en derhalve Beschikking B/06/02 te vernietigen en zich onbevoegd te verklaren.

Verweerster op verzet concludeert tot de ongegrondheid van het verzet en vordert dat de bestreden beslissing zou worden gehandhaafd.

II. De feiten

Verweerster op verzet diende vanaf 02.01.2006 te Rotterdam ex my Cape Finisterre een partij ananassen, groot 147 paletten, in ontvangst te nemen.

Het zeevervoer van deze goederen vanuit Puerto Limon naar Rotterdam was gedekt door drie cognossementen CROT0141080 / CROT0161080 / CROT0131080 allen uitgegeven d.d. 14.12.2005 te Puerto Limon door (S. NV).

Bij de in ontvangst name te Rotterdam werd een oliegeur vastgesteld op de goederen.

Hiervoor werd protest uitgebracht.

Verweerster op verzet heeft op 03.01.2006 een verzoekschrift tot aanstelling van een gerechtsdeskundige aangeboden op basis van art. 31 EEX-Vo.

Bij de Beschikking d.d. 03.01.2006 gewezen door Mevrouw De Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen werd Kapt. Vereecken van de Nautische Commissie aangesteld met als opdracht in een beredeneerd rapport zijn advies te geven over:

“de oorzaken en omstandigheden van de schade aan de partijen ananassen, groot 147 paletten gedekt onder de cognossementen CROT0141080, CROT0161080, CROT0131080 allen uitgegeven d.d. 14.12.2005 te Puerto Limon door (SEA NV) en waarin uitdrukkelijk wordt verwezen naar Sea Trade Reefer Chartering NV met adres op de Noorderlaan te 2030 Antwerpen:

1. tevens advies te geven over de omvang van de schade aan vermelde goederen
2. en te antwoorden op alle nuttige vragen van partijen.”

Op 03.01.2006 werd voormelde beschikking betekend lastens eiseres op derdenverzet op de kantoren van (SEA NV).

Bij dagvaarding d.d. 12.01.2006 tekende eiseres op derdenverzet, derderverzet aan.

Op 24.02.2006 deelde Kapt. Vereecken van de Nautische Commissie zijn verslag in voorlezing mee aan partijen.

De dagvaarding in derdenverzet werd betekend op 12 januari, de pleidooien vonen plaats op 18 oktober 2006.

III. Beoordeling :

1. Het voorgehouden gebrek aan hoogdringendheid en het voorgehouden gebrek aan volstreekte noodzakelijkheid om de vorderint tot aanstelling van een deskundige in te leiden bij eenzijdig verzoekschrift:

In het verzoekschrift wordt gesteld dat de gevraagde maatregel zich bij extreme hoogdringendheid zou opdringen, nu voorzien was dat de my Cape Finisterre ieder ogenblik de haven van Rotterdam kon verlaten (hetgeen nadien bewaarheid werd nu het schip de haven van Rotterdam verliet op 4 januari 2006).

De betwiste Beschikking maakt uitdrukkelijk melding van artikel 584 Ger.W. (...De zaak wordt voor de Voorzitter aanhangig gemaakt in kort geding, of in geval van volstreckte noodzakelijkheid, bij verzoekschrift...), en verwijst tevens naar de motivering van het verzoekschrift (“...Gelet op het voorafgaande verzoekschrift...).

De hoogdringendheid en de volstreckte noodzakelijkheid waren derhalve niet alleen vermeld in het verzoekschrift en de beschikking, doch waren effectief ook aanwezig.

2. De onbevoegdheidsexceptie:

Volgens eisers op derdenverzet is de Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen niet bevoegd nu

- de cognossemensvoorwaarden verwijzen naar de Rotterdamse Rechtbanken;
- de nuttige vaststellingen reeds werden gedaan;
- er geen enkele link bestaat met Antwerpen;

Is het bevoegdheidsbeding opgenomen in de cognossemensvoorwaarden van toepassing?

Het gemene recht inzake territoriale bevoegdheid blijft van toepassing inclusief de regels van het internationaal recht met name, inzake voorlopige maatregelen artikel 31 van de verordening nr. 44/2001 van de Raad van de Europese Unie van 22 december 2000 (P.B. L 12 dd.16.01.2001,P.1) dat artikel 24 van het EEX Verdrag (het zogenaamd Verdrag van Brussel) vervangt:

Zonder zich over de tegenstelbaarheid van deze voorwaarden ten overstaan van verweerster op verzet uit te spreken houdt constante rechtspraak en rechtsleer voor dat een bevoegdheidsbeding ten voordele van buitenlandse rechtbanken de Belgische kort geding rechter niet belet om voorlopige maatregelen uit te vaardigen.

In de bestreden beslissing heeft de Rechtbank van Koophandel haar internationale bevoegdheid op grond van artikel 31 EEX-Verordening gesteund:

“In de wetgeving van een lidstaat vastgestelde voorlopige of bewarende maatregelen kunnen bij de gerechten van die staat worden aangevraagd, zelfs indien een gerecht van een andere lidstaat krachtens deze verordening bevoegd is van het bodemgeschil kennis te nemen”.

Eiseres op derdenverzet houdt staande dat dit artikel geen wettelijke grondslag biedt voor de uitgesproken maatregel, nu het voorwerp van de gevorderde voorlopige maatregel uitsluitend goederen betreft die zich in Nederland bevinden en dit ten laste van buitenlandse (en niet Belgische) personen.

Voor de interpretatie en toepassing van dit artikel verwijzen rechtspraak en rechtsleer naar de interpretatie en toepassing van artikel 24 van het Verdrag van Brussel (in deze zin H. Van Houtte en M. Pertegas Sender, Het nieuwe Europese I.P.R.: van Verdrag naar verordening, Intersentia, 2001 pag. 57).

De geciteerde auteurs zijn van mening dat artikel 24 alleszins een procedure als een kort geding voor ogen heeft.

Alzo moet de kort geding rechter eerst verifiëren of de gevorderde maatregel al dan niet verbonden is aan het Belgische grondgebied, vooraleer na te gaan of deze al dan niet voorlopig is in de zin van dit artikel (in deze zin Voorz. Kh. Brussel, 27.04.1999, *T.B.H.*, 1999 pag. 625 ev).

Indien dan al aanvaard wordt dat op basis van art. 24 EEX de toegekende maatregelen hun effect kunnen sorteren in het buitenland, dan is het nochtans vereist dat er een reële band bestaat tussen het voorwerp van de gevraagde maatregelen en de op territoriale criteria gebaseerde bevoegdheid van de verdragsluitende staat van de aangezochte rechter.

Aan deze vereiste van een reële band is voldaan, wanneer er een voldoende band met de lokale rechtssfeer bestaat met name wanneer de gevorderde maatregel ten minste gedeeltelijk in de forumstaat uitwerking zal hebben, hetgeen ongetwijfeld het geval is.

Eiseres op derdenverzet blijft vrij vaag wat dit onderdeel betreft, doch in het inleidend verzoekschrift wordt verwezen naar de website van (S NV) waarin deze uitdrukkelijk wordt voorgesteld als ‘general agent for (S NV) in de volgende bewoordingen (zoals vertaald door verweerster op verzet):’(S NV), gevestigd aan de dokken te Antwerpen, beheert (manages) de vloot zowel op het commerciële vlak als op het operationele vlak, hierbij permanent communicatie onderhoudend met de zeeschepen en een wereldwijd netwerk aan agenten”.

Er kan derhalve bezwaarlijk voorgehouden worden dat de betwiste maatregel geen uitwerking zal hebben ten overstaan van de beheerder van het schip, temeer daar briefwisseling werd uitgewisseld met (S NV) (stukken 6, 7 en 8 verweerster op verzet) en op de preliminaire vergadering van de deskundige er een aangestelde van (S NV) aanwezig was.

Verder betwist eiseres op derdenverzet dat een deskundig onderzoek een voorlopige maatregel zou zijn nu dit eerder een bewijsvergaringsmaatregel (*sic*) zou uitmaken, verwijzend naar een arrest van het Hof van Justitie dd. 28.04.2005.

Het arrest overweegt als volgt: “Het toestaan van dergelijke maatregelen vergt van de rechter niet alleen bijzondere behoedzaamheid, maar ook gedegen kennis van de concrete omstandigheden waarin de maatregel effect moet sorteren. In het algemeen moet hij aan zijn toestemming alle voorwaarden verbinden die het voorlopige of bewarende karakter van de door hem gelaste maatregelen waarborgen”.

Nu waren de concrete omstandigheden als volgt:

Daags na het indienen van het verzoekschrift verliet het schip de haven van Rotterdam en ging ergens ten anker liggen in Nederlandse wateren, dermate dat de aangestelde deskundige niet in staat werd gesteld het schip te onderzoeken.

Er zouden bovendien op het schip werkzaamheden worden uitgevoerd om het schadeverwekkend feit (stookolielek) te herstellen.

De betwiste Beschikking gaf aan de deskundige de opdracht de oorzaken en omstandigheden van de schade aan de partij ananassen te onderzoeken en advies te geven omtrent de omvang van de schade aan deze uiterst bederfelijke goederen.

Dit onderzoek kan in de gegeven omstandigheden aanzien worden als een voorlopige en bewarende maatregel in de zin van het artikel. Het gaat hem er dus geenszins over aan een partij de mogelijkheid te bieden om de opportuniteit van een later ten gronde te voeren procedure te beoordelen.

In het beschikkend gedeelte van het arrest viseert het Hof immers slechts de hypothese waarin een getuigenverhoor wordt gelast “teneinde de aanvrager daarvan in staat te stellen, in te schatten of een eventuele vordering opportuun is, de rechtsgrond van deze vordering te bepalen en de relevantie van de middelen die in dat verband kunnen worden aangevoerd”.

Verder kan vastgesteld worden dat artikel 31 EEX-Vo toepassing vindt, ook al bevindt de woonplaats van eiseres op derdenverzet zich niet in een door de EEX Verordening gebonden staat, vermits artikel 31 een autonome rechtsgrond vormt en nu het vaststaat dat het geschil onder de materiële bevoegdheid van de Verordening valt.

Bovendien verleent artikel 2 EEX – Verordening bevoegdheid aan de rechtbanken van de Lid-Staat waar de verweerder gedomicilieerd is en onder domicilie of woonplaats dient te worden verstaan ofwel de statutaire zetel, ofwel het hoofdbestuur of de hoofdvestiging met name de plaats waar de wilsvorming en eigenlijke ondernemingsleiding van de vennootschap plaatsvinden, d.i. meestal de plaats waar de leidinggevende organen de voor de activiteit van de vennootschap wezenlijke beslissingen treffen.

De hoofdvestiging is dan weer de plaats waar zich het zwaartepunt van de economische, industriële of commerciële bedrijvigheid van de vennootschap bevindt.

In casu is dit ongetwijfeld de plaats waar het bestuur (cfr. Het hoger geciteerde management) wordt uitgeoefend.

Eiseres op derdenverzet houdt verder voor dat (S NV) slechts haar agent is, en dat zij bij haar agent geen keuze van woonplaats heeft gedaan zodat de betekening van de Beschikking niet rechtsgeldig zou zijn gebeurd en derhalve nietig zou zijn.

Uit hoger aangehaalde analyse blijkt evenwel dat (S NV) niet als agent kan worden beschouwd, maar in tegendeel de partij is waar het bestuur van 150 schepen door een 40-tal personeelsleden wordt waargenomen (de cijfers worden door eiseres op verzet niet tegengesproken).

Minstens kan gesteld worden dat eiseres door uitsluitend op te treden via haar ‘zetel’ in België een toerekenbare schijn creëert waardoor het legitieme vertrouwen van derden, die in contact komen met een bedrijf gevestigd in België, ernstig kan geschaad worden.

Conclusie: deze rechtbank is bevoegd om zich over een vordering tot aanstelling van een deskundige uit te spreken.

Blijft de vraag naar de gegrondheid van het derdenverzet.

Artikel 584 2de lid Ger. W. stelt dat de voorzitter van de Rechtbank van Koophandel bij voorraad uitspraak kan doen in de gevallen die hij spoedeisend acht, in aangelegenheden die tot zijn bevoegdheid behoren.

De urgentie wordt beoordeeld zowel op het ogenblik van het instellen van de vordering als op het ogenblik van de uitspraak.

Het spoedbegrip is bovendien relatief vermits aandacht dient besteed te worden aan de omstandigheden die ingeroepen worden ter staving of ontkenning van de urgentievoorwaarde.

Traditioneel wordt immers het kort geding ontzegd aan de eiser die, in de gegeven omstandigheden te lang heeft gewacht of de toestand van spoed zelf heeft in het leven geroepen.

Vooreerst kan slechts vastgesteld worden dat de dagvaarding in derdenverzet geen melding maakt van enige urgentie of hoogdringendheid.

Verder werd er verzet aangetekend op 12 januari van dit jaar en werd de zaak zoals op het zittingsblad vermeld staat, tot vijfmaal toe op verzoek van partijen verdaagd en een laatste maal door deze Rechtbank naar de rol verzonden om uiteindelijk behandeld te worden op 18 oktober 2006, hetzij meer dan 10 maanden na de inleiding.

Dit getuigt van een totaal gebrek aan urgentie.

De vordering is dan ook ongegrond.

OM DEZE REDENEN,

De Rechtbank,

(...)

Verklaren Ons bevoegd om van het derdenverzet kennis te nemen,

Verklaren dit verzet ontvankelijk, doch ongegrond en wijzen eiseres op derdenverzet ervan af.

Bevestigen de bestreden Beschikking in al haar onderdelen,

(...)

Voorzitter van de rechtbank van koophandel te Leuven, beschikking van 11 mei 2006

Dienstverlening en onrechtmatige daad via het internet – Bevoegdheidsbeding – Oneerlijke handelspraktijken – Stakingsvordering – Internationale bevoegdheid – Brussel I verordening – Artikel 31 iuncto de nationale materiële en inter-territoriale bevoegdheidsregels – Voorlopige maatregel – Reële band met België wordt aanvaard op basis van plaats van beoogde uitwerking van de maatregel

Contrat de service et acte illicite sur Internet – Clause attributive de juridiction – Des pratiques du commerce déloyales – Action en cessation – Compétence internationale – Règlement Bruxelles I – Article 31 iuncto les règles nationales de compétence matérielle et territoriale-interne – Mesure provisoire – Lien réel avec la Belgique accepté à base du lieu de l’effet voulu de la mesure

A.R. 1313006

INZAKE :

BVBA Serverscheck. vennootschap naar Belgisch recht, met vennootschapszetel te 3001 Leuven, sectie Heverlee. Ter Elstlaan 2, met KB0 nr. 0862.898.142;

Eiseres,

Ter zitting vertegenwoordigd door Mr. Johan DUKNEZ, advocaat te 3050 OUD-HEVERLEE, Waversebaan 134 A; 1

TEGEN :

BV Google Netherlands, vennootschap naar Nederlands recht, vennootschapszetel te 1077 XV Amsterdam (Nederland), Zuidplein 36 WTC 2, ingeschreven in het handelsregister ten van de Kamer van Koophandel en Fabrieken van Amsterdam onder het nummer 34198589;

Verweerster,

Ter zitting vertegenwoordigd door Mr's. Paul MAEYAERT en Gerrit VANDENDRIESSCHE, advocaten te 1000 BRUSSEL., Havenlaan 86C, bus 414;

Gelet op de bepalingen 2, 30 tot 37 en 41 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken;

Gelet op de inleidende dagvaarding betekend op 15.02.2006 overeenkomstig art. 4, 7 en 10 van de Verordening (EG) nr. 1348/2000 van de Raad van de Europese Unie van 29 juni 2000 inzake de betekenis en de kennisgeving in de lidstaten van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken in burgerlijke of in handelszaken doos Jan Sebastiaan, EVERS, gerechtsdeurwaarder te Amsterdam: Maassluisstraat 258;

(...)

1. Feiten

1. Bij notariële akte verleden op 16.01.2004 werd door de heer Maarten Van Laere een Besloten vennootschap met Beperkte Aansprakelijkheid, huidige eiseres, opgericht met de oorspronkelijke maatschappelijke benaming 'EKLATANT' en met zetel gelegen te Heverlee, Ter Elstlaan 2. De heer Maarten Van Laere werd benoemd als zaakvoerder. Het maatschappelijk doel van eiseres bestaat uit het verlenen van diensten inzake engineering, informatica, internet, multimedia en telecommunicatie, uit programmering en analyse en uit het commercialiseren van informatica-apparatuur, softwarelicenties en alle andere aanverwante producten, en dit zowel in België als in het buitenland. Op 29.07.2004 wordt de maatschappelijke benaming gewijzigd in 'Serverscheck'.

De heer Maarten Van Laere laat de domeinnam 'serverscheck' registreren. Via de webadressen www.serverscheck.com en www.serverscheck.be kunnen internetgebruikers toegang bekomen tot de website van eiseres. Eiseres benadrukt het belang van haar aanwezigheid op het internet als internationaal uitstalraam voor haar producten en diensten. Haar doelpubliek bestaat uit professionele internetgebruikers en voornamelijk uit netwerkbeheerders.

2. Volgens eiseres is verweerster BV Google Netherlands binnen de Google Groep verantwoordelijk voor de BENELUX landen.

Verweerster stelt dat zij de Nederlandse dochtervennootschap van Google Inc. is, de Amerikaanse vennootschap die de Google Internet Zoekmachine aanbiedt en uitbaat en hierdoor de internetgebruikers helpt bij het vinden van bepaalde informatie op het onmetelijke World Wide Web aan de hand van zoektermen en trefwoorden. De Google Internet Zoekmachine is voor de internetgebruiker toegankelijk via www.google.com of o.a via de Belgische versie www.google.be.

Naast de doorsnee opzoekmethode waarbij een internetgebruiker via de Google Internet Zoekmachine een (dikwijls zeer uitgebreide) resultatenlijst bekomt naar aanleiding van het ingegeven trefwoord of zoekterm, biedt Google Inc. verschillende diensten aan om de zoekopdracht en het te bekomen resultaat te verfijnen waaronder :

- Google Suggest, zijnde een dienst, die thans nog gratis beschikbaar is, daar deze enkel in BETA-versie (als experiment aan ervaren internetgebruikers) ter beschikking wordt gesteld, wanneer men bewust naar de Google Suggest website surft en waarbij via een drop down in real time andere of gerelateerde zoektermen, die voorheen door andere internetsurfers werden gebruikt, worden getoond; de alternatieve zoektermen noch hun volgorde worden bepaald door Google Inc. zelf met gebruik van de functionaliteit Google Suggest is onderworpen) de algemene voorwaarden opgesteld door Google Inc.;
- Google AdWords en Google Sponsored Links; dit zijn diensten die reclame via de Google internet Zoekmachine mogelijk maken via hyperlinks die naar aanleiding van een zoekactie via de Google Internet Zoekmachine afzonderlijk verschijnen naast de niet-commerciële zoekresultaten in ecti aparte kolom rechts op het scherm van de internetgebruiker of in een apart kader in een andere kleur te worden aangeduid met de vermelding 'Gesponsorde Koppelingen'. Dergelijke 'Gesponsorde Koppelingen' komen tot stand doordat, voor België, een adverteerder online een AdWords overeenkomst

sluit met Google Ireland Limited, waarbij de adverteerder zelf de titel, de beschrijving en het internetadres van zijn advertentie kiest en bepaalt, alsmede de zoektermen, waarvoor hij wil dat de advertentie als 'Gesponsorde Koppeling' zal verschijnen, wanneer de internetgebruiker toevallig eenzelfde of gelijkaardige zoekterm ingeeft; de adverteerder dient enkel te betalen, wanneer zijn advertentie wordt aangeklikt;

- Google Toolbar, zijnde software, die internetgebruikers als toevoeging bij bepaalde webbrowsers kunnen installeren en die toelaat een aantal diensten van Google gratis en rechtstreeks te gebruiken zonder de webbrowser of webpagina die men op dat moment bekijkt te verlaten; de Google Toolbar is beschikbaar in verschillende talen; de Engelse versie 4 van de Internet Explorer implementatie bevat Google Suggest; de Nederlandstalige versie 3 van de Internet Explorer implementatie bevat de Google Suggest functie niet; de Google Toolbar wordt beheerst door de algemene voorwaarden opgesteld door Google Inc..

3. Eiseres sloot een AdWords-overeenkomst met Google Ireland Limited, teneinde een advertentie te laten verschijnen als 'Gesponsorde Koppeling' wanneer een internetgebruiker, eenzelfde of aanverwante zoekterm, in functie van de door eiseres op gegeven zoektermen, ingeeft. Naar aanleiding van de uitvoering van deze overeenkomst meldt Google Ireland Limited aan eiseres via e-mail (dd. 19.04.2005 bepaalde problemen in verband met de door eiseres vermelde prijzen in de advertentie. Bij e-mail dd. 19.04.2005 antwoordt eiseres dat er van enig probleem met betrekking tot de prijs vermeld in de advertenties geen sprake kan zijn en uit zij verder op algemene wijze haar ongenoegen over het zonder reden blokkeren van haar advertenties, terwijl het blijkbaar voor 'Google' niet mogelijk is te beletten dat een concurrent haar geregistreerd merk gebruikt.

Bij e-mail dd. 20.04.2005 antwoordt naar Google Ireland dat er zich thans geen problemen meer met de advertenties van eiseres voordoen en ze geactiveerd worden. Verder toont zij zich bezorgd over mogelijke merkinbreuken en beschrijft hoe uitgebreid de 'notice and take down' procedure, waarbij eiseres tevens wordt uitgenodigd om de vereiste informatie te verstrekken, waarna 'Google Ireland Limited' de procedure zal opstarten.

4. Bij aangetekend schrijven dd. 6.02.2006 (verkeerdelijk gedateerd op 1.09.2005) van haar raadsman stelt eiseres verweerster in gebreke wegens :

'1. Het verlenen van uw medewerking en aanbevelingen van de distributie van illegale en/of gekraakte kopijen van de softwareproducten van cliënte door ondermeer via uw zoekmachine (hieronder begrepen ook de google toolbaar dewelke sedert 30.01.2006 beschikbaar is), een aantal alternatieven aan te bieden aan uw internetsurfer, waaronder "serverscheck crack", "serverscheck serial", "serverscheck keygen", enz...

2. het toelaten van een gesponsorde link waarbij concurrenten van cliënte, waaronder X Rate, Mr. Alert, Copernet, Softwarevault, enz. gebruik maken van de naam van cliënte, hetzij serverscheck, als trefwoord om hun producten en diensten te kunnen aanbieden.'

Eiseres stelt dat zij hierdoor schade lijdt wegens het verlies van cliënteel en door de noodzaak bijkomende investeringen te doen om zich beter te kunnen positioneren ten aanzien van haar concurrenten. Tevens eist zij de onmiddellijke stopzetting van deze volgens haar met eerlijke handelspraktijken strijdige handelingen.

II. Vordering

De eis strekt ertoe aan verweerster bij hoogdringendheid verbod te horen opleggen nog langer

1. haar medewerking te verlenen en aanbevelingen (suggest) te doen inzake de distributie van illegale en/of gekraakte kopijen van de softwareproducten van eiseres door onder meer via de zoekmachine (hieronder begrepen ook de Google Toolbar dewelke sedert 30.01.2006 beschikbaar is) een aantal alternatieven aan te bieden aan de internetsurfer waaronder "serverscheck crack", "serverscheck serial", "serverscheck keygen", enz ...
2. een gesponsorde link toe te laten waarbij concurrenten van eiseres gebruik maken van de maatschappelijke benaming van eiseres, hetzij serverscheck, als trefwoord om hun producten en diensten te kunnen aanbieden, zonder voorafgaandelijke toestemming van eiseres.

Bij conclusie breidt eiseres haar eis uit en vordert dat verweerster wordt veroordeeld tot de publicatie van het tussen te komen vonnis.

Tevens vordert eiseres, bij het in gebreke blijven van verweerster de veroordeling van verweerster tot het betalen van een dwangsom van 35.000,00 EUR per dag vanaf de betekening van de dagvaarding. minstens de betekening van het tussen te komen vonnis.

Verweerster werpt de territoriale onbevoegdheid van huidige rechtbank op en vraagt de verwijzing van de zaak naar de rechtbanken in Nederland of Engeland. Verder stelt verweerster dat de zaak niet rechtsgeldig op de rol werd ingeschreven en besluit zij tot ontoelaatbaarheid, minstens ongegrondheid van de ingestelde eis. In ondergeschikte orde stelt zij dat de door eiseres gevraagde maatregelen preciezer moeten geformuleerd worden zonder dwangsom en publicatiemaatregel.

III. Beoordeling

A. Internationale rechtsmacht van de kort geding rechter

1. De macht om kennis te nemen van een internationaal geschil van privaatrechterlijke aard noemt men de internationale rechtsmacht.

Verweerster werpt als eerste verweermiddel op dat de Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel te Leuven geen internationale rechtsmacht heeft om kennis te nemen van huidig geschil en vraagt de verzending van de zaak naar de bevoegde rechter in Nederland of Engeland, al naar het geval.

De vraag of en wanneer de rechter zetelend in kort geding internationale rechtsmacht heeft, wordt uitsluitend bepaald door het recht van de aangezochte rechter of de *lex fori*, zijnde in dit geval het Belgische recht. Hiertoe behoren de door België goedgekeurde verdragen en het intern Belgisch recht (LAENENS, J., 'Internationaal privaatrechterlijk procesrecht en de bevoegdheidsovereenkomsten' *T.P.R* 1982,215-217).

Bovendien behoort de territorialiteit van de rechtsmacht tot de internationale openbare orde, zodat een rechtstreekse verwijzing van een geschil naar een vreemde rechter of een verzoek hiertoe in strijd zou zijn met dit beginsel.

In huidig geschil moet de kort geding rechter derhalve enkel haar internationale rechtsmacht onderzoeken, zonder dat ingegaan kan worden op het verzoek van verweerster om de zaak te verzenden naar een vreemde rechter, wanneer dient besloten te worden tot de afwezigheid van enige internationale rechtsmacht.

2. Op de eerste plaats kan in huidig geschil de kort geding rechter haar internationale rechtsmacht ontleen aan art. 3 1 van de Verordening (EG) nr. 4412001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (hierna vernield als : EEX-\;o), dat een bijna identieke herneming van art. 74 EEX-Verdrag is.

Art. 31 EEX-Vo bepaalt dat in de wetgeving van een lidstaat vastgestelde voorlopige of bewarende maatregelen bij de gerechten van die staat kunnen worden aangevraagd, zelfs indien een gerecht van een andere lidstaat krachtens deze verordening bevoegd is om van het bodemgeschil kennis te nemen.

Art. 3 1 EEX-Vo wijst dus terug naar de Belgische interne rechtsregels voor wat betreft de materiële en intern territoriale bevoegdheid van de rechter, de mogelijkheid en de aard van de op te leggen maatregelen. dit alles binnen de grenzen bepaald door het toepassingsgebied van de voormelde Verordening zelf en de door de rechtspraak van het Hof van Justitie die met betrekking tot de uitlegging van het EEX-Verdrag en de EEX-Verordening uniforme uitleggingsregels kan formuleren, verduidelijkte beperkingen die aan het begrip 'voorlopige of bewarende maatregelen' moeten gegeven worden.

Art. 554.2° Ger.W. voorziet de mogelijkheid voor de Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel om in gevallen die hij spoedeisend acht, bij voorraad uitspraak te doen in aangelegenheden die tot de bevoegdheid van de rechtbank van koophandel behoort. Deze procedure beantwoordt aan art. 31 EEX-Vo en de door het Hof van Justitie vooropgestelde vereiste om slechts maatregelen te bevelen met een louter voorlopig karakter, evenals aan de vereiste om op geen enkele wijze definitief de rechten van partijen te regelen (Reichter II arrest, H.v.J., 26 maart 1991, nr. C-261/90, Jur. H.T.J., 1992, 1-2149)

Het voorwerp van de door eiseres gevorderde voorlopige maatregel, zijnde het opleggen van een verbod aan verweerster om nog langer bepaalde met de eerlijke handelspraktijken strijdige handelingen te stellen, waarvan eiseres bovendien voorhoudt dat deze haar schade berokkenen. valt binnen het toepassingsgebied van de EEX-Vo (art. I).

Daar waar in principe enkel de rechter van de plaats waar de voorlopige maatregelen moeten getroffen worden (= forum acti) internationaal territoriaal bevoegd is, kunnen op grond van art. 3 1 EEX-Vo grensoverschrijdende maatregelen toegestaan worden op voorwaarde dat er een reële band bestaat tussen het voorwerp van de gevraagde maatregel en de territoriale bevoegdheid van huidige kort geding rechter.

In casu hebben de beweerde oneerlijke handelspraktijken of gedragingen van verweerster onmiskenbaar een grensoverschrijdend karakter. Zij manifesteren zich niet enkel in België, doch zijn door de verspreiding via het internet internationaal aanwezig. Daar de uitwerking

van de eventueel te bevelen maatregel minstens gedeeltelijk in België zal plaatsvinden en de door eiseres beweerde schade zich in haar maatschappelijke zetel gelegen in het gerechtelijke arrondissement LEUVEN voordoet, is de band met de territoriale bevoegdheid van de Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel te Leuven voldoende bewezen.

Huidige kort geding rechter bezit derhalve op grond van art. 31 EEX-Vo en art. 584 Ger.W. internationale rechtsmacht om kennis te nemen van huidig geschil.

3. De overige door partijen aangehaalde wetsbepalingen die huidige kort geding rechter internationale rechtsmacht moet verlenen zijn niet relevant.

Art. 10 van de Wet van 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht is overeenkomstig art.2 van deze wet slechts van toepassing voorzover de bevoegdheid van de Belgische rechters niet geregeld wordt door internationale verdragen. Het recht van de Europese Unie of van bepalingen in bijzondere wetten. De toepassing van de bevoegdheidsregel van art. 3 1 EEX-Vo primeert derhalve boven de bepalingen voorzien in het IPR-Wetboek.

Zoals reeds hoger gesteld wordt de interne territoriale bevoegdheid van de kort geding rechter niet bepaald door art. 624 Ger.W.. doch wel door de plaats waar de dringende maatregelen moeten getroffen worden (LAEKENS, J. . 'Overzicht van rechtspraak 1970-1978, de bevoegdheid' 1979: 345; Cass., 22 december 1989, met concl. Proc. Gen. KRINGS E., AC1989-90, 564).

Evenmin is huidige kort geding rechter gebonden door een bevoegdheidsgeding dat is opgenomen in de algemene voorwaarden van de door eiseres en Google Ireland Limited afgesloten AdWords-overeenkomst. De werkingssfeer van art. 31 EEX-Vo in het kader van voorlopige maatregelen wordt niet beïnvloed door de uitsluitende aard van een forumkeuze in een overeenkomst met betrekking tot een bodemgeschil (Van Uden-arrest H.v.J., 17 november 1998, nr. C-391/95, Jur. H.v.J., 1998, 1-7091).

Ook art. 3 van de wet van 26 juni 2003 betreffende het wederrechterlijk registreren van domeinnamen kan op zich geen internationale rechtsmacht verlenen aan een Belgische rechtbank. Bovendien is deze wet in huidig geschil niet van toepassing.

B. Belang in hoofde van eiseres

Verweerster stelt dat de eis ontoelaatbaar dient verklaard te worden, daar eiseres niet aantoonbaar te beschikken over het vereiste belang. De aanwezigheid van de in hoofde van eiseres vereiste hoedanigheid wordt door verweerster niet betwist.

Het belang van art. 17 er1 18 Ger.W. dient omschreven te worden als het materieel of moreel voordeel dat eiseres met liet instellen van een vordering nastreeft.

Eiseres beschikt volgens de bewoordingen van de dagvaarding welk degelijk over een dadelijk en reeds verkregen belang in de zin van art. 17 en 18 Ger.W.

Met betrekking tot het voorhanden zijn van het belang is geenszins vereist dat de schade die eiseres aanvoert geleden te hebben ook daadwerkelijk bestaat. Het volstaat dat eiseres voorhoudt titularis te zijn van een subjectief recht, opdat zij hoedanigheid en belang heeft bij liet instellen van de vordering, ook al wordt dat recht zelf betwist Vass. 26 februari 2004, RABG, 2004, 612).

Het onderzoek naar het bestaan of de draagwijdte van een eventueel recht op het teken 'serverscheck', maakt een onderzoek naar de gegrondheid van de eis uit.

De eis is derhalve toelaatbaar.

C. Hoogdringendheidsvereiste gesteld door art. 584.2° Ger. W.

1. Hoewel de hoogdringendheid geen vereiste is die gesteld wordt door art. 31 EEX-Vo is in het kader van de beoordeling van de internationale rechtsmacht van de kort geding rechter, dient deze vereiste wel onderzocht te worden teneinde een voorlopige maatregel te kunnen bekomen in het kader van een kort geding procedure overeenkomstig art. 584,7° Ger.W.

De spoedeisendheid dient aanwezig te zijn bij het instellen van de eis, alsook op het moment van de uitspraak.

Een zaak vertoont het vereiste urgente karakter, wanneer een onmiddellijke beslissing wenselijk is om schade van een bepaalde omvang dan wel ernstige ongemakken te voorkomen (Cass., 11 mei 1990, R.W., 1990-91, 987. noot LAENENS J.)

2. Bij de beoordeling van de al dan niet aanwezige hoogdringendheid dient een onderscheid gemaakt te worden tussen de door eiseres gevraagde maatregelen. Enerzijds vordert zij een verbod te horen opleggen aan verweerster om nog verder een gesponsorde link toe te laten? waarbij concurrenten van eisers gebruik maken van de maatschappelijke benaming 'serverscheck' als trefwoord om hun producten en diensten te kunnen aanbieden; dit wordt door eiseres als de AdWords-problematiek omschreven. Anderzijds vordert zij een verbod te horen opleggen aan verweerster om haar medewerking te verlenen en aanbevelingen te doen inzake de distributie van illegale en/of gekraakte kopijen van de softwareproducten van eiseres onder meer via haar zoekmachine, met inbegrip van de Google Toolbar waaronder "serverscheck crack", "serverscheck serial", "serverscheck keygen"; dit wordt door eiseres omschreven als de Google Suggest-problematiek.

Met betrekking tot de AdWords-problematiek betwist eiseres niet dat verweerster onder voorbehoud van al haar rechten naar aanleiding van de dagvaarding gezorgd heeft dat de Google Internet Zoekmachine geen Gesponsorde Koppeling meer weergeeft, wanneer een internetsurfer de zoekterm 'serverscheck' ingeeft. Bovendien heeft verweerster er tevens voor gezorgd dat adverteerders het woord 'serverscheck' niet meer kunnen opgeven in het kader van de Adwords-overeenkomst als trefwoord of als advertentietekst om Gesponsorde Koppelingen te laten verschijnen.

Los van het feit of de naleving van de door eiseres gevorderde maatregel in de AdWords-problematiek van verweerster gevorderd kan worden of zij hiervoor aansprakelijk gesteld kan worden en of deze maatregel een louter voorlopig karakter heeft in de zin van art. 553,2°

Ger.W. dient op de eerste plaats vastgesteld te worden dat het met de door eiseres gevorderde maatregel beoogde doel reeds bereikt werd door de tussenkomst van verweerster.

Er is derhalve geen hoogdringendheid met betrekking tot deze door eiseres gevraagde maatregel op het ogenblik van de uitspraak aanwezig zodat dit onderdeel van haar eis als ongegrond dient afgewezen te worden.

De vraag van eiseres om in deze problematiek toch aan verweerster een verbod te horen opleggen 'voor de toekomst' is volledig tegenstrijdig met de door afl. 584,2° Ger.W. vereiste urgentie. Deze vraag kan enkel aan de bodemrechter voorgelegd worden, doch niet in kader van een kort geding procedure.

4. Wat betreft de Google Suggest-problematiek stelt verweerster dat eiseres de spoedeisendheid zelf gecreëerd zou hebben door haar eigen houding.

Het standpunt van verweerster dat eiseres te lang wachtte om over te gaan tot dagvaarding kan niet gevolgd worden en wordt niet door de bijgebrachte stukken onderschreven. Het e-mail verkeer tussen partijen op 19 en 20 april 2005 had immers enkel betrekking op het feit dat concurrenten van eiseres haar beweerdelijk geregistreerde merk zouden gebruiken. Dit verwijst naar de Gesponsorde Koppelingen en AdWordsproblematiek. Op dat ogenblik had eiseres nog geen melding gemaakt van het feit dat verweerster illegale of gekraakte kopijen van haar softwareproducten via Google Suggest aan de internetgebruiker zou aanbevelen. Deze problematiek komt slechts in het aangetekend schrijven dd. 6.02.2006 van de raadsman van eiseres aan bod. Na deze aangetekende ingebrekestelling volgde reeds op 14.02.2006 de betekening van de dagvaarding in kort geding.

Evenmin toont verweerster aan (dat zij aan eiseres, na het melden van problemen op 6.02.2006, een aanbod voor het oplossen van het probleem inzake illegale kopijen in de Google Suggest dienst door middel van een 'notice and take down procedure' heeft gedaan of dat eiseres om een niet te rechtvaardigen reden niet op dit aanbod zou zijn ingegaan. Het aanbod van eiseres in de Google Suggest problematiek werd slechts gedaan na dagvaarding (dit in tegenstelling tot het meedelen van de 'notice and take down procedure' met betrekking tot de AdWords-problematiek). Het volgen van een 'notice and take down procedure' is bovendien in hoofde van eiseres op geen enkel ogenblik verplichtend en sluit een onmiddellijke toegang tot de rechtbanken niet uit.

5. Wel blijkt uit de in haar conclusie aangehaalde rechtsgronden dat eiseres zich voor het bekomen van de door haar gewaagde maatregel voornamelijk baseert op de beweerde scheiding van art. 23,8° en 93 WHPC en dienvolgens het gedrag van verweerster beschouwd als strijdig niet eerlijke handelspraktijken. Bovendien blijkt uit de formulering van de door eiseres gevraagde maatregel dat zij in het kader van huidige kort geding procedure een definitieve beslissing ten gronde nastreeft.

De voor een kort geding noodzakelijke urgentie wordt ook bepaald door het feit dat het geschil uit zijn aard niet volgens de gewone procedure kan worden beslecht. Steeds dient nagegaan te worden of in het specifieke geval niet een even doeltreffende maatregel kan bekomen worden via de geëigende procedure.

Zo kent een eis geen voldoende urgent karakter wanneer dezelfde vordering in het kader van een procedure zoals in kort geding binnen een vergelijkbare tijdsperiode tot een evenwaardig resultaat kan leiden.

Uit de formulering van de eis blijkt dat eiseres duidelijk een beslechting van de zaak ten gronde voor ogen had. Het verbod werd immers op geen enkele wijze voorlopig geformuleerd, noch gekoppeld aan het instellen van een procedure ten gronde. Door het instellen van een procedure voor de Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel zetelend zoals in kort geding had eiseres een uitspraak ten gronde kunnen bekomen, met inbegrip van het tijdsvoordeel en de andere bijzonderheden van een kort geding procedure.

Zonder enige uitspraak te doen over het feit of de naleving van de door eiseres gevorderde maatregel in de Google Suggest-problematiek van verweerster kan gevorderd worden en of zij hiervoor aansprakelijk gesteld kan worden, dient allereerst vastgesteld te worden dat de vereiste urgentie niet aanwezig is daar een vordering volgens de gewone procedure zoals in een kort geding een even snelle oplossing had kunnen bieden.

Ook dit onderdeel van de eis is derhalve ongegrond bij gebrek aan de vereiste urgentie.

OM DEZE REDENEN,

Wij, C. BROEKMANS, rechter, dienstdoend voorzitter, zetelend in kort geding, bijgestaan door E. GUSTIN, eerstaanwezend adjunct-griffier.

Uitspraak doende in kort geding,

Verleent akte aan eiseres van de bij conclusie uitgebreide eis;

Verklaart zich bevoegd om kennis te nemen van huidig geschil;

Verklaart de eis toelaatbaar, doch ongegrond bij gebreke aan hoogdringendheid.

Veroordeelt eiseres tot betaling van de gerechtskosten, in hoofde van haarzelf begroot op 279,96 EUR dagvaardings- en rolzettingkosten, meer 237,98 EUR rechtsplegingsvergoeding, in hoofde van verweerster begroot op 237,98 EUR rechtsplegingvergoeding.

Aldus gewezen en uitgesproken in de openbare terechtzitting van 11 mei 2006 door de dienstdoende Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel te Leuven, zetelend in kort geding.

Stefaan Voet - Uniforme Europese small claims procedure op komst

Een eerste analyse van Verordening (EG) nr. 861/2007 van 11 juli 2007 tot vaststelling van een Europese procedure voor geringe vorderingen (EPGV-Vo)

I. Inleiding

Niet alleen het materieel recht is in de greep van de Europese uniformisering, ook het burgerlijk procesrecht ontsnapt niet¹⁰. De kentering kwam er met de invoering in het EG-verdrag van art. 65 inzake maatregelen op het gebied van samenwerking in burgerlijke zaken met grensoverschrijdende gevolgen. Voortaan zou de Europese wetgever grondig werk maken van de harmonisatie van het internationaal privaatrecht en procesrecht.

Vastgesteld moet worden dat sinds de eeuwwende de Europese wetgever inderdaad niet stil gezeten heeft. Onder meer volgende verordeningen werden in het leven geroepen:

- Verordening (EG) nr. 1346/2000 van de Raad van 29 mei 2000 betreffende insolventieprocedures (Insolventie-Vo)¹¹;
- Verordening (EG) nr. 1348/2000 van de Raad van 29 mei 2000 inzake de betekening en de kennisgeving in de lidstaten van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken in burgerlijke of in handelszaken (Betekenings-Vo)¹²;
- Verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (EEX-Vo of Brussel I-Vo)¹³;
- Verordening (EG) nr. 1206/2001 van de Raad van 25 mei 2001 betreffende de samenwerking tussen de gerechten van de lidstaten op het gebied van bewijsverkrijging in burgerlijke en handelszaken (Bewijs-Vo)¹⁴;
- Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1347/2000 (Brussel IIbis-Vo)¹⁵;

¹⁰ Zie o.a. L. DEMEYERE, "Procederen in de EU: een sterk gewijzigd landschap", *C.J.* 2006, 73-82; M. FREUDENTHAL, "De Europese Executoriale Titel en de Europese betalingsbevelprocedure: afstemming van Europese rechtsmaatregelen", *NIPR* 2004, 393-401 en B. VAN HET KAAR, "Nieuw Brussels procesrecht: de Europese Executoriale Titel en het Europese betalingbevel", *NTER* 2005, 32-38. Zie ook het themanummer X., "Internationaal en Europees gerechtelijk recht", *P.&B.* 2004, 173-237.

¹¹ *Pb. L.* 30 juni 2000, afl. 160, 1. Deze verordening werd gewijzigd bij Verordening (EG) nr. 681/2007 (*Pb. L.* 20 juni 2007, afl. 159, 1).

¹² *Pb. L.* 30 juni 2000, afl. 160, 37. Zie hierover recent B. SUJECKI, "Nieuwe ontwikkelingen op het gebied van de betekening van gerechtelijke stukken in de Europese Unie", *NIPR* 2007, 229-240.

¹³ *Pb. L.* 16 januari 2001, afl. 12, 1. Deze verordening werd gewijzigd bij Verordening (EG) nr. 1791/2006 (*Pb. L.* 20 december 2006, afl. 363, 1).

¹⁴ *Pb. L.* 27 juni 2001, afl. 174, 1.

¹⁵ *Pb. L.* 23 december 2003, afl. 338, 1.

- Verordening (EG) nr. 805/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 tot invoering van een Europese executoriale titel voor niet-betwiste schuldvorderingen (EET-Vo)¹⁶.

Een en ander vloeide rechtstreeks voort uit de op de Europese Raad van Tampere (15-16 oktober 1999) geformuleerde conclusies¹⁷. Deze conclusies benadrukken het belang van een betere toegang tot de rechter, onder meer door het invoeren van gemeenschappelijke minimumnormen voor grensoverschrijdende zaken, alsmede een versterkte wederzijdse erkenning van rechterlijke beslissingen door onderlinge aanpassing van wetgevingen en de invoering van nieuwe procesrechtelijke regels.

Onderdeel “c” van het voormelde art. 65 EG-verdrag behandelt de afschaffing van hinderpalen voor de goede werking van burgerrechtelijke procedures, zo nodig door bevordering van de verenigbaarheid van de in de lidstaten geldende bepalingen van burgerlijke rechtsvordering. Deze bepaling viseert de ontwikkeling van uniforme Europese procedures.

In uitvoering hiervan, verscheen op 20 december 2002 het Groenboek betreffende een Europese betalingsbevelprocedure en maatregelen ter vereenvoudiging en bespoediging van de procesvoering over geringe vorderingen¹⁸. In dat Groenboek wees de Commissie op de buitenproportioneel hoge kosten en de lange duur van procedures met betrekking tot onbetwiste en geringe vorderingen.

Dit Groenboek resulteerde uiteindelijk in een eerste Europese uniforme procedure, met name Verordening (EG) nr. 1896/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 tot invoering van een Europese betalingsbevelprocedure (EBB-Vo)¹⁹.

Op 11 juli 2007 voegden het Europees Parlement en de Raad een tweede verordening aan het lijstje toe²⁰: Verordening (EG) nr. 861/2007 van het Europees Parlement en de Raad van 11 juli 2007 tot vaststelling van een Europese procedure voor geringe vorderingen²¹ (hierna verkort genoemd EPGV-Vo). Met uitzondering van Denemarken²², is deze Europese *small claims* procedure van toepassing op alle lidstaten.

De Europese procedure voor geringe vorderingen is een eenvoudige procedure die ter beschikking staat in grensoverschrijdende geschillen inzake vorderingen tot 2.000 euro, als alternatief

¹⁶ *Pb. L.* 30 april 2004, afl. 143, 15. Deze verordening werd gewijzigd bij Verordening (EG) nr. 1869/2005 van de Commissie (*Pb. L.* 17 november 2005, afl. 300, 6). Zie hierover M. ZILINSKY, *De Europese executoriale titel. Tijdsige tenuitvoerlegging van vermogensrechtelijke beslissingen in de Europese Unie gezien vanuit verschillende internationale instrumenten*, Deventer, Kluwer, 2005, 296 p.

¹⁷ *Bull.* EU 10-1999, punt 28-39.

¹⁸ COM/2002/746 def.

¹⁹ *Pb. L.* 30 december 2006, afl. 399, 1. Zie hierover recent M. FREUDENTHAL, “Op weg naar een Europees procesrecht. De Europese betalingsbevelprocedure; een stap vooruit?”, *NJB* 2007, 157-160; X.E. KRAMER en B. SUJECKI, “De Europese betalingsbevelprocedure. Een kritische beschouwing”, *NIPR* 2006, 365-374 en X.E. KRAMER, “Een mijlpaal voor Europa: de eerste eenvormige Europese civiele procedure is een feit. Een analyse van de Europese betalingsbevelprocedure (EBB-Vo)”, *NTER* 2007, 108-115.

²⁰ De andere hierboven geciteerde verordeningen hebben vooral een coördinerende functie. Volledigheidshalve moet worden opgemerkt dat de EPGV-Vo ook ingekapseld is in het Europese consumentenbeleid. De Commissie refereerde uitdrukkelijk aan een tweede doelstelling, met name de verbetering van de beslechting van individuele grensoverschrijdende consumentengeschillen met een geringe waarde. Zie hierover X.E. KRAMER, “De volgende stap in de totstandkoming van een eenvormig Europees procesrecht: het voorstel voor een Europese procedure voor geringe vorderingen (EPGV-Vo)”, *NTER* 2006, 233 en X.E. KRAMER, “Vereenvoudiging van de geschillenbeslechting in consumentenzaken: de Europese *small claims* procedure en nationale initiatieven”, *TvC* 2007, 111-112 en vooral 117-118 (onderdeel 2.4.).

²¹ *Pb. L.* 31 juli 2007, afl. 199, 1. De EPGV-Vo gaat terug op een voorstel van 15 maart 2005 (COM/2005/87 def.). Voor een bespreking van dit eerste voorstel (door één van de opstellers van de EPGV-Vo) zie G. HAIBACH, “The Commission Proposal for a Regulation Establishing a European Small Claims Procedure: An Analysis”, *ERPL* 2005, 593-601.

²² Zie preambule nr. 38 en art. 2, lid 3 EPGV-Vo.

voor de bestaande, nationale procedures²³. De procedure kan gebruikt worden vanaf 1 januari 2009 (art. 29 EPGV-Vo)²⁴. Art. 28 EPGV-Vo voorziet in een evaluatiemoment op 1 januari 2014.

De EPGV-Vo bestaat uit drie hoofdstukken: doel en werkingssfeer (art. 1-3), de eigenlijke procedurebepalingen (art. 4-19) en de erkenning en tenuitvoerlegging (art. 20-23)²⁵.

II. Doel en werkingssfeer (art. 1-3 EPGV-Vo)

§1. Doel en opzet

De EPGV-Vo vertrekt van het bestaan in vele lidstaten van een vereenvoudigde burgerlijke procedure voor geringe vorderingen, de zogenaamde *small claims*. In tegenstelling tot de ons omringende landen²⁶, bestaat zo een procedure in België niet. De art. 1338-1344 Ger. W. met betrekking tot de summere rechtspleging om betaling te bevelen, sluiten hier niet bij aan. Het betreft weliswaar een bijzonder (vereenvoudigd) traject voor vorderingen waarvan het bedrag 1.860 euro niet te boven gaat, maar de procedure is vooral gestoeld op het bestaan van een geschrift uitgaande van de schuldenaar, waaruit blijkt dat de vordering gegrond is (art. 1338 Ger. W.)²⁷.

De Europese wetgever wil die divergerende procedures in grensoverschrijdende gevallen – die volgens haar de mededinging op de interne markt vervalsen²⁸ – uniformiseren, vereenvoudigen en bespoedigen middels één laagdrempelige (versta, kostenverlagende²⁹) optionele procedure (art. 1 EPGV-Vo). De EPGV-Vo overstijgt daarenboven het uniforme procedurele contentieux: zij voorziet, in afwijking van de gemeenrechtelijke EEX-Vo, in een op maat gesneden erkennings- en tenuitvoerleggingsprocedure³⁰.

Dit opzet wordt gerealiseerd door de Europese procedure in te bedden in de bestaande nationale procedures, die onverkort blijven bestaan. Art. 1 EPGV-Vo poneert dat de Europese procedure voor geringe vorderingen voor de partijen beschikbaar is als alternatief voor de bestaande procedures krachtens het recht van de lidstaten. De Europese *small claims* procedure is dus een

²³ X.E. KRAMER, “Europees procesrecht verder in aanbouw. De Europese small claims procedure en hoe gecompliceerd eenvoudig kan zijn.”, *NJB* 2007, 2080.

²⁴ Art. 25 EPGV-Vo voorziet dat de lidstaten tegen 1 januari 2008 een aantal gegevens inzake rechterlijke bevoegdheid, communicatiemiddelen en beroep dienden mee te delen aan de Commissie.

²⁵ Een laatste hoofdstuk (art. 24-29 EPGV-Vo) is gewijd aan een aantal (klassieke) slotbepalingen.

²⁶ Voor een beknopt overzicht zie E.H. HONDIUS, “Naar een Nederlandse small claims procedure?”, *NJB* 2006, 199 (onderdeel 4) en X.E. KRAMER, “De volgende stap in de totstandkoming van een eenvormig Europees procesrecht: het voorstel voor een Europese procedure voor geringe vorderingen (EPGV-Vo)”, *l.c.*, 232-233. Zie ook de informatie op <http://ec.europa.eu/civiljustice/> (consultatie 10 januari 2008) en het overzicht (p. 56-65) in het Groenboek van 20 december 2002 betreffende een Europese procedure inzake betalingsbevelen en maatregelen ter vereenvoudiging en bespoediging van de procesvoering over geringe vorderingen (COM/2002/746 def.).

²⁷ Zie over deze procedure o.m.: J. BETTE, “Un mode de récupération de créance simple, rapide et peu onéreux: la procédure sommaire d'injonction de payer”, *C.J.* 1996, 8-10; G. BLOCK en A. STRANART, “Procedure for obtaining summary judgment”, *Ann. dr. Liège* 1990, 94-111; C. CAPITAINE, “Bestaat er een 'nieuwe toekomst' voor de summere rechtsplegingen tot betaling?”, *T. Vred.* 2004, 142-147; G. DE LEVAL, “La procédure sommaire d'injonction de payer dans le Code judiciaire belge: propositions de réforme”, *T. Vred.* 1998, 472-476; H. LUYTEN, “Verkorte rechtspleging tot invordering van een geldsom”, in X., *Liber Amicorum Marcel Briers*, Gent, Mys & Breesch, 1993, 313-318; A. VAREMAN, “Art. 1338 Ger.W. - Art. 1344 Ger.W.”, *Comm. Ger. R.*, Antwerpen, Kluwer, losbl. en X., “La procédure sommaire d'injonction de payer dans le Code judiciaire belge: proposition de réforme du Centre interuniversitaire de droit judiciaire”, *Act. dr.* 2003, 497-504.

²⁸ Vgl. preambule nr. 7.

²⁹ Kosten doen zich b.v. voor inzake vertaling van processtukken, reiskosten en advocatenkosten (meestal twee: één in eigen land en één in het land waar de procedure moet worden gevoerd).

³⁰ Zie infra onderdeel IV.

optionele (alternatieve) procedure³¹, wat betekent dat de eiser kan kiezen tussen deze procedure en zijn eigen nationale procedure.

§2. Werkingsfeer

Het actieterrein van de EPGV-Vo bestrijkt grensoverschrijdende geringe vorderingen. Onder een geringe vordering (*small claim*) moet worden verstaan een vordering waarvan de waarde, op het ogenblik dat de procedure wordt ingeleid³², niet meer bedraagt dan 2.000 euro. Om de waarde van de vordering makkelijker te kunnen berekenen, worden intresten, kosten en uitgaven niet meegerekend³³. Tijdens de voorbereiding is uitvoerig gedebatteerd over dit plafond³⁴.

Hoewel de Commissie de EPGV-Vo ook toepasselijk wilde maken op nationale procedures, is zij, op instigatie van het Europees Parlement, enkel van toepassing op grensoverschrijdende zaken³⁵. Dit zijn zaken waarin ten minste één van de partijen haar woonplaats³⁶ of haar gewone verblijfplaats heeft in een andere lidstaat dan de lidstaat van het aangezochte gerecht³⁷.

De EPGV-Vo is van toepassing in burgerlijke zaken en handelszaken, ongeacht de aard van het gerecht. Een aantal zaken is evenwel uitdrukkelijk uitgesloten van het toepassingsgebied³⁸: fiscale zaken; douanezaken; bestuursrechtelijke zaken; de aansprakelijkheid van de staat wegens handelingen of omissies bij de uitoefening van het staatsgezag; de staat en de bekwaamheid van natuurlijke personen; het huwelijksgoederenrecht, onderhoudsverplichtingen en testamenten en erfenissen; faillissement, surséance van betaling, procedures ter ontbinding van insolvente vennootschappen of andere rechtspersonen, gerechtelijke en faillissementsakkoorden en andere soortgelijke procedures; sociale zekerheid; arbitrage; arbeidsrecht; huur en verhuur, pacht en verpachting van onroerende goederen, met uitzondering van vorderingen van geldelijke aard en tenslotte inbreuken op de persoonlijke levenssfeer en op de persoonlijkheidsrechten, waaronder laster begrepen wordt.

³¹ Dit is ingegeven door het beginsel van proportionaliteit en subsidiariteit (zie Commissievoorstel, COM/2005/87 def., 7).

³² Het tijdstip dat het vorderingsformulier door het bevoegde gerecht wordt ontvangen (zie art. 4, lid 1 EPGV-Vo), is bepalend.

³³ Zie preambule nr. 10.

³⁴ X.E. KRAMER, "De volgende stap in de totstandkoming van een eenvormig Europees procesrecht: het voorstel voor een Europese procedure voor geringe vorderingen (EPGV-Vo)", *l.c.*, 234 en X.E. KRAMER, "Vereenvoudiging van de geschillenbeslechting in consumentenzaken: de Europese small claims procedure en nationale initiatieven", *l.c.*, 113. Sommige lidstaten (o.a. Nederland) hadden de grens op 5.000 euro willen leggen. Bij de evaluatie van de EPGV-Vo per 1 januari 2014 (art. 28 EPGV-Vo) zal dit bedrag mogelijks worden verhoogd.

³⁵ Zie hierover uitvoerig X.E. KRAMER, "Vereenvoudiging van de geschillenbeslechting in consumentenzaken: de Europese small claims procedure en nationale initiatieven", *l.c.*, 113-114. Zie ook de interessante beschouwingen van E.H. HONDIUS, *l.c.*, 200.

³⁶ Het begrip woonplaats wordt bepaald overeenkomstig de art. 59-60 EEX-Vo.

³⁷ Andermaal is het tijdstip dat het vorderingsformulier door het bevoegde gerecht wordt ontvangen (zie art. 4, lid 1 EPGV-Vo), bepalend (art. 3, lid 3 EPGV-Vo).

³⁸ Een aantal van de uitzonderingen spoort met deze zoals voorzien in de EEX-Vo. De andere uitzonderingen zijn ingevoegd omdat hiervoor in bepaalde lidstaten afzonderlijke procedures of gerechten bestaan.

III. Procedure

§1. Toepasselijk procesrecht en laagdrempelig karakter (art. 10 en 19 EPGV-Vo)

De EPGV-Vo regelt niet de volledige procedure. Art. 19 EPGV-Vo schrijft voor dat onverminderd de bepalingen van de EPGV-Vo, de Europese procedure voor geringe vorderingen beheerst wordt door het procesrecht van de lidstaat waar de procedure wordt gevoerd³⁹.

De enige (klassieke) toetssteen die inzake de nationale procedures wordt geëxpliciteerd, is dat de gerechten van de lidstaten het recht op een eerlijk proces en het beginsel van hoor en wederhoor moeten eerbiedigen, met name bij beslissingen over de noodzaak van een mondelinge behandeling, over de bewijsmiddelen en de omvang van de bewijslast⁴⁰.

Anderzijds moet worden opgemerkt dat de volledige procedure zeer laagdrempelig (versta, kostenverlagend) is opgevat. Een van de fundamenteen daarvan is terug te vinden in art. 10 EPGV-Vo op grond waarvan partijen niet verplicht zijn zich door een advocaat of een andere rechtsbeoefenaar te laten vertegenwoordigen⁴¹.

De idee is dat de procedure door de burger zelf moet kunnen worden gevoerd, zonder bijstand van een advocaat⁴². Dit is logisch. Gelet op het voorwerp van de procedure, met name vorderingen van maximum 2.000 euro, wil men het maken van (disproportionele) juridische kosten in hoofde van beide procespartijen (dus niet alleen de eiser) vermijden.

Praktisch kent dit zijn weerklank in het gebruik van eenvormige formulieren, die het volledige procesverloop beheersen⁴³. Deze formulieren, die elektronisch beschikbaar zijn in alle officiële talen van de EU⁴⁴, zijn met veel zorg ontwikkeld (via gesloten velden en uitvoerige toelichting) omdat zij door partijen zonder een advocaat moeten kunnen worden ingevuld⁴⁵.

§2. Rechtsingang (art. 4 EPGV-Vo)

Het inleiden van de procedure gebeurt door het invullen door de eiser van een vorderingsformulier (formulier A)⁴⁶, dat ingediend moet worden bij het bevoegde gerecht. Bij gebrek aan bijzondere regels zijn de bevoegdheidsregels van de EEX-Vo van toepassing⁴⁷.

³⁹ Een voorbeeld daarvan is terug te vinden in preambule nr. 13. De begrippen “kennelijk ongegrond” en “niet-ontvankelijk” in verband met het afwijzen van een vordering of een verzoek moeten worden omschreven overeenkomstig het nationaal recht. Andere voorbeelden zijn art. 17 en art. 21, lid 1 EPGV-Vo.

⁴⁰ Preambule nr. 9. Zie ook art. 11 en 12 EPGV-Vo.

⁴¹ Zie ook preambule nr. 15.

⁴² Zie ook de voorlichtingsbepaling van art. 24: “*De lidstaten werken samen om het publiek en de rechtsbeoefenaars over de Europese procedure voor geringe vorderingen, onder meer over de kosten, voor te lichten, meer bepaald via het Europees justitieel netwerk in burgerlijke en handelszaken, dat is opgericht overeenkomstig Beschikking 2001/470/E.*”

⁴³ Het valt op dat het gebruik van formulieren, alsook het volledige procedureverloop, vooral geïnspireerd is op Part. 27 Civil Procedure Rules (CPR) (*The Small Claims Track*) in het Verenigd Koninkrijk (te raadplegen op http://www.justice.gov.uk/civil/procrules_fin/contents/parts/part27.htm (consultatie 10 januari 2008)). Het Britse voorzitterschap van de EU ten tijde van de EPGV-Vo zit daar misschien voor iets tussen.

⁴⁴ Zie http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/htm/index_nl.htm (in januari 2008 was de site nog niet actief).

⁴⁵ X.E. KRAMER, “Europees procesrecht verder in aanbouw. De Europese small claims procedure en hoe gecompliceerd eenvoudig kan zijn.”, *l.c.*, 2082 en X.E. KRAMER, “Vereenvoudiging van de geschillenbeslechting in consumentenzaken: de Europese small claims procedure en nationale initiatieven”, *l.c.*, 114.

⁴⁶ Bijlage I EPGV-Vo.

⁴⁷ X.E. KRAMER, “Europees procesrecht verder in aanbouw. De Europese small claims procedure en hoe gecompliceerd eenvoudig kan zijn.”, *l.c.*, 2082 en X.E. KRAMER, “Vereenvoudiging van de geschillenbeslechting in consumentenzaken: de Europese small claims procedure en nationale initiatieven”, *l.c.*, 115, die (met

Het vorderingsformulier kan per post of via een ander communicatiemiddel, zoals fax of elektronische post, dat aanvaard wordt door de lidstaat waar de procedure wordt ingeleid⁴⁸, worden ingediend. Het vorderingsformulier bevat een beschrijving⁴⁹ van de bewijzen ter staving van de vordering en gaat waar nodig vergezeld van relevante, ter staving dienende stukken.

De lidstaten moeten ervoor zorgen dat het vorderingsformulier beschikbaar is bij ieder gerecht waarbij de Europese procedure voor geringe vorderingen kan worden ingeleid.

Nadat het vorderingsformulier is ingediend, volgt een eerste beoordeling van de ontvankelijkheid of *prima facie*-beoordeling door het gerecht:

- ofwel stelt het gerecht vast dat de door de eiser verstrekte gegevens ontoereikend of onvoldoende duidelijk zijn of dat het vorderingsformulier niet naar behoren is ingevuld; in dat geval wordt aan de eiser een termijn gegund om het vorderingsformulier aan te vullen of te corrigeren of bepaalde aanvullende gegevens of stukken te verstrekken⁵⁰, dan wel zijn vordering in te trekken; als de eiser verzuimt het vorderingsformulier binnen de vastgestelde termijn aan te vullen of te corrigeren, wordt het verzoek afgewezen;
- ofwel stelt het gerecht vast dat de vordering buiten het boven vermelde toepassingsgebied valt; in dat geval wordt de eiser hiervan in kennis gesteld; tenzij deze zijn vordering intrekt wordt de EPGV-Vo er niet op toegepast en zal het procesrecht dat geldt in de lidstaat waar de procedure wordt gevoerd, worden toegepast;
- ofwel stelt het gerecht vast dat de vordering kennelijk ongegrond of het verzoek niet ontvankelijk is; in dat geval wordt het verzoek afgewezen.

§3. Behandeling (art. 5, 8 en 13 EPGV-Vo)

Niet alleen het inleiden van de procedure wordt gekenmerkt door het gebruik van een formulier, ook het verder verloop ervan kent een hoog “formulierengehalte”. Dit betekent dat de procedure een schriftelijk verloop kent, wat art. 5, lid 1 EPGV-Vo expliciteert.

Een mondelinge behandeling van de zaak is enkel mogelijk als het gerecht dat nodig acht of als een partij daarom verzoekt. Het gerecht kan zo een verzoek weigeren als het gezien de omstandigheden van de zaak van oordeel is dat een eerlijke rechtspleging in deze zaak klaarblijkelijk geen mondelinge behandeling vergt. De schriftelijke afwijzing van het verzoek kan niet worden betwist. Met betrekking tot die mondelinge behandeling vervolgt art. 8 EPGV-Vo dat het gerecht, bij beschikbaarheid van de technische middelen, een mondelinge behandeling kan houden met behulp van een videoconferentie of andere vormen van communicatietechnologie.

Nadat het gerecht het vorderingsformulier heeft ontvangen, wordt het eerste deel van een standaard antwoordformulier (formulier C)⁵¹ ingevuld. Samen met een afschrift van het vorderingsformulier (en de eventueel daarbij horende stukken) wordt alles (binnen veertien dagen na ontvangst van het vorderingsformulier) betekend of ter kennis gebracht⁵² aan de verweerder.

verwijzing naar art. 15-17 EEX-Vo en art. 6, lid 2 EBB-Vo) wijst op een knelpunt inzake consumentengeschillen.

⁴⁸ De lidstaten moeten de Commissie meedelen welke communicatiemiddelen zij aanvaarden (art. 4, lid 2 EPGV-Vo).

⁴⁹ Dit om kosten van vertaling principieel te vermijden (het Commissievoorstel luidde anders (COM/2005/87 def. (art. 3, lid 1)).

⁵⁰ Het gerecht maakt daartoe gebruik van formulier B ‘Verzoek van het gerecht om het vorderingsformulier aan te vullen en/of te corrigeren’ (bijlage II EPGV-Vo).

⁵¹ Bijlage III EPGV-Vo. Dit deel is summier en behelst enkel een weergave van de naam van de eiser en de verweerder, het gerecht, de vordering en het zaaknummer.

⁵² Wat de betekening of kennisgeving betreft, stipuleert art. 13 EPGV-Vo dat de betekening of kennisgeving geschiedt per aangetekende post met bericht van ontvangst met vermelding van de datum van ontvangst. Als dit niet mogelijk is, kan de betekening of kennisgeving gebeuren op één van de wijzen zoals voorzien in de art. 13

Deze laatste heeft dertig dagen de tijd om het tweede deel van het antwoordformulier (formulier C) in te vullen. Hij moet dit terugzenden naar het gerecht, waar nodig vergezeld van de ter staving diende stukken. De verweerder kan er ook voor opteren om dit antwoordformulier niet terug te zenden en het op een andere passende wijze te antwoorden.

Binnen veertien dagen stuurt het gerecht een afschrift van het antwoord (en de eventueel bijgevoegde stukken) van de verweerder naar de eiser⁵³.

Een bijzondere regeling is uitgewerkt voor het geval de verweerder een tegenvordering zou instellen⁵⁴.

Preambule nr. 16 refereert voor de begripsomschrijving van tegenvordering aan art. 6, lid 3 EEX-Vo als *“voortvloeiende uit de overeenkomst of uit het rechtsfeit waarop de oorspronkelijke vordering gegrond is”*⁵⁵.

De verweerder die een tegenvordering wenst in te stellen kan daarvoor geen gebruik maken van het antwoordformulier, maar moet dit doen middels een (nieuw) vorderingsformulier (formulier A). Hij beschrijft daarin zijn tegenvordering en maakt dit (met eventuele ter staving dienende stukken) over aan het gerecht⁵⁶. Binnen veertien dagen betekent het gericht dit aan of brengt het dit ter kennis van de eiser, die over een termijn van dertig dagen beschikt om op die tegenvordering te reageren⁵⁷.

Als de tegenvordering meer dan 2.000 euro bedraagt, worden de vordering en tegenvordering niet behandeld volgens de EPGV-Vo, maar overeenkomstig het procesrecht dat geldt in de lidstaat waar de procedure wordt gevoerd. Dit automatisme is te betreuren omdat het de verweerder de mogelijkheid biedt dilatoir te handelen. Hij kan b.v. een tegenvordering instellen van 2.500 euro wegens tergend en roekeloos geding, waardoor het volledige geschil automatisch buiten het toepassingsgebied van de EPGV-Vo valt.

§4. Beëindiging van de procedure (art. 7, 15 en 16 EPGV-Vo)

Binnen dertig dagen na ontvangst van het antwoord van de verweerder (op de hoofdvordering van de eiser) of de eiser (op de tegenvordering van de verweerder) oordeelt het gerecht⁵⁸:

en 14 EET-Vo. In het Commissievoorstel was ook mogelijk, betekening bij aangetekende brief, gewone brief, fax, email of (indien deze methoden niet mogelijk zijn) iedere andere wijze die persoonlijke betekening of kennisgeving garandeert. Dit werd geschrapt. Zie hierover X.E. KRAMER, “De volgende stap in de totstandkoming van een eenvormig Europees procesrecht: het voorstel voor een Europese procedure voor geringe vorderingen (EPGV-Vo)”, *l.c.*, 237.

⁵³ Zie art. 5, lid 4 EPGV-Vo. Hier is in geen betekening of kennisgeving voorzien.

⁵⁴ Art. 2 (inzake het toepassingsgebied), art. 4 (inzake de rechtsingang) en art. 5, lid 3 t.e.m. 5 EPGV-Vo zijn van toepassing op de tegenvordering. Zie hierover ook X.E. KRAMER, “De volgende stap in de totstandkoming van een eenvormig Europees procesrecht: het voorstel voor een Europese procedure voor geringe vorderingen (EPGV-Vo)”, *l.c.*, 236.

⁵⁵ Vgl. art. 14 Ger. W.: “Een tegenvordering is een tussenvordering die de verweerder instelt om tegen de eiser een veroordeling te doen uitspreken.” Preambule nr. 17 verduidelijkt dat in de gevallen waarin de verweerder in de loop van de procedure het recht op verrekening inroept, deze eis geen tegenvordering uitmaakt. In dat geval moet hij geen gebruik maken van een vorderingsformulier.

⁵⁶ Als de verweerder in zijn antwoord stelt dat de waarde van een niet-geldelijke vordering hoger is dan 2.000 euro, besluit het gerecht binnen dertig dagen nadat aan de eiser het antwoord is toegezonden of de vordering binnen de werkingssfeer van deze EPGV-Vo valt. Deze beslissing kan niet afzonderlijk worden betwist.

⁵⁷ Het overmaken door de verweerder van het vorderingsformulier met de tegenvordering kan gebeuren samen met het overmaken van het antwoordformulier (op de ‘hoofdvordering’, zoals beschreven in het vorderingsformulier van de eiser). Het gerecht kan dit antwoordformulier overmaken aan de eiser samen met het nieuwe vorderingsformulier (annex, antwoordformulier) inhoudende de tegenvordering.

⁵⁸ In de rand moet worden opgemerkt dat het Commissievoorstel een algemene tijdslimiet van zes maanden bevatte, binnen dewelke de volledige procedure moet worden afgehandeld. Deze termijn werd uiteindelijk niet weerhouden (zie hierover X.E. KRAMER, “De volgende stap in de totstandkoming van een eenvormig Europees procesrecht: het voorstel voor een Europese procedure voor geringe vorderingen (EPGV-Vo)”, *l.c.*, 236 en X.E.

- ofwel verzoekt het de partijen nadere gegevens over de vordering te verstrekken binnen een termijn van ten hoogste dertig dagen;
- ofwel geeft het aan welk bewijs het verlangt⁵⁹;
- ofwel roept het de partijen op voor een mondelinge behandeling, die binnen dertig dagen na de oproeping wordt gehouden;
- ofwel geeft het gerecht een beslissing ten gronde; als het gerecht een mondelinge behandeling of een verzoek tot aanvullende informatie heeft bevolen, dient de beslissing ten gronde tussenbeide te komen binnen dertig dagen na die mondelinge behandeling of na ontvangst van alle informatie die het nodig heeft om een beslissing te geven⁶⁰;

eenzelfde beslissing ten gronde komt tussen indien de verweerder of de eiser niet tijdig hebben geantwoord.

De beslissing is uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande mogelijk beroep. Er hoeft geen zekerheid te worden gesteld.

De in het ongelijk gestelde partij wordt in de proceskosten veroordeeld. Het gerecht wijst de in het gelijk gestelde partij echter geen vergoeding toe voor kosten die onnodig zijn gemaakt of die niet in verhouding staan tot de vordering (art. 16 EPGV-Vo)⁶¹.

§5. Beroep – heroverweging (art. 17 en 18 EPGV-Vo)

De EPGV-Vo laat het aan het nationale procesrecht van de lidstaten over of en binnen welke termijn beroep kan worden ingesteld tegen een in een Europese procedure voor geringe vorderingen gegeven beslissing⁶². Aangezien de rechtsstelsels op dit punt te ver uiteen liggen, werd een uniforme regeling niet wenselijk geacht⁶³.

De EPGV-Vo voorziet in een bijzonder (rechts)middel voor de verweerder die is veroordeeld. Op voorwaarde dat hij onverwijld handelt, kan hij het bevoegde gerecht in de lidstaat waar de beslissing is gegeven, om heroverweging van de beslissing verzoeken⁶⁴. Dit kan enkel in twee bijzondere gevallen:

- als het vorderingsformulier of de oproeping voor een mondelinge behandeling aan de verweerder is betekend of ter kennis is gebracht (op een wijze waarbij bewijs van persoonlijke ontvangst is vereist als bedoeld in art. 14 EET-Vo⁶⁵) en dit buiten zijn schuld niet zo tijdig is geschied als met het oog op zijn verdediging nodig was, of
- als de verweerder de vordering niet heeft kunnen betwisten wegens overmacht of wegens buitengewone omstandigheden, buiten zijn schuld.

KRAMER, “Vereenvoudiging van de geschillenbeslechting in consumentenzaken: de Europese small claims procedure en nationale initiatieven”, *l.c.*, 116 die dit betreft).

⁵⁹ Zie infra randnummer 20.

⁶⁰ De beslissing wordt ex art. 13 EPGV-Vo betekend of ter kennis gebracht.

⁶¹ Zie hierover X.E. KRAMER, “De volgende stap in de totstandkoming van een eenvormig Europees procesrecht: het voorstel voor een Europese procedure voor geringe vorderingen (EPGV-Vo)”, *l.c.*, 237 en X.E. KRAMER, “Vereenvoudiging van de geschillenbeslechting in consumentenzaken: de Europese small claims procedure en nationale initiatieven”, *l.c.*, 117. In het Commissievoorstel was voorzien dat de verliezende partij de kosten moet dragen, tenzij dit onbillijk of onredelijk is. Terecht werd van deze bepaling afgezien.

⁶² De lidstaten dienden dit mee te delen aan de Commissie tegen 1 januari 2008. Voor wat België betreft, kan gerefereerd worden aan de appellabiliteitsgrenzen van art. 617 Ger. W. en de beroepstermijn van één maand na betekening in art. 1051 Ger. W.

⁶³ X.E. KRAMER, “De volgende stap in de totstandkoming van een eenvormig Europees procesrecht: het voorstel voor een Europese procedure voor geringe vorderingen (EPGV-Vo)”, *l.c.*, 236 (en verwijzing in voetnoot 60).

⁶⁴ Dit spoort met de heroverwegingsregeling in de EET-Vo (art. 19) en EBB-Vo (art. 20). Zie over de verhouding op dit punt tussen de EET-Vo, EBB-Vo en EPGV-Vo: X.E. KRAMER, “De volgende stap in de totstandkoming van een eenvormig Europees procesrecht: het voorstel voor een Europese procedure voor geringe vorderingen (EPGV-Vo)”, *l.c.*, 236-237.

⁶⁵ Dit is een vorm van betekening zonder bewijs van ontvangst door de schuldenaar.

Als het gerecht besluit dat heroverweging omwille van één van deze motieven gegrond is, is de gegeven beslissing nietig. Als bij gebrek aan één van deze voorwaarden het gerecht de heroverweging weigert, blijft zij van kracht.

§6. Bijzondere procedurebepalingen (art. 6, 9, 11, 12 en 14 EPGV-Vo)

Twee artikelen doen de wenkbrauwen fronsen. Art. 11 en art. 12 EPGV-Vo behandelen respectievelijk de *bijstand aan partijen* en de *taak van het gerecht*. Beide bepalingen borduren voort op bovenvermeld art. 10 EPGV-Vo inzake het laagdrempelig karakter van de procedure.

Art. 11 EPGV-Vo schrijft voor dat de lidstaten waarborgen dat de partijen bij het invullen van de formulieren praktische bijstand kunnen krijgen. Deze hulp dient technische informatie over de beschikbaarheid en de invulling van de formulieren te omvatten⁶⁶.

Art. 12 EPGV-Vo stipuleert vooreerst dat het gerecht niet verlangt van de partijen dat zij de vordering juridisch beoordelen⁶⁷. Vervolgens wordt vereist dat, indien nodig, de partijen door het gerecht of het gerechtspersoneel⁶⁸ over procedurekwesties worden geïnformeerd. Tenslotte moet het gerecht trachten – voor zover dit zinvol is – een schikking tussen de partijen te bewerkstelligen.

Naast de vage omschrijving (wat moet worden verstaan onder praktische bijstand? een niet juridische beoordeling? informatie over procedurekwesties?) en de wellicht problematische praktische implementatie, zijn beide bepalingen in Belgische context niet zo evident. Zij staan duidelijk op gespannen voet met de welomschreven griffietaken in art. 173 Ger. W. en het verbod in hoofde van de rechter om raad te geven (art. 828, 9° Ger. W.).

Art. 6 EPGV-Vo is gewijd aan de te gebruiken *talen*⁶⁹. Het vorderingsformulier, het antwoord, de tegenvordering, het eventuele antwoord daarop en de beschrijving van de ter staving dienende stukken worden principieel ingediend in de taal of een van de talen van het gerecht. Als het gerecht enig ander stuk ontvangt dat niet in de taal is gesteld waarin de procedure wordt gevoerd, kan zij slechts een vertaling van deze stukken verlangen indien de vertaling noodzakelijk blijkt voor het geven van de beslissing.

Indien een partij heeft geweigerd een stuk te aanvaarden⁷⁰ omdat het niet in de officiële taal van de aangezochte lidstaat⁷¹, of een taal die de geadresseerde begrijpt, is gesteld, stelt het gerecht de andere partij daarvan in kennis, zodat deze een vertaling van het stuk kan verstrekken⁷².

Art. 9 EPGV-Vo is gewijd aan de *bewijsverkrijging*. Het gerecht bepaalt met welke middelen het bewijs wordt verkregen en welk bewijs het overeenkomstig de voorschriften inzake de toelaatbaarheid van bewijs nodig heeft om een uitspraak te kunnen doen. Het gerecht kan bewijsverkrijging door middel van een schriftelijke verklaring van getuigen, deskundigen of partijen

⁶⁶ Preambule nr. 21.

⁶⁷ Vgl. het in ons procesrechtelijk bestel gehuldigd principe “*da mihi factum, dabo tibi ius*” (geef mij de feiten en ik – rechter – geef u het recht).

⁶⁸ Preambule nr. 22.

⁶⁹ Zie hierover ook X.E. KRAMER, “De volgende stap in de totstandkoming van een eenvormig Europees procesrecht: het voorstel voor een Europese procedure voor geringe vorderingen (EPGV-Vo)”, *l.c.*, 236 en X.E. KRAMER, “Vereenvoudiging van de geschillenbeslechting in consumentenzaken: de Europese small claims procedure en nationale initiatieven”, *l.c.*, 115.

⁷⁰ Dit gebeurt door het stuk op het moment van betekening of kennisgeving niet in ontvangst te nemen of door het binnen een week terug te sturen (preambule nr. 19).

⁷¹ Of, indien er in de aangezochte lidstaat verscheidene officiële talen zijn, de officiële taal of één van de officiële talen van de plaats waar de betekening of kennisgeving moet worden verricht of waar het stuk naartoe moet worden gezonden. Onder aangezochte lidstaat moet worden verstaan de lidstaat waar de betekening of de kennisgeving moet plaatsvinden of waar het stuk moet worden heengezonden (preambule nr. 18).

⁷² Vgl. art. 8 Betekenings-Vo.

toelaten. Het gerecht kan ook, bij beschikbaarheid van de technische middelen, bewijsverkrijging met behulp van een videoconferentie of andere vormen van communicatietechnologie toelaten⁷³.

Het gerecht kiest de eenvoudigste en minst bezwarende wijze van bewijsverkrijging⁷⁴. Vandaar dat slechts kan worden overgegaan tot een deskundigenonderzoek of een mondelinge getuigenis indien dit voor het geven van de beslissing noodzakelijk is. Het gerecht houdt daarbij rekening met de kosten.

Gelet op art. 19 EPGV-Vo zijn de nationale rechtsregels (o.a. inzake de toelaatbaarheid) van toepassing op het bewijs⁷⁵.

Art. 14, dat is gewijd aan de *termijnen*, voorziet in een informatieplichtbepaling en de mogelijkheid om van bepaalde termijnen af te wijken.

Wanneer het gerecht een termijn stelt, dient de desbetreffende partij op de hoogte gesteld te worden van de gevolgen van het niet in acht nemen van deze termijn.

In uitzonderlijke omstandigheden kan het gerecht bepaalde termijnen verlengen⁷⁶, indien dit nodig is om de rechten van de partijen te waarborgen.

Indien het gerecht zich van zijn kant in uitzonderlijke omstandigheden niet aan bepaalde termijnen kan houden⁷⁷, neemt het zo snel mogelijk de bij die bepalingen voorgeschreven maatregelen. Preambule nr. 23 voegt daaraan toe dat hetzelfde geldt als er geen termijn voor een bepaalde fase van de procedure wordt voorgeschreven.

Wat de berekening van de termijnen betreft, verduidelijkt preambule nr. 24 dat Verordening (EEG, Euratom) nr. 1182/71 van 3 juni 1971 houdende vaststelling van de regels die van toepassing zijn op termijnen, data en aanvangs- en vervaltijden van toepassing is⁷⁸.

IV. Erkenning en tenuitvoerlegging (art. 20-23 EPGV-Vo)⁷⁹

Art. 1, tweede lid EPGV-Vo stipuleert dat de intermediaire procedures die nodig zijn voor de erkenning en tenuitvoerlegging in andere lidstaten van in een lidstaat gegeven beslissingen in de Europese procedure voor geringe vorderingen, worden geëlimineerd. De gemeenrechtelijke bepalingen van de EEX-Vo zijn dus niet van toepassing. De art. 20-23 EPGV-Vo voorzien – als *lex specialis* – in een eigen procedure voor erkenning en uitvoerbaarverklaring.

Zoals de eigenlijk procedure, is ook die bijzondere procedure voor erkenning en uitvoerbaarverklaring getypeerd door een laagdrempelig karakter. Dit kan worden afgeleid uit de bepaling dat van de partij die om tenuitvoerlegging verzoekt niet kan worden verlangd dat hij in de

⁷³ Vgl. art. 972, §2, tweede lid Ger. W. inzake het deskundigenonderzoek. De bepaling voorziet dat de deskundige op de installatievergadering telefonisch of via enig ander telecommunicatiemiddel kan worden bereikt, tenzij de partijen of de rechter vraagt dat hij persoonlijk voor deze verschijnt.

⁷⁴ Dit betreft de substantiëringsplicht (vgl. art. 875bis Ger. W.: “*De rechter beperkt de keuze van de onderzoeksmaatregel tot wat volstaat om het geschil op te lossen, waarbij de meest eenvoudige, snelle en goedkope maatregel de voorkeur geniet.*”).

⁷⁵ X.E. KRAMER, “De volgende stap in de totstandkoming van een eenvormig Europees procesrecht: het voorstel voor een Europese procedure voor geringe vorderingen (EPGV-Vo)”, *l.c.*, 236. In België moet b.v. gewezen worden op de wet van 15 mei 2007 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek betreffende het deskundigenonderzoek en tot herstel van art. 509^{quater} van het Strafwetboek (*B.S.* 22 augustus 2007).

⁷⁶ Het betreft de termijnen voorzien in art. 4, lid 4 (de termijn voor de eiser om zijn vorderingsformulier aan te vullen of te corrigeren of om bepaalde aanvullende gegevens of stukken te verstrekken); art. 5, lid 3 (de termijn voor de verweerder om via het antwoordformulier te antwoorden op het vorderingsformulier van de eiser) en 6 (de termijn voor de eiser om te reageren op de tegenvordering van de verweerder) en art. 7, lid 1 EPGV-Vo (de termijn voor partijen om nadere gegevens te verstrekken).

⁷⁷ Het betreft de termijnen voorzien in art. 5, lid 2 t.e.m. 6 (het betreft de procedure zoals hierboven beschreven onder randnummers 11 t.e.m. 13) en art. 7 EPGV-Vo (het betreft de procedure zoals hierboven beschreven onder randnummer 14).

⁷⁸ *Pb. L.* 8 juni 1971, afl. 124, 1.

⁷⁹ Een deel van deze artikelen werd ingevoegd om de EPGV-Vo af te stemmen op de EET-Vo en de EBB-Vo. De drie verordeningen lopen op het vlak van erkenning en tenuitvoerlegging dan ook gelijk.

lidstaat van gezochte uitvoering beschikt over een gemachtigd vertegenwoordiger of een postadres anders dan bij de instanties die bevoegd zijn voor de betrokken procedures van dwanguitvoering (art. 21, lid 3). Van diezelfde partij kan ook geen zekerheid, borg of pand, in welke vorm ook, worden gevraagd op grond van het feit dat hij onderdaan van een derde land is of zijn woon- of verblijfplaats niet in de lidstaat van tenuitvoerlegging heeft (art. 21, lid 4).

De in de Europese *small claims* procedure gegeven beslissing wordt in een andere lidstaat automatisch erkend en ten uitvoer gelegd. De procedure resulteert dus in een beslissing die in de gehele Europese Unie executabel is⁸⁰. Naast de ontstentenis van een exequaturvereiste, staat de mogelijkheid van verzet tegen de erkenning niet open.

Op verzoek van een partij verstrekt het gerecht een certificaat betreffende een beslissing in de Europese procedure voor geringe vorderingen zonder extra kosten door gebruik te maken van een standaardformulier (formulier D)⁸¹.

De procedures voor exequatur *as such* worden beheerst door het recht van de lidstaat van de plaats van de beoogde tenuitvoerlegging. De beslissing die in een Europese procedure voor geringe vorderingen is gegeven, wordt onder dezelfde voorwaarden ten uitvoer gelegd als een beslissing die in de lidstaat van tenuitvoerlegging is gegeven.

De partij die om de tenuitvoerlegging van een beslissing verzoekt, moet twee stukken overleggen. Enerzijds een afschrift van de beslissing dat voldoet aan de voorwaarden om de echtheid ervan te kunnen vaststellen en anderzijds een afschrift van bovenvermeld certificaat (formulier D)⁸².

Op verzoek van de persoon *tegen* wie de erkenning en uitvoerbaarverklaring wordt gevraagd, wordt de uitvoerbaarverklaring door het bevoegde gerecht in de aangezochte lidstaat geweigerd, als de beslissing onverenigbaar is met een in een lidstaat of in een derde land gegeven eerdere beslissing, op voorwaarde dat:

- de eerdere beslissing tussen dezelfde partijen is gegeven in een geschil dat hetzelfde onderwerp betreft en op dezelfde oorzaak berust;
- de eerdere beslissing in de aangezochte lidstaat is gegeven, of aan de voorwaarden voor erkenning in de lidstaat van tenuitvoerlegging voldoet, en
- de onverenigbaarheid in de gerechtelijke procedure in de lidstaat waar de beslissing is gegeven niet als verweer is aangevoerd en ook niet had kunnen worden aangevoerd.

In geen geval wordt in de lidstaat van tenuitvoerlegging de juistheid van de beslissing onderzocht.

Indien een partij tegen de beslissing een rechtsmiddel heeft ingesteld of dit nog kan doen of om heroverweging heeft verzocht, kan het bevoegde gerecht of de bevoegde instantie in de aangezochte lidstaat, op verzoek van de persoon tegen wie tenuitvoerlegging wordt gevraagd:

- de uitvoerbaarverklaring tot bewarende maatregelen beperken;
- de uitvoerbaarverklaring afhankelijk maken van het stellen van een door dit gerecht te bepalen zekerheid, of
- in buitengewone omstandigheden de procedure van uitvoerbaarverklaring opschorten.

V. Enkele slotbeschouwingen

De EPGV-Vo zal met ingang van 1 januari 2009 zonder twijfel een nuttig werktuig zijn voor grensoverschrijdende geschillen inzake geringe vorderingen. De Europese wetgever is er in geslaagd

⁸⁰ X.E. KRAMER, “De volgende stap in de totstandkoming van een eenvormig Europees procesrecht: het voorstel voor een Europese procedure voor geringe vorderingen (EPGV-Vo)”, *l.c.*, 234.

⁸¹ Bijlage IV EPGV-Vo.

⁸² Indien nodig, moet ook een vertaling van dat certificaat worden overgelegd in de officiële taal van de lidstaat van tenuitvoerlegging, of indien er in die lidstaat verscheidene officiële talen bestaan, in de officiële taal of één van de officiële rechtstalen van de plaats van tenuitvoerlegging overeenkomstig het recht van die lidstaat, of in een andere taal die de lidstaat van tenuitvoerlegging heeft verklaard te aanvaarden. Elke lidstaat kan aangeven welke officiële talen van de instellingen van de Europese Unie die van zijn eigen taal verschillen hij voor de Europese procedure voor geringe vorderingen aanvaardt. De inhoud van formulier D wordt vertaald door een in een van de lidstaten tot het maken van vertalingen bevoegde persoon.

om een aantal barrières weg te nemen: de kosten van rechtsbijstand (meestal van twee advocaten), vertalingskosten en exequaturkosten. Ook het gebruik van eenvormige, in alle talen beschikbare, formulieren – waaraan duidelijk veel aandacht is besteed – voor het instellen van de vordering en het voeren van verweer, zal drempelverlagend werken.

Meer heikele punten zijn het beperkte toepassingsgebied, het verder blijven bestaan van een aantal taalperikelen⁸³, het bestaan van een aantal vage bepalingen (b.v. art. 11 en 12 EPGV-Vo) en de vele passerelles met het nationale recht van de lidstaten (b.v. inzake de beroepsmogelijkheden), wat enigszins afbreuk doet aan de uniformiteit. Xandra Kramer sprak in dat opzicht van gecompliceerde eenvoud⁸⁴. De balie van haar kant zal art. 10 EPGV-Vo inzake de procesvertegenwoordiging ongetwijfeld met argusogen bekijken.

Wat de drempel van 2.000 euro betreft, zal het evaluatiemoment op 1 januari 2014 moeten uitwijzen of dit aangepast moet worden.

In Belgische context zal de EPGV-Vo m.i. twee belangrijke vragen ontlocken. Enerzijds de noodzaak naar de nodige uitvoerings- en aanpassingswetgeving. Anderzijds de vraag of ook in een volwaardige nationale *small claims* procedure moet worden voorzien.

Wat de eventuele uitvoerings- en aanpassingswetgeving betreft, kan één concreet voorbeeld worden aangestipt in het licht van art. 16 EPGV-Vo⁸⁵. De hieraan gekoppelde preambule nr. 29 poneert in dat opzicht het volgende: “*De proceskosten moeten in overeenstemming met het nationale recht worden bepaald. Gelet op de doelstellingen inzake vereenvoudiging en kosteneffectiviteit zou het gerecht slechts mogen gelasten dat een in het ongelijk gestelde partij de proceskosten, daaronder begrepen bijvoorbeeld de eventuele kosten van de vertegenwoordiging van de tegenpartij door een advocaat of andere rechtsbeoefenaar, of van de betekening of kennisgeving dan wel van de vertaling van stukken, dient te dragen die in verhouding staan tot de waarde van de vordering of die noodzakelijk waren.*”

In de Belgische context wil ik wijzen op de wet van 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van een advocaat⁸⁶. Op basis van die wet zal de in het gelijk gestelde partij (die wordt bijgestaan door een advocaat) recht hebben op een rechtsplegingsvergoeding. Dit is een forfaitaire tegemoetkoming in de kosten en erelonen van de advocaat van de in het gelijk gestelde partij (art. 1022, eerste lid Ger. W.). Aan de hand van de waarde van de vordering – die wordt berekend met toepassing van de artikelen 557-562 en 618 Ger. W.⁸⁷ – wordt principieel een basisbedrag toegekend. Van dit basisbedrag kan evenwel worden afgeweken⁸⁸, zonder dat bij K.B. bepaalde minimum- en maximumbedragen kunnen worden overschreden.

⁸³ X.E. KRAMER, “Vereenvoudiging van de geschillenbeslechting in consumentenzaken: de Europese small claims procedure en nationale initiatieven”, *l.c.*, 118, die b.v. wijst op de moeilijkheid bij het invullen van de open vragen op het antwoordformulier en het beantwoorden van een tegenvordering in een andere taal.

⁸⁴ X.E. KRAMER, “Europees procesrecht verder in aanbouw. De Europese small claims procedure en hoe gecompliceerd eenvoudig kan zijn.”, *l.c.*, 2080.

⁸⁵ Zie supra randnummer 15: “*De in het ongelijk gestelde partij wordt in de proceskosten veroordeeld. Het gerecht wijst de in het gelijk gestelde partij echter geen vergoeding toe voor kosten die onnodig zijn gemaakt of die niet in verhouding staan tot de vordering.*”

⁸⁶ B.S. 31 mei 2007, eerste uitg. Het K.B. van 26 oktober 2007 ter uitvoering van de wet verscheen op 9 november 2007 in het Belgisch Staatsblad (eerste uitg.). Voor een analyse van de wet zie H. LAMON, “Verhaalbaarheid advocatenkosten. Wet van 21 april 2007”, *NjW* 2007, 434-442 en I. SAMOY en V. SAGAERT, “De wet van 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van een advocaat”, *R.W.* 2007-08, 674 – 698.

⁸⁷ Dit impliceert dat nagegaan moet worden wat in de gedinginleidende akte wordt geëist (met uitzondering van de gerechtelijke intrest, de gerechtskosten en dwangsommen), tenzij de vordering in de loop van het geding wordt gewijzigd ex art. 807 Ger. W. In dit laatste geval moet men kijken naar het bedrag dat in de laatste conclusie wordt gevorderd.

⁸⁸ Dit kan enkel als de procespartijen dit vragen én motiveren op grond van vier wettelijke criteria: de financiële draagkracht van de procespartij, de complexiteit van de zaak, contractueel bepaalde vergoedingen voor de in het gelijk gestelde partij en het kennelijk onredelijke karakter van de situatie (zie art. 1022, derde lid Ger. W.).

Voor zover de eiser in een Europese *small claims* procedure zich door een advocaat laat bijstaan (vgl. art. 10 EPGV-Vo), zijn de bepalingen van de wet van 21 april 2007 deels complementair met de doelstellingen van de EPGV-Vo, zoals gestipuleerd in preambule nr. 29 en art. 16 EPGV-Vo. Dit is het geval voor wat betreft de verhouding tussen de draaglast van de proceskosten en de waarde van de vordering. Van het noodzakelijkheids criterium is in het Belgisch contentieux evenwel uitdrukkelijk afgestapt, ingevolge de zuiver procesrechtelijke grondslag van de wet van 21 april 2007⁸⁹.

Art. 1 EPGV-Vo poneert dat de procedure een alternatief is voor de bestaande nationale procedures. In België bestaat vooralsnog geen volwaardige *small claims* procedure. Ongetwijfeld zal de EPGV-Vo die vraag snel doen rijzen. Immers, de obstakels die de EPGV-Vo op grensoverschrijdend vlak voor geringe vorderingen wil weghalen, dienen ook op nationaal vlak te worden aangepakt. In die optiek kan verwezen worden naar Nederland, waar het debat volop aan de gang is⁹⁰.

Naast een overname van de EPGV-Vo op nationaal vlak – met de daaraan gekoppelde (en hierboven aangestipte) aanpassingsoefening⁹¹ – kan een element in het debat zijn, het bestaan van alternatieven voor de afwikkeling van dergelijke kleine geschillen, die dikwijls te situeren zijn in het consumentencontentieux. Terecht stipt Ewoud Hondius de collectivisering via groepsvorderingen en *class actions* aan⁹². Zonder dit complexe vraagstuk hier te ontleden, moet worden opgemerkt dat in navolging met buitenlandse stelsels, ook ons rechtsstelsel dringend nood heeft aan adequate procesrechtelijke instrumenten ter bestrijding van massaschadegevallen⁹³, die ook een middel kunnen zijn ter bestrijding van geringe vorderingen⁹⁴.

⁸⁹ Rechtstreekse aanleiding tot de wet was o.m. een arrest van 2 september 2004 van het Hof van Cassatie waarin het Hof, in het raam van een contractuele wanprestatie, oordeelde dat het honorarium en de kosten van een advocaat of technisch raadsman die de benadeelde van een contractuele fout heeft betaald, kunnen worden beschouwd als een te vergoeden bestanddeel van zijn schade, *in zoverre zij het noodzakelijk gevolg zijn van de wanuitvoering van de overeenkomst* (eigen cursivering) (Cass. 2 september 2004, *J.L.M.B.* 2004, 1320, noot M. GOUDON en D. PHILIPPE, *J.T.* 2004, 684, noot B. DE CONINCK; *R.W.* 2004-05, 535, concl. Adv. gen. A. HENKES en noot B. WILMS en K. CHRISTIAENS). In een arrest van 16 november 2006 paste het Hof van Cassatie dit principe ook toe op buitencontractuele aansprakelijkheid (Cass. 16 november 2006, *R.W.* 2006-07, 1128, noot, *J.T.* 2007, 14, noot B. DE CONINCK en *R.G.A.R.* 2007, nr. 14.205, noot N. ESTIENNE). Dit door het Hof van Cassatie gehuldigde noodzakelijkheids criterium werd zoals gezegd verlaten door een zuiver procesrechtelijke grondslag toe te kennen aan de verhaalbaarheid van advocatenkosten, in die zin dat de oplossing van de wetgever gestoeld is, noch op een foutcriterium in de materieelrechtelijke, noch op een foutcriterium in de procesrechtelijke verhouding (zie I. SAMOY en V. SAGAERT, *l.c.*, p. 683-684, nrs. 33-34).

⁹⁰ W.D.H. ASSER, H.A. GROEN, J.B.M. VRANKEN m.m.v. I.N. TZANKOVA, *Uitgebalanceerd. Eindrapport Fundamentele Herbezinning Nederlands burgerlijke procesrecht*, Den Haag, Boom juridische uitgevers, 2006, 105-109; E.H. HONDIUS, *l.c.*, 197-202; X.E. KRAMER, “Europees procesrecht verder in aanbouw. De Europese *small claims* procedure en hoe gecompliceerd eenvoudig kan zijn.”, *l.c.*, 2083-2084 en vooral X.E. KRAMER, “Vereenvoudiging van de geschillenbeslechting in consumentenzaken: de Europese *small claims* procedure en nationale initiatieven”, *l.c.*, 118-121 (onderdeel 3).

⁹¹ Veel zal ook afhangen van het succes van de EPGV-Vo (zie in dat opzicht X.E. KRAMER, “De volgende stap in de totstandkoming van een eenvormig Europees procesrecht: het voorstel voor een Europese procedure voor geringe vorderingen (EPGV-Vo)”, *l.c.*, 238, die (in voetnoot 72) verwijst naar de *extended impact assessment* die ter voorbereiding van de verordening is gemaakt).

⁹² E.H. HONDIUS, *l.c.*, 201-202 (onderdeel 8). Zie over *class actions* recent in België: M. PIERS, “Class actions. Verenigde Staten v. Europa. Rechtsvergelijkende beschouwingen naar aanleiding van de Wal-Martzaak”, *NjW* 2007, 825-837 en E. DE BAERE, “Procederen in zaken van massaschade: naar een class action in Belgisch recht?”, *T.P.R.* 2007, 7-64.

⁹³ TZANKOVA beschrijft massaschade als cases met grote aantallen benadeelden die een geschil hebben met één of een beperkt aantal normschender(s) en waarbij aan dat geschil dezelfde of soortgelijke feitelijke en/of juridische vragen ten grondslag liggen (I.N. TZANKOVA, *Toegang tot het recht bij massaschade*, Deventer, Kluwer, 2007, 1). Een verder onderscheid kan worden gemaakt tussen substantiële massaschade en strooischade. Substantiële massaschade wordt gekenmerkt door *individually recoverable claims*, dit zijn vorderingen van een zodanig belang dat het ook individueel de moeite loont om een procedure te beginnen, omdat de baten in dit geval opwegen tegen de kosten van een procedure (b.v. de gasramp van Gellingen (2004), het kapseizen van de Herald of Free Enterprise (1987), de brand in de Innovation (1967), ...). Strooischade daarentegen wordt

Maar misschien kunnen deze ideeën best eerst het exclusieve voorwerp uitmaken van grondige studie en overleg. Na de wetten 21 april 2007⁹⁵, 26 april 2007⁹⁶ en 15 mei 2007⁹⁷ heeft ons Gerechtelijk Wetboek op heden immers vooral nood aan rust en reflectie

Stefaan Voet
Assistent Instituut Procesrecht UGent
Advocaat

gekenmerkt door *individually non-recoverable claims*, dit zijn vorderingen van een zodanig klein belang dat het niet de moeite is om deze in een individuele procedure af te dwingen (b.v. een verkeerde afronding van de euro, een tekort van enkele eurocenten op een reeks prepaid betaalkaarten, ...).

⁹⁴ Zie S. LUST en S. VOET, “De voorwaarden van de burgerlijke rechtsvordering (inzonderheid het belang) als breekijzer(s) voor een collectief vorderingsrecht. Een publiekprocesrechtelijke en Nederlandse proeve tot oplossing”, te verschijnen in X., *Naar een «class action» in het Belgisch recht?*, Brugge, die Keure, 2008 (verslagboek colloquium Louvain-la-Neuve 7 december 2007 Interuniversitair Centrum voor Gerechtelijk Recht).

⁹⁵ Wet van 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van een advocaat (B.S. 31 mei 2007, eerste uitg.).

⁹⁶ Wet van 26 april 2007 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek met het oog op het bestrijden van de gerechtelijke achterstand (B.S. 12 juni 2007).

⁹⁷ Wet van 15 mei 2007 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek betreffende het deskundigenonderzoek en tot herstel van art. 509^{quater} van het Strafwetboek (B.S. 22 augustus 2007).

ACTUALITEIT/ACTUALITÉ

Aankondigingen / Annonces

België stelde als eerste Europese land een elektronisch register van apostilles in, volledig conform het electronic Apostille Pilot Program (e-APP) (zie persbericht van 31 oktober 2007 op de website van de Haagse conferentie, www.hcch.net).

La Belgique devient le premier pays européen à mettre en œuvre un registre électronique d'Apostilles pleinement compatible avec celui suggéré dans le programme pilote d'Apostilles électroniques (e-APP) (voyez le communiqué de presse du 31 octobre 2007 sur le site Internet de la Conférence de La Haye, www.hcch.net).

Regelgeving / Réglementation

Verdrag van Lissabon / Traité de Lisbonne

Op 13 december 2007 werd te Lissabon het 'Verdrag van Lissabon tot wijziging van het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap' ondertekend. Dit verdrag bevat een aantal wijzigingen in verband met de bevoegdheden van de Europese instellingen inzake justitiële samenwerking in burgerlijke zaken. Zie artikel 2 (en dan vooral vanaf p. 62):

* [Art. 2 Verdrag van Lissabon tot wijziging van het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap van 13 december 2007, Pb. C. 17 december 2007, afl. 306, 42.](#)

Le 13 décembre 2007 le 'Traité de Lisbonne modifiant le traité sur l'Union européenne et le traité instituant la Communauté européenne du 13 décembre 2007' a été signé à Lisbonne. Ce traité contient quelque modifications aux compétences des institutions européennes concernant la coopération judiciaire en matière civile. Voyez article 2 (et en particulier les p. 62 et suiv.):

* [Art. 2 Traité de Lisbonne modifiant le traité sur l'Union européenne et le traité instituant la Communauté européenne du 13 décembre 2007, Pb. C. 17 décembre 2007, éd. 306, 42.](#)

* * *

Verordening Rome I / Règlement Rome I

Het Europees parlement en de Raad van de Europese Unie hebben een akkoord in eerste lezing bereikt over een voorstel voor een verordening 'Rome I' die het EVO-verdrag zal vervangen. De officiële tekst zal pas worden aangenomen en gepubliceerd na nazicht door de juristen-linguïsten van de beide instellingen. Volgende tekst werd door het Europees parlement aangenomen op 29 november 2007:

[TA/2007/560/ \(Nederlands\)](#)

Le Parlement européen et le Conseil ont dégagé un accord en première lecture sur une proposition de règlement 'Rome I' qui remplacera la convention de Rome. Le texte officiel sera adopté et publié lorsqu'il aura été mis au point par les juristes-linguistes des institutions. Le texte suivant a été adopté par le Parlement européen le 29 novembre 2007:

[TA/2007/560/ \(Frans\)](#)

* * *

Nieuw Haags verdrag inzake de internationale invordering van alimentatie / Nouvelle convention de La Haye sur le recouvrement international des aliments

Op 23 november 2007 kwam een nieuw Haags verdrag inzake de internationale invordering van alimentatie tot stand (een soepel systeem van erkenning en tenuitvoerlegging met kosteloze bijstand). Het verdrag zal in werking treden na de tweede ratificatie. Het verdrag werd nog door geen enkel land geratificeerd, maar wel reeds ondertekend door de VSA. Er werd op dezelfde dag een protocol inzake het toepasselijk recht op onderhoudsverplichtingen aangenomen. Zie de voorlopige tekst van het verdrag en het protocol (definitieve publicatie volgt nog):

[The Hague convention on the international recovery of child support and other forms of family maintenance of 23 November 2007, *www.hcch.net*.](#)

[The Hague protocol on the law applicable to maintenance obligations of 23 November 2007, *www.hcch.net*](#)

Le 23 novembre 2007, une nouvelle convention de La Haye concernant le recouvrement international des aliments a été réalisée (un système souple de reconnaissance et exécution avec assistance juridique sans frais). La convention entrera en vigueur après la deuxième ratification. La convention n'a été ratifiée par aucun pays à ce moment, mais a déjà été signé par les Etats-Unis. Le même jour un protocole sur la loi applicable aux obligations alimentaires a été conclu. Voyez une version provisoire de la convention et du protocole (publication définitive suivra):

[Convention de La Haye sur le recouvrement international des aliments destinés aux enfants et à d'autres membres de la famille du 23 novembre 2007, *www.hcch.net*.](#)

[Protocole de La Haye sur la loi applicable aux obligations alimentaires due 23 novembre 2007, *www.hcch.net*.](#)

* * *

Nieuwe verordening inzake de betekening en kennisgeving van stukken / Nouveau règlement relatif à la signification et à la notification des actes

Op 13 november 2007 kwam een nieuwe verordening inzake de betekening en kennisgeving van stukken tot stand. De verordening zal van toepassing zijn met ingang van 13 november 2008 en zal de verordening nr. 1348/2000 vervangen.

[Verord. EP en Raad nr. 1393/2007, 13 november 2007 inzake de betekening en de kennisgeving in de lidstaten van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken in burgerlijke of in handelszaken \("de betekening en de kennisgeving van stukken"\), en tot intrekking van Verordening \(EG\) nr. 1348/2000 van de Raad, *Pb. L.* 10 december 2007, afl. 324, 79.](#)

Le 13 novembre 2007 un nouveau règlement relatif à la signification et à la notification des actes a été adopté. Le règlement sera applicable à partir du 13 novembre 2008 et remplacera le règlement n° 1348/2000.

Règl. PE et Conseil n° 1393/2007, 13 novembre 2007 relatif à la signification et à la notification dans les États membres des actes judiciaires et extrajudiciaires en matière civile ou commerciale («signification ou notification des actes»), et abrogeant le règlement (CE) n° 1348/2000 du Conseil, *Pb. L.* 10 décembre 2007, éd. 324, 79.

* * *

Toetreding van Bulgarije en Roemenië tot het EVO / L'adhésion de la République de Bulgarie et de la Roumanie à la convention de Rome

In de toetredingsakte van 2005 werd bepaald dat de Republiek Bulgarije en Roemenië toetreden tot een aantal verdragen, overeenkomsten en protocollen, waaronder het EVO. Bij besluit van de Raad van 8 november 2007 werd bepaald dat het EVO en de protocollen in werking treden tussen de Republiek Bulgarije, Roemenië en de andere lidstaten op 15 januari 2008.

Besl. Raad nr. 2007/857/EG, 8 november 2007 betreffende de toetreding van de Republiek Bulgarije en Roemenië tot het Verdrag inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst ter ondertekening opgesteld te Rome op 19 juni 1980, *Pb. L.* 29 december 2007, afl. 347, 1.

L'acte d'adhésion de 2005 stipule que la République de Bulgarie et la Roumanie adhèrent à quelques traités, conventions et protocoles, parmi lesquels la convention de Rome. Par décision du Conseil du 8 novembre 2007 il a été décidé que la convention de Rome et les protocoles entrent en vigueur le 15 janvier 2008 entre la République de Bulgarie, la Roumanie et les autres États membres.

Déc. Conseil n° 2007/857/EG, 8 novembre 2007 relative à l'adhésion de la République de Bulgarie et de la Roumanie à la convention sur la loi applicable aux obligations contractuelles, ouverte à la signature à Rome le 19 juin 1980, *Pb. L.* 29 décembre 2007, éd. 347, 1.

* * *

Richtlijn betreffende betalingsdiensten / Directive concernant les services de paiement

Op 13 november 2007 werd een richtlijn inzake betalingsdiensten in de interne markt uitgevaardigd. Hoewel deze richtlijn geen specifieke internationaal privaatrechtelijke regels lijkt te bevatten, kan hij niettemin van belang zijn.

Richtl. EP en Raad nr. 2007/64/EG, 13 november 2007 betreffende betalingsdiensten in de interne markt tot wijziging van de Richtlijnen 97/7/EG, 2002/65/EG, 2005/60/EG en 2006/48/EG, en tot intrekking van Richtlijn 97/5/EG, *Pb. L.* 5 december 2007, afl. 319, 1.

Le 13 novembre 2007 une nouvelle directive relative aux services de paiement dans le marché intérieur a été adoptée. Quoique la directive ne semble pas comporter des règles spécifiques de droit international privé, elle peut néanmoins avoir son importance.

Direct. PE et Conseil n° 2007/64/CE, 13 novembre 2007 concernant les services de paiement dans le marché intérieur, modifiant les directives 97/7/CE, 2002/65/CE, 2005/60/CE ainsi que 2006/48/CE et abrogeant la directive 97/5/CE, *Pb. L.* 5 décembre 2007, éd. 319, 1.

